اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

چهارشنبه
• ۲۱ دی ۱۴۰۱
• ۱۸ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴
• ۱۱ ژانویه ۲۰۲۳

• سال سی‌ودوم شماره پیاپی ۳۵۶۱ • دوره جدید سال نهم شماره ۲۲۴۳ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۵۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

ویژه‌نامه
جشنواره ملی فولاد
منتشر شد

گزارش روز

تعاملی از جنس فولاد برای توسعه فولادسازی

چهارمین جشنواره و نمایشگاه ملی فولاد ایران با حضور فولادسازان مطرح کشور و تولیدکنندگان مواد، قطعات و تجهیزات صنعت فولاد آغاز به کار کرد. در این جشنواره از چهره‌های تاثیرگذار زنجیره آهن و فولاد ایران تقدیر به عمل آمد. سید محمدرضا آیت‌اللهی، وزیر اسبق معادن و فلزات؛ داریوش شهیدی، مدیرعامل شرکت ذوب‌آهن اصفهان در دوران جنگ تحمیلی؛ محمد جلال‌مآب، مدیرعامل اسبق شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر؛ احمد صادقی، مدیرعامل اسبق شرکت ذوب‌آهن اصفهان؛ فرهاد فرمانی، مدیرعامل اسبق ایریتک؛ محمدرضا طاهری شهرآئینی، مدیرعامل سابق MMTE و قائم‌مقام اسبق فولاد خوزستان و همچنین محمدوحید شیخ‌زاده، مدیرعامل شرکت مهندسی فکور صنعت از جمله چهره‌هایی بودند که در این جشنواره مورد تقدیر قرار گرفتند. در ادامه این جشنواره، تفاهمنامه‌هایی میان شرکت‌های فولادی و سایر صنایع منعقد شد. برخی از مهم‌ترین تفاهمنامه‌های منعقدشده در این رویداد عبارتند از: اکتساب تکنولوژی، بومی‌سازی و تجاری‌سازی هشت گروه محصول با فناوری بالای موردنیاز صنایع فولادی با هدف ایجاد نشان تجاری ایرانی، همکاری‌های فنی، پژوهشی و بومی‌سازی در صنعت فولاد، بومی‌سازی و تولید داخلی فروسیلیکو منگنز، بومی‌سازی و تولید داخلی ماسه منیزیتی، بومی‌سازی بازوهای مسی فازهای کوره قوس‌الکتریکی، بومی‌سازی سرو و فن گندله‌سازی، بومی‌سازی پمپ‌های خاص فرآیند احیای مستقیم، بومی‌سازی جک‌های خطوط تولید بخش فولادسازی، ساخت لنس باکس مسی اکسیژن و کک دیواره کوره قوس الکتریکی، تولید سوزن ریل و کسب دانش فنی.

۲

ملک در ایران یک کالای سرمایه‌ای است

حرکت بازار مسکن سایه به سایه تورم

بسیاری از کارشناسان معتقدند تحلیل بازار مسکن در شرایط فعلی مشکل است، زیرا عوامل متعددی مثل بازارهای مالی موازی، در تنش‌های نرخ ملک موثر است. مسائل بین‌المللی، وضعیت بازار ارز، مسائل داخلی کشور، همه و همه دست به‌دست هم می‌دهند و آثار متفاوتی روی بازار مسکن می‌گذارند.

اما به‌طور کلی سیاست‌هایی که تاکنون دولت به کار برده، روی عرضه و تولید مسکن اثر منفی گذاشته است. براساس قانون بازار عرضه کم، در میان‌مدت و حتی کوتاه‌مدت باعث بالا رفتن قیمت‌ها می‌شود، به‌ویژه اینکه تورم هم به‌شدت بالا باشد؛ بنابراین پیش‌بینی می‌شود با توجه به شرایط کنونی، بازار مسکن به سیر صعودی خود ادامه دهد. آنچه مسلم است ملک در ایران نه یک کالای مصرفی بلکه یک کالای سرمایه‌ای است و متاسفانه حرکت بازار مسکن سایه به سایه تورم ادامه دارد. اینچنین است که دولت‌ها برای کنترل بازار مسکن راهی جز کنترل تورم ندارند و بدیهی است اعمال هر سیاستی دور باطل در این بازار خواهد بود.

۱۰

سرمقاله

گذار انرژی در ایران و جهان (بخش پایانی)

رضا پدیدار - رئیس کمیسیون انرژی و محیط‌زیست اتاق تهران

روز گذشته در بخش نخست این نوشتار به شرایط منابع هیدروکربوری در جهان پرداخته و عنوان شد ایران دارای حداقل ۲۸ میدان نفت و گاز مشترک با همسایگان است که ضریب اهمیت بسیار بالایی در برداشت منابع دارد، این درحالی است که تا همین چند دهه پیش ایران در بازار انرژی جهان موفق و میدان‌دار بود و امروز با سهمی کمتر از ۳ درصد از صادرات اوپک نقش و نفوذ خود را در این بازار از دست داده است. گفتیم با ادامه این روند کشوری که بر دومین ذخایر گاز و سومین منابع نفت جهان نشسته باید به فکر واردات فرآورده‌های هیدروکربوری نظیر بنزین و گازوئیل برای تامین نیاز داخلی باشد. در این حالت و با اولویت بخشیدن سیاست به اقتصاد در کشور، امکان سرمایه‌گذاری خارجی در صنعت نفت ایران از بین می‌رود و گذشته از آن از روند رو به رشد و پیشرفت فناوری‌های این حوزه در جهان فرسنگ‌ها فاصله خواهیم گرفت؛ به‌گونه‌ای که حتی حفظ تولید در سطح فعلی با مشکلات بسیاری مواجه خواهد شد.

برنامه‌ریزی سایر کشورهای جهان برای تولید و مصرف انرژی نکات قابل‌تاملی برای ایران دارد. در کانادا تولید در حال افزایش است و کل تولید این کشور می‌تواند نزدیک یک میلیون بشکه در روز افزایش یابد، اما این مهم هنوز اتفاق نیفتاده است. در برزیل نیز تولید در حال افزایش است، اما تاکنون نتوانسته تفاوتی در بخش نرخ ایجاد کند. البته دلایل این وضعیت قیمتی اولا تحریم روسیه است که اتفاقا بزرگ‌ترین صادرکننده نفت و سوخت جهان است و دوم ناتوانی اوپک در تولید میزان موردتوافق در نشست سازمان.

ضمنا دو عضو اوپک که ظرفیت مازاد کافی برای جبران حذف بشکه‌های روسیه را دارند، یعنی عربستان سعودی و امارات نیز نسبت به استفاده از آن محتاط هستند. شاید بزرگ‌ترین شگفتی و چیزی که پیش‌بینی آن بسیار دشوار بود، سرعت بازگشت تقاضا برای نفت و انعطاف‌پذیری این تقاضا باوجود قیمت‌های بسیار بالاتر نفتی بود که جهان برای سال‌ها شاهد آن بوده است.

علاوه بر نکات یادشده آژانس بین‌المللی انرژی (IEA) در گزارش جدید خود در زمینه سرمایه‌گذاری انرژی جهانی در سال ۲۰۲۲ اعلام کرد سرمایه‌گذاری جهانی انرژی در حال افزایش است و انتظار می‌رود امسال ۸ درصد رشد داشته باشد که این امر به‌دلیل هزینه‌های بی‌سابقه برای انرژی پاک اتفاق افتاده است. در ظاهر این خبر خوبی برای تامین انرژی جهانی و اهداف آب‌وهوایی است، اما در واقعیت، روند افزایش تابعی از تورم افسارگسیخته، شکاف عمیق‌تر بین روند سرمایه‌گذاری اقتصادهای توسعه‌یافته و نوظهور و افزایش سرمایه‌گذاری در زغال‌سنگ است، زیرا بزرگ‌ترین اقتصادهای آسیا در بحبوحه افزایش قیمت‌های انرژی و بازارهای انرژی متحول‌شده به‌علت بحران روسیه و اوکراین، امنیت انرژی را در اولویت قرار داده‌اند. پیش‌بینی می‌شود سرمایه‌گذاری جهانی انرژی امسال با ۸ درصد افزایش به ۲.۴ تریلیون دلار برسد و سرمایه‌گذاری در انرژی‌های تجدیدپذیر با بیشترین سرعت افزایش یابد. با این حال نزدیک نیمی از افزایش ۲۰۰ میلیارد دلاری سرمایه‌گذاری در سال ۲۰۲۲ احتمالا به‌جای ایجاد ظرفیت یا صرفه‌جویی انرژی اضافی، با هزینه‌های بالاتر هدر خواهد رفت. آژانس همچنین اذعان داشته هزینه‌ها در بحبوحه فشارهای زنجیره عرضه، بازارهای فشرده نیروی کار و خدمات انرژی و افزایش نرخ فولاد و سیمان افزایش می‌یابد.

کلام پایانی اینکه قیمت‌های بالا و بحران جنگ روسیه و اوکراین به این معناست که سرمایه‌گذاری در تامین سوخت در حال حاضر از منظر امنیت انرژی موردبررسی قرار می‌گیرد، اما فشارهای اقلیمی را نمی‌توان کنار گذاشت. سرمایه‌گذاری در عرصه زغال‌سنگ در سال گذشته ۱۰ درصد افزایش یافت و آسیا در رأس آن قرار گرفت و احتمالا امسال ۱۰ درصد دیگر افزایش می‌یابد و به ۱۱۶ میلیارد دلار خواهد رسید که بالاتر از سرمایه‌گذاری ۱۰۴ میلیارد دلاری در سال ۲۰۱۹ خواهد بود. در بخش نفت و صنایع بالادستی گاز نیز سرمایه‌گذاری با افزایش ۱۰ درصدی به ۴۱۷ میلیارد دلار خواهد رسید، اما طبق برآورد آژانس بین‌المللی انرژی، با سرمایه‌گذاری ۵۰۰ میلیارد دلاری در سال ۲۰۱۹ فاصله دارد. علاوه بر این افزایش هزینه، تاثیر مخارج بالاتر بر سطوح فعالیت‌ها را کاهش می‌دهد. آژانس بین‌المللی انرژی خاطرنشان کرد باوجود افزایش مورد انتظار سرمایه‌گذاری‌های شیل ایالات متحده، سطح مخارج سال ۲۰۲۲ همچنان حدود ۳۰ درصد کمتر از سال ۲۰۱۹ است، زیرا اپراتورها به‌جای توسعه تولید بر سودآوری و تنظیم سرمایه تمرکز می‌کنند. بخش پالایشگاه، در سال ۲۰۲۱ شاهد نخستین کاهش خالص ظرفیت جهانی برای نخستین بار در ۳۰ سال گذشته بود و به تنگنای فعلی در بازارهای جهانی سوخت کمک کرد. این مهم باید در ایران نیز مد نظر باشد و بخش خصوصی با تمام توان و تجارب می‌تواند پشتیبان این فرآیند فکری و سرمایه‌گذاری قرار گیرد.

چهارمین جشنواره و نمایشگاه ملی فولاد ایران برگزار شد

تعاملی از جنس فولاد برای توسعه فولادسازی

عکس: آیدا فریدی

مرضیه احقاقی: **چهارمین جشنواره و نمایشگاه ملی فولاد ایران با حضور فولادسازان مطرح کشور و تولیدکنندگان مواد، قطعات و تجهیزات صنعت فولاد آغاز به کار کرد. در این جشنواره از چهره‌های تاثیرگذار زنجیره آهن و فولاد ایران تقدیر به عمل آمد. سید محمدرضا آیت‌اللهی، وزیر اسبق معادن و فلزات؛ داریوش شهیدی، مدیرعامل شرکت ذوب‌آهن اصفهان در دوران جنگ تحمیلی؛ محمد جلال‌مآب، مدیرعامل اسبق شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر؛ احمد صادقی، مدیرعامل اسبق شرکت ذوب‌آهن اصفهان؛ فرهاد فرمانی، مدیرعامل اسبق ایرتک؛ محمدرضا طاهری شهرآئینی، مدیرعامل سابق MMTE و قائم‌مقام اسبق فولاد خوزستان و همچنین محمدوحید شیخ‌زاده، مدیرعامل شرکت مهندسی فکور صنعت مورد تقدیر قرار گرفتند.**

محدودیت گاز، مانع توسعه صنعت فولاد

بهرام سبحانی، رئیس انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران در ابتدای این جشنواره تاکید کرد: از ابتدای دهه ۶۰، کشور در تامین بسیاری از کالاهای اولیه با مشکلات جدی روبه‌رو بوده، اما امروزه نه‌تنها مشکلات یادشده مرتفع شده‌اند، بلکه شاهد توسعه صنعتی و اقتصادی در کشور بوده‌ایم. در حال حاضر با تکیه بر توان داخلی، ظرفیت تولید فولاد ایران به بیش از ۴۰ میلیون تن افزایش یافته است. همزمان میزان تولید فولاد کشور نیز برابر ۳۰ میلیون تن برآورد می‌شود.

به گزارش صمت، وی افزود: بااین‌وجود در حوزه تامین برخی از مواد اولیه، مواد مصرفی، قطعات و تجهیزات صنعت فولاد خلأهایی داریم که برای رفع آن تلاش می‌شود. بسیاری از صنایع، فعالیت‌های مستقلی را برای بومی‌سازی و تامین نیاز با تکیه بر ظرفیت‌های داخلی ترتیب داده بودند، بااین‌وجود شرکت‌ها از این توان یکدیگر بی‌خبر بودند. بر همین اساس، تلاش شد تا با برگزاری جشنواره و نمایشگاه ملی فولاد، تعاملی میان تامین‌کنندگان و مصرف‌کنندگان شکل بگیرد.

سبحانی بااشاره به دستاوردهای این جشنواره گفت: در ۳ دوره گذشته این جشنواره، ۴۰۰ قرارداد منعقد شده و صرفه‌جویی ارزی یک میلیارد دلاری را برای کشور به‌ارمغان آورده است.

این فعال صنعت فولاد افزود: یکی از رسالت‌های شرکت‌های بزرگ فولادی کشور، حمایت از بومی‌سازی و داخلی‌سازی است. این حمایت به‌منزله پذیرفتن ریسک از سوی صنایع است، اما مسیر توسعه را ممکن می‌کند.

وی گفت: در حال حاضر بخش بزرگی از قطعات، تجهیزات و مواد مصرفی صنعت فولاد کشور، در داخل تولید می‌شود. عمده کمبودهای این حوزه به چند قطعه محدود می‌شود و همچنین الکترود گرافیتی بازمی‌گردد. در حال حاضر میزان واردات الکترود گرافیتی به کشور سالانه برابر ۵۰ میلیون دلار برآورد می‌شود، بنابراین تامین این نیاز به‌منزله بی‌نیازی از خروج ارز قابل‌توجهی از کشور است.

سبحانی گفت: هم‌اکنون در حوزه تامین تجهیزات به‌قدری پیشرفت کرده‌ایم که اکنون می‌توان این محصولات را به بازارهای منطقه‌ای هم صادر کرد. وی افزود: باوجود پیشرفت‌های یادشده، فولادسازان کشور با کمبودهای جدی در حوزه انرژی روبه‌رو هستند که در عمل روند تولید آنها را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد. محدودیت در تامین برق در ماه‌های گرم سال و همچنین گاز در ماه‌های سرد سال، در عمل میزان تولید در این حوزه را به‌شدت محدود می‌کند. امسال برای نخستین‌بار، فولادسازان کشور در فصل زمستان با کمبود برق و گاز روبه‌رو بوده‌اند، همین موضوع نیز از میزان تولید صنایع به‌شدت می‌کاهد. سبحانی گفت: این محدودیت در شرایطی است که تولید با ظرفیت پایین به‌منزله تحمیل خسارتهای جدی به صنعتگران است. صنعتگران برای حل مشکلات و کمبودها به میدان آمده‌اند، اما تامین گاز، وظیفه‌ای زیرساختی و برعهده دولت است. صنعت فولاد در طول سال‌های گذشته به‌خوبی رشد کرده است و انتظار می‌رود با تامین نیازهای این صنعت، از تمامی ظرفیت‌های این بخش استفاده شود. اگر از تمام ظرفیت فولاد کشور استفاده شود، ایران در جایگاه ششمین تولیدکننده بزرگ فولاد دنیا قرار خواهد گرفت.

وی گفت: میزان مصرف گاز کشور، روزانه برابر ۸۲۰ میلیون مترمکعب برآورد می‌شود. میزان مصرف گاز زنجیره فولاد از معدن تا تولید محصول نهایی نیز برابر ۳۰ میلیون مترمکعب برآورد می‌شود، بنابراین سهم فولادسازان تنها ۴ درصد مصرف روزانه گاز کشور است.

این فعال صنعت فولاد گفت: صنعت فولاد تاثیر بسزایی بر تولید ناخالص داخلی، اشتغالزایی، ارزآوری و... دارد، بنابراین انتظار می‌رود با مدیریت مصرف، مانع قطع یا محدودیت در مصرف گاز شد. بااین‌وجود، در سایه بی‌تدبیری، عملکرد فولادسازان کشور در موقعیت کنونی متوقف یا به‌شدت محدود شده است.

تداوم چالش‌های فولادسازان در قالبی جدید

سید محمدرضا آیت‌اللهی، وزیر اسبق معادن و فلزات در این جشنواره اظهار کرد: روند توسعه صنعت فولاد از دهه ۶۰ آغاز شد، بااین‌وجود، باتوجه به شرایط جنگی، بسیاری از این موفقیت‌ها در عمل پنهان نگه داشته می‌شد. وی افزود: شرکت فولاد اهواز تنها ۴ ماه پس از راه‌اندازی بمباران شد که به توقف فعالیت این واحد تا پایان جنگ منتهی شد. وزیر اسبق معادن و فلزات گفت: در دوران جنگ، بخشی از خطوط تولید فولاد مبارکه به مرحله بهره‌برداری و افتتاح رسید، بااین‌وجود، از این فعالیت‌ها رونمایی نشد. علاوه بر این در دوران جنگ، بخش بزرگی از مهندسان و متخصصان کشور و همزمان ماشین‌آلات معدنی نیز در جبهه بودند. باوجود تمام محدودیت‌های یادشده، همچنان فرآیند توسعه در کشور ادامه یافت. آیت‌اللهی گفت: خوشبختانه دوران جنگ به‌پایان رسید، اما مشکلات ادامه دارد یا به بیان دیگر، مشکلات در قالب‌های جدید، عملکرد فولادسازان را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهند.

فولادسازان بزرگ، حامی واحدهای کوچک و متوسط

علی رسولیان، معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت و رئیس هیات‌مدیره و مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران گفت: صنایع فولاد در تامین نیاز صنایع کوچک و متوسط نقش قابل‌قبولی ایفا کرده‌اند. در سال‌های اخیر، شاهد افزایش تعداد واحدهای کوچک و متوسط با کمک بنگاه‌های بزرگ بوده‌ایم. علاوه بر این، واحدهای راکد و تعطیل نیز کاهش یافته‌اند.

رسولیان گفت: فعالیت و توسعه بنگاه‌های بزرگ نیازمند فناوری جدید و پیروی از دانش روز دنیا است. ما به‌عنوان سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی به‌دنبال برقراری تعامل میان صنایع کوچک و بزرگ هستیم. برهمین اساس نیز، ۶ شهرک فناوری را در شهرک‌های صنعتی ایجاد کرده‌ایم. علاوه بر این، مجوز ایجاد ۴۰ شهرک فناوری را دریافت کرده‌ایم. این شهرک‌ها موفق نخواهند شد، مگر با مشارکت شرکت‌های بزرگ و انتظار می‌رود شرکت‌های بزرگ واحدهای تحقیق و توسعه خود را در این شهرک‌ها احداث کنند. وی افزود: برای تامین نیازهای فناورانه بنگاه‌های بزرگ، فن‌بازارهایی را در سطح کشور تشکیل داده‌ایم. در حال حاضر ۲۵ فن‌بازار در کشور تشکیل شده است. این فن‌بازارها، نیازهای فناورانه شرکت‌های بزرگ را شناسایی و آن را به شرکت‌های دانش‌بنیان منتقل می‌کنند. تاکنون ۴۸۱ نیاز شناسایی و با کمک بنگاه‌های بزرگ داخلی‌سازی شده است.

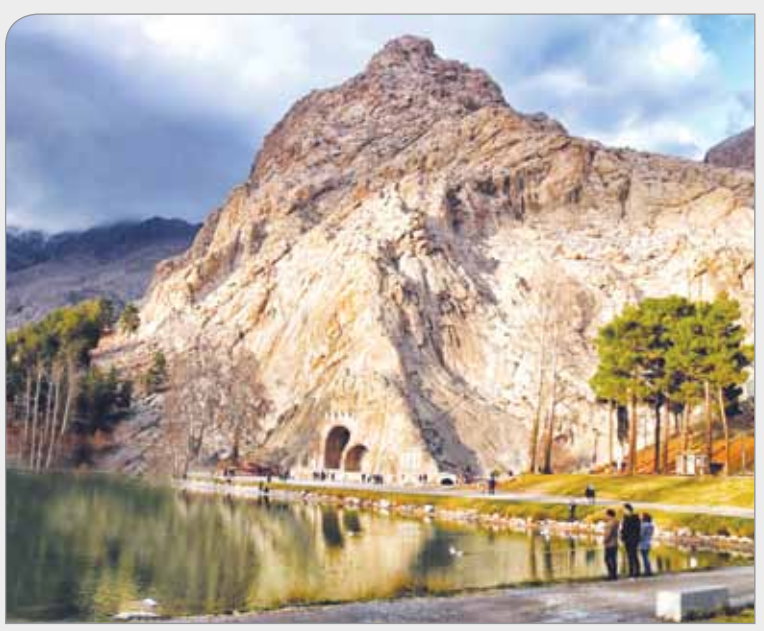
رسولیان گفت: شرکت‌های دانش‌بنیان می‌توانند پس از شناسایی نیازهای فناورانه یادشده، مسیر توسعه فناوری و حمایت از صنایع را در پیش بگیرند، بنابراین به‌دنبال ایجاد اتصال میان بنگاه‌های بزرگ و کوچک هستیم. وی تاکید کرد: صنایع فولادی ما نیازمند توسعه فناوری هستند. این مهم به‌ویژه باتوجه به کمبود انرژی در کشور و با هدف افزایش بهره‌وری مصرف انرژی، بیش از پیش ضرورت دارد. امید می‌رود در سایه برقراری تعاملی سازنده میان صنایع بزرگ و شرکت‌های صنعتی، بخشی از چالش‌های حاکم بر صنعت مرتفع شوند.

تکیه بر توان داخلی

در ادامه این جشنواره، تفاهمنامه‌هایی میان شرکت‌های فولادی و سایر صنایع منعقد شد. برخی از مهم‌ترین تفاهمنامه‌های منعقدشده در این بخش عبارتند از: اکتساب تکنولوژی، بومی‌سازی و تجاری‌سازی هشت گروه محصول با فناوری بالای موردنیاز صنایع فولادی و با هدف ایجاد نشان تجاری ایرانی، همکاری‌های فنی، پژوهشی و بومی‌سازی در صنعت فولاد، بومی‌سازی و تولید داخلی فروسیلیکو منگنز، بومی‌سازی و تولید داخلی ماسه منیزیتی، بومی‌سازی بازوهای مسی فازهای کوره قوس‌الکتریکی، بومی‌سازی سرو و فن گندله‌سازی، بومی‌سازی پمپ‌های خاص فرآیند احیا مستقیم، بومی‌سازی جک‌های خطوط تولید بخش فولادسازی، ساخت لنس باکس مسی اکسیژن و کک دیواره کوره قوس الکتریکی، تولید سوزن ریل و کسب دانش فنی.

عکس روز

نود و یکمین سالگرد ثبت ملی طاق بستان

عکس: مهر

ویژه تر از خبر

بزرگ‌ترین تسویه بدهی تاریخ نظام بانکی

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: بزرگترین تسویه بدهی تاریخ نظام بانکی در این دولت انجام گرفت، یکی از بزرگ‌ترین بدهکاران بانکی سازمان تامین اجتماعی بود حسب دستور ریاست جمهوری، ۸۸ هزار میلیارد تومان بدهی سازمان تسویه شد.

به گزارش ایرنا، صولت مرتضوی در نشست علنی مجلس شورای اسلامی و در جریان بررسی گزارش کمیسیون اجتماعی در مورد ارزیابی ابعاد چالشی صندوق‌های بازنشستگی و عملکرد دستگاههای اجرایی گفت: عزم دولت برای ساماندهی صندوق‌های بازنشستگی با همراهی مجلس شورای اسلامی عزمی بسیار جدی است، من بسیار خرسند هستم که گزارش اینجانب و گزارش کمیسیون اجتماعی از فهم مشترکی در موضوع صندوق‌ها برخوردار است.

وزیر کار بیان کرد: بنای ادامه کار ما در ساماندهی صندوق‌ها، توجه به سیاست‌های کلی ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری در حوزه تامین اجتماعی است، اساس بر استقرار نظام تامین اجتماعی جامع، یکپارچه و چندلایه است. بسط تامین اجتماعی و کاهش فاصله طبقاتی، یکسان‌سازی قواعد و مقررات بیمه‌ای در دستور کار ما قرار گرفته است. مرتضوی صریح کرد: صندوق‌های ۱۸ گانه کشور را باید به دو دسته تقسیم کرد صندوق‌های تابعه وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی و سایر صندوق‌های تخصصی و صنفی. وی افزود: تقریبا ۹۴ درصد جامعه هدف مشمول دریافتی و بیمه‌گذاری از سوی سازمان تامین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کشوری و صندوق روستایی و عشایر می‌باشد و حدود ۶ درصد از مابقی جمعیت هدف از سایر صندوق‌ها تامین منابع و همکاری می‌نمایند. مرتضوی تصریح کرد: مشکلاتی که در گزارش کمیسیون اجتماعی مجلس بود ناشی از بسیاری از ناترازی‌هاست، یکی از ناترازی‌ها نسبت پشتیبانی است نسبت تعداد بیمه پردازان به مستمری بگیران در صندوق‌های مختلف کشوری و لشکری و تامین اجتماعی خصوصا در تامین اجتماعی و صندوق بازنشستگی کشوری سیر شدید نزولی را طی می‌کند. وی افزود: مباحثی که سبب شده به ناترازی برسیم بحث کاهش سن بازنشستگی و خوشبختانه افزایش امید به زندگی است. در سال ۱۳۳۰ سن بازنشستگی ۵۶ سال بوده و هم اکنون به ۵۱ سال رسیده و نرخ سن امید به زندگی ۴۷ سال بوده و هم اکنون ۷۶ سال است. همچنین نسبت پشتیبانی ما به لحاظ کاهش نرخ باروری هم به شدت رو به کاهش است به نحوی که ۶.۹۱ در سال ۱۳۳۸ به ۱.۶۲ رسیده است. مرتضوی تصرح کرد: مشکل دیگر شکاف منابع و مصارف صندوق‌های بازنشستگی است. وضعیت بسیار نامناسبی در این حوزه وجود دارد تا جایی که منابع ما در سال ۵۶.۹۴ همت بوده و مصارف ۷۳ همت و ۱۳۱ درصد مصارف نسبت به منابع افزایش داشته است همچنین در سال ۱۴۰۰، تقریبا ۲۵۳ همت جمع منابع نقدی ما بوده و ۳۷۵ همت مصارف و ۱۴۸ درصد ضریب عملکرد ماست.

گسترش صنعت
چهارشنبه
۲۱ دی ۱۴۰۱
۱۸ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴
۱۱ ژانویه ۲۰۲۳
شماره ۲۲۴۳
پیاپی ۳۵۶۱

شهرک‌های صنعتی محدودیت‌های زیرساختی دارند

قرن جولان بیماری‌ها

مالیات صنایع آلاینده افزایش یابد

روی خط خبر

انتصاب مدیر صنایع پیشرفته و فناوری‌های نو ایدرو

معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت و رئیس هیات عامل ایدرو به پیشنهاد معاون صنایع پیشرفته و پروژه‌های کلان انرژی در حکمی علیرضا ارغائی را به سمت مدیر صنایع پیشرفته و فناوری‌های نو سازمان گسترش ونوسازی صنایع ایران منصوب کرد. به گزارش ایدرونیوز، در حکم علی نبوی، بر مطالعه و ارزیابی و بازنگری در راهبردهای سازمان در توسعه فناوری و تحقیقات، شناسایی و تجزیه‌وتحلیل فناوری حال و آینده مورد تقاضای حوزه‌های صنعتی منتخب سازمان، ایده‌یابی و تعریف پروژه‌های ایجاد و توسعه فناوری‌های متناسب با نیاز بازار تاکید شده است. ارغایی در سوابق خود مدیریت صنایع غیرفلزی ایدرو، مجری طرح بازسازی و نوسازی صنایع عراق و سوریه، مدیرعاملی شرکت گسترش صنایع بلوچ، مجری بازسازی کارخانه قند دزفول، رئیس هیات مدیره شرکت دریا دانش فناور پارس و... را دارد.

همکاری ایزوایکو و حفاری شمال

با امضای قراردادی مجتمع کشتی‌سازی و صنایع فراساحل ایران (ایزوایکو) و شرکت حفاری شمال، دکل حفاری سحر ۱ بازسازی کامل می‌شود. به گزارش ایدرونیوز، این قرارداد بازسازی طی بازرسی‌ها، مذاکرات متعدد و مستمر فنی میان دو شرکت تنظیم و در مراسمی با حضور اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل دو شرکت ایزوایکو و حفاری شمال امضا شد. سلمان ضربی، مدیرعامل و نایب رئیس هیأت مدیره ایزوایکو در این مراسم با تشکر از حسن اعتماد شرکت حفاری شمال به پیمانکاران و کارشناسان داخلی فعال در حوزه صنعت دریایی کشور گفت: ایزوایکو با تمام تلاش، برایس انجام پروژه با بهترین کیفیت و در چارچوب برنامه زمان بندی شده قرارداد، اقدام خواهد کرد. مرتضی پاکروان، رئیس هیات مدیره شرکت حفاری شمال نیز در این نشست بر استفاده از توانمندی‌های ایجادشده در زمینه بازسازی سکوهای حفاری دریایی در شرکت‌های توانمند داخلی مانند ایزوایکو و بهره‌مندی از توان و تجارب ملی و بومی تاکید کرد.

ایزوایکو بازسازی و تعمیرات دکل‌های حفاری متعددی را در کارنامه دارد و تعمیرات هر دکل حفاری علاوه بر ایجاد میانگین ۴۰۰ شغل، از خروج میلیون‌ها دلار ارز نیز جلوگیری می‌کند.

در هجدهمین کنفرانس توسعه منابع انسانی ایدرو بررسی می‌شود

نقش اکوسیستم منابع انسانی در ارتقای امید

سازمان مدیریت صنعتی با حمایت سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و همکاری انجمن مدیریت منابع انسانی ایران، هجدهمین کنفرانس بین‌المللی توسعه منابع انسانی را در ۲۷ و ۲۸ دی برگزار می‌کند. براساس برنامه‌ریزی انجام‌شده نقش اکوسیستم منابع انسانی در ارتقای امید، باور و اعتماد، موضوع اصلی این کنفرانس است. این کنفرانس به مسائل و چالش‌های توسعه منابع انسانی در بنگاه‌های کسب‌وکار اعم از شرکت‌های بزرگ و شرکت‌های کوچک و متوسط می‌پردازد و تاکید ویژه‌ای بر نوآوری، ابتکار، بازنگری، ارزیابی و تبادل تجربه‌های داخلی و بین‌المللی در زمینه توسعه منابع انسانی دارد.

گروه صنعت
editor@smtnews.ir

نقش اکوسیستم منابع انسانی در ارتقای امید، محور اصلی هجدهمین کنفرانس توسعه منابع انسانی ایدرو خواهد بود. براساس برنامه‌ریزی‌ها از دیگر محورهای این کنفرانس می‌توان به مدیریت منابع انسانی در سازمان‌های پلتفرمی و شرکت‌های کوچک و متوسط، تحول دیجیتال و تاثیرات آن بر حوزه منابع انسانی و پایداری کسب‌وکار، نقش منابع انسانی در نگهداشت استعدادها و کاهش مهاجرت‌های پنهان و آشکار و نسل‌های نوظهور، سازمان‌های نوپدید اشاره کرد.

به‌گزارش ایدرونیوز، منابع انسانی هوشمند، تحلیلگری داده‌ها و نقش آن در پیشبرد اهداف کسب‌وکار؛ سیاست‌گذاری در مدیریت عملکرد و جبران خدمات؛ برنامه‌ریزی توسعه فردی و استفاده از ابزارهای نوین کوچینگ، منتورینگ و مربیگری و نقش تکنولوژی در بهبود فرآیندهای منابع انسانی از دیگر موضوعات محوری هجدهمین کنفرانس بین‌المللی توسعه منابع انسانی است.

علاوه بر سخنرانی و پنل‌های گفت‌وگو، چندین کارگاه تخصصی نیز درباره نقش اکوسیستم منابع انسانی در ارتقای امید، باور و اعتماد برگزار می‌شود.

مدیریت سرمایه‌های انسانی در SMEها

حکمرانی هوشمند منابع انسانی نیز محور هفدهمین کنفرانس بین‌المللی توسعه منابع انسانی بود که ابوالفضل کیانی‌بختیاری، مدیرعامل سازمان مدیریت صنعتی به موضوع مدیریت سرمایه‌های انسانی در شرکت‌های کوچک و متوسط، استارت‌آپی، خلاق و نوآور پرداخت.

وی ضمن بیان سیر تحولات رویکردهای صنعتی و تاثیر آن در سرمایه‌های انسانی، رویکرد انقلاب صنعتی چهارم را غلبه ابزار هوشمند بر محیط کار و انسان عنوان کرد.

به‌گفته کیانی بختیاری، تصورات اولیه بنیانگذاران صنایع کوچک و متوسط، استارت‌آپی، خلاق و نوآور این بود که سرمایه‌گذاری نه‌چندان بزرگ احتیاجی به نظامات منابع انسانی ندارد و درگیر شدن با نظام‌های مدیریتی رایج، بروکراسی اداری ایجاد می‌کند؛ بنابراین بدون پرداختن به بحث منابع انسانی به کسب‌وکار فامیلی روی می‌آوردند و ترجیح کاری آنها تمرکز بر مسائل فنی و فروش بود.

کیانی‌بختیاری افزود: تعریف کسب‌وکارهای کوچک و متوسط از سازمانی به سازمان دیگر فرق می‌کند و تعریف واحد و مشترکی در این زمینه وجود ندارد، اما شاخصی که در این تعاریف مشترک است، تعداد منابع انسانی این کسب‌وکارهاست.

وی ضمن بررسی مهم‌ترین نتایج حاصله از اجرای برخی از عارضه‌یابی‌های صنایع کوچک و متوسط به بایدهای مدیریت سرمایه‌های انسانی در صنایع کوچک و متوسط و درباره ضعف در ساختار و نظام مدیریت بازار، راهکار منابع انسانی را در حوزه گزینش و استخدام، جذب بازاریاب قوی، استفاده از شبکه‌های کاریابی برای یافتن بازاریابان مناسب و طراحی برنامه‌ای برای افزایش جذابیت کسب‌وکار برای بازاریابان حرفه‌ای عنوان کرد.

کیانی‌بختیاری درباره آموزش و توسعه در SMEها نیز خاطرنشان کرد: برنامه‌های توسعه در SMEها باید نیازمحور و برای بهبود بهره‌وری کار باشد، نه آموزش برای آموزش. علاوه بر این تعریف کارراه‌های ساده منجر به افزایش عملکرد کارکنان می‌شود مانند کارراهه کارگر ساده تا سرکارگر.

وی در ادامه مبحث بایدهای مدیریت سرمایه‌های انسانی در صنایع کوچک و متوسط به موضوع خلأ نوآوری در این حوزه پرداخت و راهکارهای منابع انسانی را در حوزه گزینش و استخدام شامل توجه به قوه خلاقیت و نوآوری افراد به‌عنوان عاملی کلیدی در گزینش و استخدام و در حوزه جبران خدمت و نگهداشت، شامل لزوم توجه به ایده‌های نوآورانه کارکنان و تقدیر از آنها و سهیم کردن افراد نوآور در سود حاصل از نوآوری خود آنها بیان کرد.

وی تاکید کرد: مدیریت سرمایه‌های انسانی در صنایع کوچک و متوسط باید به نحوی باشد که در موضوع افزایش دستمزد سالانه، از استخدام‌های غیرضروری در جایی که کارکنان فعلی هنوز ظرفیت‌های خالی دارند، پرهیز شود. همچنین باید افزایش دستمزدهای سالانه در حقوق کارکنان برای جلوگیری از بی‌انگیزگی آنها لحاظ شود اما بالا بردن حقوق و دستمزد به شرط افزایش بهره‌وری باشد. علاوه بر این، آموزش کارکنان باید به افزایش بهره‌وری قبل، حین و بعد از آموزش منوط شود و برنامه‌های آموزشی به علت افزایش دستمزدها حذف نشود.

نقش آموزش در حمایت از نیروی انسانی

توجه به اکوسیستم منابع انسانی درحالی محور اصلی کنفرانس یادشده است که چندی پیش معاون آموزش سازمان مدیریت صنعتی و سرپرست دانشگاه صنایع و معادن ایران از تدوین سند مبتنی بر نیازهای حال و آینده بخش صنعت، معدن و تجارت در حوزه سرمایه انسانی و دانش‌های نوین این حوزه برای رفع معضل اشتغال دانشپذیران دانشگاه‌ها خبر داد. توجه به منابع انسانی درحالی در صدر برنامه‌های همیشگی سازمان گسترش و نوسازی ایران قرار دارد که به‌گفته بسیاری از کارشناسان تدوین نظام جامع آموزش تاثیر مثبتی بر حمایت از نیروی انسانی و ایجاد اشتغال در این حوزه دارد.

برهمین اساس نیز علیرضا شجاعی، معاون آموزش سازمان مدیریت صنعتی با اشاره به ماده ۱۲ آیین‌نامه حمایت از تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین در حوزه صنعت، معدن و تجارت گفت: آیین‌نامه حمایت از تولید، دانش‌بنیان و اشتغال آفرین در حوزه صنعت، معدن و تجارت اواخر مرداد در هیات دولت مصوب و ابلاغ شد. براساس این مصوبه به‌منظور تامین نیروی متخصص و حرفه‌ای برای بنگاه‌های صنعتی-معدنی باید دوره‌های جدید دانشگاهی طراحی شود و یا تغییراتی اساسی در سرفصل دوره‌های فعلی دانشگاهی برای کاربردی و حرفه‌ای شدن آنها و نیز متناسب‌سازی با نیاز کسب‌وکارها انجام شود.

معاون آموزش سازمان مدیریت صنعتی تصریح کرد: نظام جامع آموزش بخش صنعت، معدن و تجارت با هدف رفع معضلات آموزش عالی کشور در حوزه اشتغال‌پذیری فارغ‌التحصیلان و ارتقای مهارت‌های اجرایی و عملیاتی در جریان تدوین است.

سخن پایانی

مدیریت منابع انسانی در شرکت‌های کوچک و متوسط SME تبدیل به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های این شرکت‌ها در کشورمان شده، در حالی‌که تخصص کمی در این بخش وجود دارد. بیش از نیم‌قرن پیش افراد به‌عنوان هزینه تلقی می‌شدند و بیشتر دید ارباب رعیتی در سازمان‌ها حاکم بود، اما هر چه بازار رقابتی‌تر شد و تاثیر منابع انسانی به‌عنوان یک منبع غیرقابل تقلید و ارزشمند برای شرکت‌ها جا افتاد، رویکرد به سمت مدیریت منابع انسانی در شرکت‌های کوچک و متوسط و اهمیت دادن هر چه بیشتر به فعالیت‌های کلیدی در مدیریت HR، جذب، حفظ نیروی انسانی و توسعه شخصی مناسب حرکت کرد. از همین‌رو برنامه‌های ایدرو و تاکید این سازمان توسعه‌ای بر نیروی انسانی از نقاط قوت این سازمان به‌شمار می‌رود.

نقش اکوسیستم منابع انسانی در ارتقای امید، محور اصلی هجدهمین کنفرانس توسعه منابع انسانی ایدرو خواهد بود

مزایده عمومی واگذاری شمش طلا ونقره

سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور

سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور در نظر دارد ۵ قطعه شمش طلا ونقره حاصل ازعملیات اکتشافی وآزمایشگاهی خود را از طریق مزایده عمومی، به‌شرح جدول ذیل از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت به شماره مزایده ۱۰۰۱۰۰۳۰۰۸۰۰۰۰۱۵، با شرایط مندرج در اسناد مزایده به اشخاص حقیقی و حقوقی واجد صلاحیت واگذار نماید:

ردیف	شناسه	نوع شمش	عیار	وزن (گرم)
۱	۱۰۱	طلا	۲۲	۱۰۰۲/۲۷
۲	۱۰۲	طلا	۲۲	۱۰۰۲/۳۱
۳	۱۰۳	طلا	۲۱	۱۰۰۸/۲۰
۴	۱۰۴	طلا	۲۱	۶۴۳/۳۰
۵	۱۰۵	نقره	۹۲۵	۵۰۱/۲۰

ـ کلیه مراحل برگزاری مزایده از دریافت اسناد مزایده تا ارایه پیشنهادات مزایده گران و بازگشایی پاکت‌ها از درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir انجام خواهد شد.

ـ مزایده‌گران می‌بایست در صورت عدم عضویت قبلی مراحل ثبت نام در سامانه مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مزایده محقق سازند.

ـ از کلیه مزایده‌گران دعوت می‌شود از تاریخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۱ لغایت ۱۴۰۱/۱۰/۲۷ مدارک ذکر شده در اسناد مزایده را تهیه و تکمیل نموده، و مطابق دستورالعمل پاکات (الف)، (ب) و (ج) را در سامانه ستاد بارگذاری نموده و پاکت (الف) را در بسته و لاک و مهر شده ، حداکثر تا پایان وقت اداری ساعت ۱۴ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۹ به دبیرخانه سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور تحویل داده و رسید دریافت نمایند.

اطلاعات تماس و آدرس سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور: تهران، میدان آزادی، بلوار معراج، تلفن: ۶۴۵۹۵-۰۲۱ ، نمابر: ۶۶۰۷۰۵۱۶-۰۲۱ ، پایگاه اطلاع رسانی: www.gsi.ir

شناسه آگهی: ۱۴۳۸۵۶۱ م الف / ۳۹۸۹

آگهی فراخوان مناقصه عمومی دو مرحله ای

شرکت ملی گاز ایران
شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی

نوبت اول
شناسه ۱۴۳۹۰۷۶

شرکت مجتمع گاز پارس‌جنوبی در نظر دارد اقلام مورد نیاز خود را با شرایط ذیل بصورت برگزاری مناقصهٔ عمومی دومرحله‌ای از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (سامانه ستاد) تامین نماید:

شماره فراخوان در سامانه ستاد ایران	۲۰۰۱۰۹۷۸۴۷۰۰۰۰۳۴
شماره مناقصه و تقاضا	تقاضای MA-۰۰۴۰۳۱۶ مناقصه شماره ۱۴۰۱/۰۶۱
موضوع مناقصه/ شرح مختصر اقلام درخواستی	«P/F:PROG.LOGIC CONTROL SYS.»SIEMENS
مبلغ تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار	۶/۶۸۹/۲۳۹/۲۶۵ ریال
نوع تضمین شرکت درفرایند ارجاع کار	تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار بصورت یکی از تضامین قابل قبول وفق آیین‌نامه تضمین شماره ۱۲۳۴۰۲/ت۵۰۶۵۹ ه مورخ ۹۴/۰۹/۲۲ هیات وزیران می‌باشد.
مبلغ برآوردی مناقصه	۱۳۳/۷۸۴/۷۸۵/۳۰۲ ریال
آخرین مهلت دریافت اسناد ارزیابی کیفی در سامانه ستاد	۱۰ روز پس از درج نوبت دوم آگهی در صفحه اعلان عمومی سامانه ستاد ایران می‌باشد.
آخرین مهلت بارگذاری و ارسال مستندات ارزیابی کیفی (رزومه) در سامانه ستاد	ظرف مدت دو هفته پس از انقضای مهلت دریافت اسناد می‌باشد.
آخرین مهلت بارگزاری پیشنهادات فنی/ مالی در سامانه ستاد	پس از ارزیابی کیفی مناقصه‌گران، مستندات دریافت پیشنهاد فنی و مالی بهمراه برنامه زمانی از طریق سامانه ستاد ارسال می‌گردد.
آدرس مناقصه‌گزار	استان بوشهر - شهرستان عسلویه - شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی - ساختمان اداری مرکزی ستاد -مدیریت بازرگانی -اداره خرید - گروه خرید

بدیهی است کلیه فرآیند برگزاری مناقصه الکترونیکی از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (سامانه ستاد) به نشانی: WWW.SETADIRAN.IR انجام می‌پذیرد و به پیشنهادهای خارج از سامانه ستاد هیچگونه ترتیب اثری داده نخواهد شد و مناقصه گران بایستی نسبت به ثبت‌نام در سامانه ستاد و دریافت گواهی امضاء الکترونیکی اقدام نمایند.. مناقصه گران می‌توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر به سایت WWW.SPGC.IR مراجعه و یا با شماره تلفن‌های ۲۴۲۶-۷۷۳۱۳۱۲۲۴۸ تماس حاصل فرمایند.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۱۰/۲۱ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۱۰/۲۴

روابط عمومی شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی

یادداشت

رعایت ایمنی و بهداشت قانون نخست

همایون توفیقی- مدیر ایمنی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی

قانون نخست در شرکت شهرک‌های صنعتی، رعایت ضوابط ایمنی و بهداشت است که از اولین گام برای احداث شهرک و تا مادامی‌که شهرک فعالیت دارد، پیگیری و بر آن نظارت می‌شود. سازمان در بحث ایمنی و بهداشت حرفه‌ای و موارد مربوط به زلزله و بلایای طبیعی، دستورالعمل‌هایی دارد که در ۳ بخش پیشگیری، در زمان فعالیت و بعد از وقوع حادثه، الزاماتی را تعریف کرده و باید رعایت شوند؛ ضمن اینکه از لحاظ امکانات و زیرساخت‌های لازم از جمله در ساخت‌وساز ضوابط و سختگیری‌های خاص خود را به‌طور جدی دنبال خواهد کرد.

واحد ایمنی در شرکت شهرک‌های صنعتی از جمله بخش‌های فعال و روزآمدی است که براساس استانداردهای تعریف شده با جدیت فعالیت دارد. نصب شیرهای آتش‌نشانی، تهیه مواد اطفای حریق، خرید تجهیزات مربوط به ایمنی و بهداشت در شهرک‌های صنعتی و... برعهده شرکت شهرک‌های صنعتی است.

بخشی از دستورالعمل‌های ایمنی در تولید، مربوط به نیروی کار است. در این زمینه وزارت کار متولی کنترل و نظارت بر اجرای ضوابط خاصی است که شرکت شهرک‌ها نیز در این راستا برنامه‌ها و ضوابط خاصی را با سختگیری مدنظر قرار می‌دهد. البته سازمان بیشتر در سطح کلی شهرک‌های صنعتی به موارد ایمنی و بهداشت توجه دارد و مباحث مربوط به این بخش در واحدهای صنعتی فعال در شهرک‌ها علاوه بر توجه سازمانی شرکت شهرک‌ها، نهادهای متولی دیگری نیز دارد تا ایمنی با درصد بالایی در این بخش‌ها اجرا شود و آسیب‌های جانی و مالی در زمان بروز حادثه به حداقل برسد.

در حوزه ساخت‌وساز در شهرک‌های صنعتی مانند سوله‌ها، کارگاه‌ها و راهروهای تولید، ساختمان به‌شمار می‌روند، نظام مهندسی ساختمان بر احداث آنها نظارت و در اصول ۲۲ گانه در مبحث ۳ و ۱۲ به ایمنی در این ساخت‌وسازها توجه دارد. علاوه بر این موارد که مهندس ناظر بر ساخت‌وساز واحد صنعتی نظارت دارد، شرکت شهرک‌های صنعتی نیز دستورالعمل‌های مصوبی با عنوان ضوابط ساخت‌وساز واحدهای صنعتی دارد که واحدها باید براساس این ضوابط ساخته شوند، وگرنه به آنها پایان کار داده نمی‌شود. شیرهای آتش‌نشانی و سیستم‌های اعلام و اطفای حریق از جمله مواردی است که در این بخش موردتوجه واحد ایمنی شرکت شهرک‌هاست.

واحد ایمنی علاوه بر اینکه در ابتدای احداث یک واحد صنعتی به موارد ایمنی که باید رعایت شود، توجه می‌کند، بعد از پایان کار هم اگر بی‌انضباطی در زمینه رعایت ایمنی مشاهده شود، مثلا حریم ایمنی را رعایت نکنند که در زمان حادثه دسترسی به آن واحد و واحد مجاور آن را سخت می‌کند، برخورد خواهد کرد.

در حوزه شهرک‌های صنعتی، مهم‌ترین چالش‌ها در حوادث غیرمترقبه سیل و زلزله است که وقوع سیل بیشتر است. در این زمینه، مدیریت بحران برای مقابله با بحران در شهرک‌ها و نواحی صنعتی و ویژه اقتصادی تشکیل شده است.

نقشه زلزله‌خیزی و سیل‌خیزی کل شهرک‌ها ترسیم شده و شهرک‌هایی که بیشتر در معرض خطر هستند، شناسایی شده‌اند. همچنین نقاط خاصی شناسایی شده تا در مواقع اضطراری و وقوع زلزله و بلایای طبیعی برای کاستن از بار خسارت‌ها بتوان از آنها استفاده کرد. در این راستا، ماشین‌آلات، انبارها، مخازن سوخت، مواد پرتوزا و آتش‌زا و امکاناتی که در واحد وجود دارد، شناسایی می‌شود تا در زمان بحران امکان استفاده از آنها و مدیریت بیشتر شود.

بیشترین اقداماتی که در بخش ایمنی شرکت شهرک‌های صنعتی ایران بجد موردتوجه قرار دارد، پیشگیرانه است. شناسایی نقاط امن برای کاستن از تلفات جانی در شهرک‌ها نیز از این موارد پیشگیرانه است.

گفت‌وگو

شهناز صفایی
editor@smtnews.ir

دولت باوجود مشکلاتی که دارد، از شهرک‌های صنعتی حمایت می‌کند. سال گذشته اشتغال در شهرک‌ها ۳۱ درصد افزایش پیدا کرد

مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران:

شهرک‌های صنعتی محدودیت‌های زیرساختی دارند

عکس: صمت

در اینکه شهرک‌های صنعتی، نقش بسیار مهمی در اشتغالزایی و رشد اقتصادی دارند، شکی نیست؛ بنابراین در هر برهه زمانی، رسیدگی به وضعیت شهرک‌های صنعتی و تجهیز آنها برای افزایش قدرت تولید و اعمال سیاست‌های درست و مطابق با توانایی‌ها و امکانات واقعی مناطق گوناگون، باعث تقویت زیربنای اقتصادی کشور خواهد شد.

واحدهای کوچک و متوسط بیشترین تعداد واحدهای فعال در شهرک‌های صنعتی را تشکیل می‌دهند و البته بیشترین میزان اشتغالزایی و تاثیرگذاری بر رشد اقتصادی را نیز دارند.

باتوجه به این مهم و اینکه حرکت در مسیر درست و هدف‌گذاری شده مستلزم رفع موانع است، صمت در گفت‌وگویی با علی رسولیان، رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، وضعیت کلی این شهرک‌ها را جویا شده تا با اطلاع‌رسانی درست، رسالت خود را انجام دهد و تریبون تولید و صنعت کشور باشد.

◉ تولید و صنعت به‌طور خاص چه نقشی در رشد اقتصادی دارد و در این زمینه، شهرک‌های صنعتی چگونه ایفای نقش می‌کنند؟

مهم‌ترین نقش تولید و صنعت در اقتصاد، ایجاد اشتغال است که در ادامه رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی را به‌دنبال دارد. در این میان، یکی از حوزه‌هایی که بسیار اثرگذار است و به‌نوعی می‌توان گفت زیرساخت‌های بخش تولید در حوزه صنعت را تامین می‌کند، شهرک‌های صنعتی است. طبق آمارهایی که شرکت شهرک‌های صنعتی دارد، بیش از ۵۰ هزار واحد تولیدی در شهرک‌های صنعتی به بهره‌برداری رسیده‌اند، این در حالی است که ۸۴۹ شهرک و ناحیه صنعتی در سطح کشور داریم.

البته طبق آمارها، حدود ۹۷ درصد واحدهای فعال در شهرک‌های صنعتی جزو واحدهای کوچک و متوسط به‌شمار می‌روند و تعداد واحدهای بزرگی که در این شهرک‌ها فعال و به کار تولید مشغول هستند، عدد بسیار پایینی است.

البته میزان اشتغال واحدهای کوچک و متوسط معنادار است و به‌طور تقریبی ۴۳ درصد اشتغال واحدهای صنعتی را همین واحدهای کوچک و متوسط ایجاد کرده‌اند که موضوع بسیار بااهمیتی است و به رونق تولید، اشتغال و در نهایت رشد اقتصادی کشور کمک بزرگی می‌کند.

در زمینه رشد اقتصادی سهم شهرک‌ها در جی‌دی‌پی مطرح است که براساس برآورد شرکت شهرک‌های صنعتی ایران از بررسی واحدهایی که در این بخش فعالیت دارند، حدود ۱۵ تا ۱۶ درصد است؛ یعنی باوجود اینکه واحدهای کوچکی هستند، بیش از ۱۵ درصد در جی‌دی‌پی نقش دارند. این واحدها با هزینه بسیار کمی ایجاد می‌شوند، اما نقش بسیار زیادی در ایجاد اشتغال و جی‌دی‌پی دارند.

در راستای اهمیتی که واحدهای کوچک و متوسط در اقتصاد دارند و اینکه فعالیت درست و در بستر مناسبی برای تحقق رونق تولید و رشد اقتصادی داشته باشند، تمام تلاش سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران این است که زیرساخت‌ها لازم را برای این واحدها فراهم کند تا با کمترین مشکل و مانعی به فعالیت خود ادامه دهند.

در بحث تامین زیرساخت‌ها در شهرک‌های صنعتی، فقط موضوع زمین و تامین محل استقرار مطرح نیست. در شهرک‌های صنعتی علاوه بر زمین، آب، برق، گاز و زیرساخت‌های نرم‌افزاری هم جزو مواردی به‌شمار می‌روند که تلاش داریم آنها را به بهترین شکل و تا جایی‌که امکان دارد برای شهرک‌ها تامین کنیم. البته در این زمینه محدودیت‌های بسیار جدی داریم، اما تمام تلاش سازمان این است که این زیرساخت‌ها و امکانات را تامین و دسترسی به آنها را تسهیل کند.

◉ شهرک‌های صنعتی به‌عنوان بازوی توانمند تحقق رشد اقتصادی، چه مشکلات و موانعی در مسیر تحقق اهداف خود دارند؟

یکی از مشکلات قابل‌توجه در شهرک‌های صنعتی که چالش‌هایی را برای این بخش ایجاد کرده، مربوط به افزایش بسیارزیاد هزینه ایجاد زیرساخت‌هاست. قانون نهادهای خدماتی را موظف کرده آب، برق، گاز و... را به درب شهرک‌های صنعتی ببرند و این زیرساخت‌ها را برای تمامی واحدهای فعال در این شهرک‌ها تامین کنند، اما متاسفانه به‌دلایل گوناگون این اتفاق نیفتاده و سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران مجبور است برای تامین زیرساخت‌هایی مانند آب، برق و سایر خدمات، خود به‌طور مستقیم به این موضوعات ورود کند و در مواردی در این زمینه مشارکت جدی داشته باشد. قاعدتا چون منابع سازمان عمدتا متمرکز بر دریافتی‌ها از بنگاه‌های داخل شهرک‌هاست، این روند مقداری هزینه صنعت را افزایش می‌دهد و چون منابع محدود است، سازمان خیلی خوب نمی‌تواند در این زمینه ورود و به تمام بخش‌ها رسیدگی کند.

موضوع دوم مربوط به تسهیلاتی است که از طریق بانک‌ها به صنایع کوچک پرداخت می‌شود. البته دولت هم در قالب تبصره ۱۸ به این بخش نگاه خوبی داشته و هم در قالب اعتباراتی که ازسوی برخی صندوق‌ها به صنایع کوچک اختصاص داده می‌شود، اما در مجموع پرداختی بانک‌ها به صنایع کوچک عدد بالایی نیست و برنامه سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران این است که این سهم به نسبت ایجاد اشتغال و نقشی که این واحدها در تولید و رشد اقتصادی کشور دارند، افزایش پیدا کند و به‌نوعی از تسهیلات بهتری برخوردار شوند تا بتوانند واحد صنعتی که دارند را حفظ کنند.

هزینه ایجاد زیرساخت افزایش پیدا کرده و همان‌طور که ذکر شد، مشکلاتی را برای شهرک‌های صنعتی ایجاد کرده است. هرچند براساس آمارهایی که داریم و اینکه شرکت هستیم، مجمع داریم و حسابرسی می‌شویم، تقریبا شاخص‌های زیرساختی ما ۲ برابر سال گذشته افزایش داشته است. زمین برای توسعه شهرک‌ها را به ۳ برابر و آب، برق، گاز و... را تقریبا نزدیک ۲ برابر افزایش داده‌ایم. حمایت از صنایع کوچک هم در بسیاری از موارد تا ۲ برابر شده و نسبتا خوب بوده است. البته هنوز هم در این بخش‌ها کاستی‌هایی داریم و باید به این سمت‌وسو حرکت کنیم که مشکلات برطرف و روزبه‌روز کمتر شوند.

یکی دیگر از موارد این بوده که در طول سال‌ها زمین‌های زیادی واگذار شده که هنوز از آنها بهره‌برداری نکرده‌اند و منجر به تولید نشده است. در این راستا تمرکز سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در سال گذشته بر این اراضی و طرح‌های بهره‌برداری نشده بود. سازمان برخی از مالکان این زمین‌ها را به بهره‌برداری زودتر تشویق می‌کند و برخی از زمین‌ها را هم پس می‌گیرد. بازپس‌گیری واحدهای راکد هم بیش از ۵۰ درصد رشد داشته، اما هنوز با شرایط مطلوب فاصله داریم. تلاش شرکت شهرک‌ها به‌طور خاص در این راستاست که اراضی که در طول سال‌ها واگذار شده، منجر به تولید شود. هدف نهایی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران، افزایش تولید و کمک به این بخش است. خوشبختانه در واگذاری‌های جدید هم رویکرد عدالت‌محور و شفاف‌سازی را در پیش گرفته‌ایم؛ یعنی کل واگذاری‌ها از طریق سامانه الکترونیک انجام می‌شود که شفاف، آشکار و روشن است و اطلاعاتی از قبیل اینکه زمین کجاست، نرخ آن چند است، نحوه واگذاری آن به چه صورتی است، نحوه اقساط چگونه است و... همه چیز شفاف است و هیچ تفاوتی ندارد و هر کسی می‌تواند با مراجعه به این سامانه به این اطلاعات به‌طور شفاف دسترسی پیدا کند.

در برخی شهرک‌ها هم که زمین محدود است و تقاضای زیادی وجود دارد، در قالب مزایده کیفی یعنی مزایده‌ای که فقط فعالان اقتصادی می‌توانند در آن شرکت کنند، واگذاری‌ها در شرایط مساوی و عادلانه انجام می‌شود و افراد می‌توانند این زمین‌ها را در اختیار بگیرند و یکسری مشوق‌ها هم ازسوی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران اختصاص داده شده و به واحدهایی که به مرحله بهره‌برداری از زمین برسند، ارائه می‌شود. یک سری معافیت‌ها هم برای آنها تعریف شده است. البته کسانی که زمین را تحویل گرفته‌اند اما در مدت معینی به مرحله بهره‌برداری نرسند، نه‌تنها مشمول این معافیت‌ها نخواهند شد، بلکه سازمان ورود می‌کند و اراضی را هم از آنها پس می‌گیرد.

◉ در شهرک‌های صنعتی چه تعداد واحد فعال و راکد داریم؟

در کل کشور تعداد واحدهایی که در مجموع راکد بود، اواخر سال ۱۳۹۹ به‌طور تقریبی ۱۸.۵ درصد بود که در حال حاضر به حدود ۱۴ درصد رسیده؛ یعنی تعداد واحدهای راکد کاهش پیدا کرده که خبر خوبی است. این روند ارتباط بسیار نزدیکی با شاخص‌های کلان اقتصادی دارد و تحت‌تاثیر این شاخص‌هاست. البته سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در حال پیگیری برنامه افزایش ظرفیت بسیار خوبی است؛ البته با تمرکز بر بخش خصوصی و هم برای سایر واحدها.

◉ باتوجه به آنچه گفته شد و اینکه اغلب واحدهای فعال در شهرک‌ها، کوچک و متوسط هستند که نقش بزرگی در رشد اقتصادی کشور دارند، دولت چه میزان از این بخش حمایت می‌کند؟

سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران در حال شناسایی کامل واحدهای راکد و عارضه‌یابی اولیه است. کلینک‌های کسب‌وکار هم در کشور فعال هستند که شرکت شهرک‌ها، هزینه مشاور را پرداخت می‌کند و بخش خصوصی فقط مشاور را انتخاب می‌کند. وقتی عارضه‌یابی عمیق و موضوعات شناسایی شد به ستاد تسهیل می‌آید و اگر مشکل بانکی یا مالی تشخیص داده شده بود، مشمول حمایت‌های مالی می‌شوند.

سازمان هم هزینه‌های مشاور را می‌دهد و هم به واحدهای راکدی که احیا می‌شوند، کمک مالی می‌کند. در این میان، تمرکز بخشی از تسهیلات تبصره ۱۸ که دولت معمولا در بودجه مصوب می‌کند، بر احیای واحدهای راکد و افزایش ظرفیت آنهاست و منابع داخلی بانک‌ها و منابعی هم ازسوی خود وزارتخانه باید کمک کند تا این واحدها راه‌اندازی شوند. البته تاکید می‌کنم محوریت راه‌اندازی واحدهای راکد با بخش خصوصی است؛ یعنی سرمایه‌گذاران جدید و فعالان اقتصادی باید مشارکت کنند که خوشبختانه بررسی‌ها نشان می‌دهد بخشی که از طریق سرمایه‌گذاران جدید و فعالان اقتصادی آمده‌اند، موفق‌تر بوده‌اند.

◉ بانک‌ها چقدر از شهرک‌های صنعتی حمایت می‌کنند و همراه هستند؟

بانک هم در حد ظرفیت و توانی که دارد، همراهی می‌کند، اما در کل سهم پرداختی بانک‌ها به صنایع کوچک، زیاد نیست و همان‌طور که عنوان شد این مبالغ در مقابل توان و اشتغالزایی این واحدها و نقشی که در اقتصاد کلان دارند، بسیار ناچیز است. قاعدتا شرکت شهرک‌ها درخواست حمایت بیشتری دارد.

◉ وضعیت کلی اشتغال در شهرک‌های صنعتی به چه صورتی است؟

سال گذشته اشتغال در شهرک‌ها ۳۱ درصد افزایش پیدا کرد. اشتغال دو بخش دارد؛ مستقیم و غیرمستقیم. تعداد شاغلان مستقیم در شهرک‌ها از یک میلیون نفر گذشته و تاکنون هم تعداد واحدها رو به رشد بوده و هم تعداد واحدهای راکد کم شده که بر اشتغال تاثیر داشته و امیدواریم این روند ادامه پیدا کند.

عنوان شده بود در سال جاری باوجود مشکلات اقتصادی، میزان اشتغال در شهرک‌های صنعتی افزایش داشته است. در این باره توضیحاتی بفرمایید.

براساس آمارهای موجود، اشتغال در شهرک‌های صنعتی در سال جاری افزایش داشته، به این دلیل که از یک سو تعداد واحدهای بهره‌برداری شده رشد داشته و از سوی دیگر، شاهد کاهش تعداد واحدهای راکد بوده‌ایم که این روند به‌طور مستقیم بر اشتغال تاثیرگذار بوده و تعداد اشتغال ایجاد شده در این بخش افزایش پیدا کرده است. البته سازمان هم رشد بیشتری پیدا کرده است. عمده اشتغال کشور از مسیر تولید و صنعت است و همه تلاش‌ها باید منجر به اشتغال و تولید پایدار شود تا در نهایت معیشت بهبود یابد. در دنیا هم کشورهایی موفق هستند که برای بخش تولید اهمیت قائل هستند و تمام تلاش‌شان این است که موانع موجود در مسیر حرکت این بخش برطرف شود؛ ضمن اینکه رویکرد تشویقی و حمایتگرایانه در قبال واحدهای تولیدی دارند.

◉ باتوجه به اینکه لایحه بودجه ۱۴۰۲ به مجلس رفته، شرکت شهرک‌های صنعتی چه انتظارات بودجه‌ای از دولت دارد؟

واقعیت این است که دولت باوجود مشکلاتی که دارد، از شهرک‌های صنعتی حمایت می‌کند. به‌عنوان نمونه، در سفرهای رئیس‌جمهوری برای ایجاد پست‌های برق و تصفیه‌خانه‌ها کمک‌های خوبی به شهرک‌ها شد. انتظار ما از دولت این است که در بودجه ۱۴۰۲ توجه ویژه‌ای به بخش زیرساختی و خدماتی شهرک‌های صنعتی داشته باشد. وقتی زیرساخت‌هایی مانند برق، آب و گاز نباشد، تولید تعطیل می‌شود و معنایی ندارد؛ از این‌رو باید این زیرساخت و هزینه اجرای آنها تامین شود تا واحدهای تولیدی مستقر در این شهرک‌ها بتوانند فعالیت کنند. انتظار ما از مجلس و دولت تامین و افزایش زیرساخت‌هاست و اینکه در این راستا، بودجه بیشتری به شهرک‌ها اختصاص دهند. البته شرکت شهرک‌های صنعتی ایران، پیشنهاداتی هم به دولت داده و در بخشی در لایحه بودجه درج شده که امیدواریم از نظر مجلس هم بگذرد و کمک‌کننده باشد.

پروانه‌های تهدید و شمع لرزان حیات

تغییر اقلیم، جهان را زیر و رو می‌کند

خطر توسعه نامتوازن معدنی و بحران اقلیمی

تحلیل روز

اما و اگرهای تحقق شعار معدن به‌جای نفت

کتایون ملکی: تولید ۵۵ میلیون تن فولاد در سال ۱۴۰۴، علاوه توسعه صنعت فولاد و افزایش اشتغال در این بخش، منجر به افزایش ارزآوری صادرات غیرنفتی می‌شود. در سال‌های اخیر، باوجود تشدید تحریم‌ها، صنعت فولاد سهم خوبی در صادرات را از آن خود کرد، اما امروز برخی مشکلات باعث شده تا نگرانی‌ها درباره هدف‌گذاری چشم‌انداز ۱۴۰۴، افزایش پیدا و تحقق این هدف را با تردید همراه کند. صمت در این گزارش به روند تولید و پیش‌بینی آینده در این صنعت پرداخته است.

عکس: آیدا فریدی

کتایون ملکی
editor@smtnews.ir

ایران با در اختیار داشتن ذخایر بسیاری از مواد معدنی توانسته در بین ۱۵ کشور معدنی دنیا قرار بگیرد. در واقع، حدود ۲ الی ۳ درصد از ذخایر دنیا در ایران است و ۸۱ نوع مواد معدنی در اختیار این کشور قرار دارد.

به گزارش صمت، این موضوع به‌معنای ثروت عظیم خدادادی است که می‌تواند سرچشمه توسعه صنعت کشور و به‌دنبال توسعه فرهنگی و اجتماعی باشد. بی‌تردید توسعه معادن آبادانی به‌همراه دارد که منجر به توسعه مناطق دورافتاده می‌شود و این به‌معنای توسعه همه‌جانبه است.

اما اگر نگاه به بخش معدن را کمی ریزتر کرده و با دقت بیشتری نگاه کنیم، خواهیم دید ذخایر اثبات شده سنگ‌آهن ایران به‌مقدار ۲.۷ میلیارد تن (۸ دهم درصد کل ذخایر جهان) است. در اختیار داشتن این حجم از سنگ‌آهن باعث شد تا توسعه زنجیره ارزش و تولید فولاد در دستور کار قرار بگیرد.

تمامی موارد برای توسعه صنعت فولاد در اختیار بود. این موضوع جرقه‌ای برای هدف‌گذاری سال ۱۴۰۴، یعنی تولید ۵۵ میلیون تن فولاد بود؛ تولیدی که علاوه بر تامین نیاز داخلی با صادرات بخشی از آن می‌شد، شاهد ارزآوری اقتصاد غیرنفتی بود.

▣ زیرساخت توسعه سریع

در واقع، صنعت فولاد می‌توانست یکی از ستون‌های اصلی برای تحقق شعار معدن به‌جای نفت باشد، اما تنها بحث ذخایر معدنی نبود که باعث تدوین چنین نقشه راهی شد.

در اختیار داشتن منابع گازی و توسعه واحدهای فولادی با تکنولوژی احیای مستقیم، می‌توانست مسیر این توسعه را کوتاه کند. نیروی انسانی ارزان و متخصص هم مزید بر علت شد تا این توسعه به‌طورجدی در دستور کار قرار بگیرد.

در این میان، برای تحقق هدف، ۸ طرح فولادی که با واگذاری یکی از آنها به ۷ طرح فولادی کاهش یافت، در دستور کار قرار گرفت.

کمابیش بهره‌برداری از این طرح و اجرای فاز فولادسازی آنها، در کنار صدور مجوزهای دیگر، ظرفیت‌های تولید را به ۵۵ میلیون تن نزدیک می‌کرد. درست در این زمان، نگرانی‌ها برای تحقق این هدف کم‌کم آغاز شد.

در ابتدا، این نگرانی‌ها بیشتر به بحث تامین مواد اولیه مرتبط می‌شد، در حالی که ذخایر سنگ‌آهن بسیار بود، اما عدم‌توسعه اکتشافات می‌توانست تحقق این موضوع را با مشکل همراه کند، اما دولت ترجیح داد با ممنوعیت صادرات سنگ‌آهن و وضع عوارض، شرایط را مدیریت و از خام‌فروشی جلوگیری کند، هرچند این تصمیم می‌توانست میزان خام‌فروشی را کاهش داده و امروز آن را صفر کند، اما موضوع مهم آن بود که باید در کنار این تصمیم، توسعه اکتشافات به‌موازات انجام می‌شد.

بی‌توجهی به این بخش می‌توانست نگرانی از تامین مواد اولیه را شدت دهد و در حالی که تشدید تحریم‌ها بر ورود تکنولوژی‌های اکتشافی، استخراج و بهره‌برداری هم موثر بوده است.

▣ عقب‌ماندگی در اکتشاف

باز هم در این بخش تصمیم بر توسعه ساخت داخل و صرفه‌جویی ارزی توانست به مقابله با تحریم‌ها بپردازد، اما باز هم اکتشافات جهشی نداشت.

این اتفاق در حالی رخ می‌داد که تمامی وزیران وزارت صمت در ۱۰ سال اخیر بر موضوع عقب‌ماندگی در اکتشاف تاکید داشتند، اما همچنان راهکار اساسی برای حل این مشکل اجرایی نشده است.

مشکل تولید ۵۵ میلیون تن فولا تنها به ذخایر سنگ‌آهن ختم نمی‌شود. به هر حال، واردات سنگ‌آهن و ورود به معادن فراسرزمینی می‌تواند تسهیل‌کننده تامین مواد اولیه باشد، هرچند با این موضوع هم برخی مخالف هستند، اما تا زمانی که توسعه اکتشافات محقق نشود، گزینه روی میز برای اجرا واردات خواهد بود که باتوجه به هزینه‌های حمل‌ونقل و عدم‌توسعه زیرساخت‌ها در حوزه حمل ریلی و دریایی می‌تواند نرخ تمام‌شده را افزایش دهد و نتیجه آن را هم بر کاهش رقابت در بازارهای جهانی خواهیم دید.

▣ مشکل جدی‌تر پیش‌روی صنعت فولاد

در کنار تامین مواد اولیه، مشکل جدی‌تری پیش‌روی صنعت فولاد است که چشم‌پوشی از آن می‌تواند به فاجعه تبدیل شود و تمامی سرمایه‌گذاری‌های انجام‌گرفته را زیر سوال ببرد.

تامین برق و گاز در سال‌های اخیر مشکلات جدی برای تولیدکنندگان فولاد ایجاد کرده است که بخشی از آن به عدم‌تعامل مناسب میان وزارت صمت، نیرو و نفت در ادوار گذشته بازمی‌گردد.

هرچند امروز، وزارت صمت با همکاری سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) و شرکت‌های فولادی، به‌دنبال ساخت نیروگاه برای تامین برق است، اما چالش گاز در زمستان، خود از موضوعاتی است که می‌تواند برنامه‌های تولید را تحت‌الشعاع قرار دهد.

بخش عمده‌ای از این مشکل به‌نحوه برداشت از ذخایر پارس جنوبی بازمی‌گردد که حالا با افت فشار، صنایع به‌ویژه صنعت فولاد می‌توانند نخستین قربانی آن باشند و در صورت جدی شدن این بحران، حتی بخش خانگی هم در برنامه‌های قطع گاز قرار بگیرد.

البته وزارت صمت در تلاش است این مشکل را حل کند و در این بین، برخی فولادسازان برای ورود به حوزه گاز و سرمایه‌گذاری در آن اعلام آمادگی کرده‌اند و امیدواریم در ادامه شاهد حل این مشکل باشیم، اما فراموش نکنیم حل این مشکل نیازمند حداقل زمانی ۳ الی ۴ ساله است که همین موضوع می‌تواند حضور در بازارهای جهانی را تحت‌تاثیر قرار دهد، زیرا یکی از فاکتورهای مهم در موفقیت صادرات، حضور مداوم است که حالا با نبود مدیریت درست نقشه‌راه ۵۵ میلیون تنی، می‌تواند به مشکل اصلی تبدیل شود.

> بی‌تردید توسعه معادن آبادانی به‌همراه دارد و منجر به توسعه مناطق دورافتاده می‌شود که این به‌معنای توسعه همه‌جانبه است

سخن پایانی

تمامی موارد دست به‌دست هم می‌دهد که برای موفقیت این هدف کمی تردید داشته باشیم، هرچند ظرفیت‌سازی‌ها انجام شده، اما تامین نشدن زیرساخت‌ها می‌تواند پاشنه‌آشیل صنعت فولاد را نشانه گرفته و تهدیدی جدی برای سرمایه‌گذاری، ارزآوری و اشتغالزایی این بخش باشد.

امروز صنعت فولاد یک صنعت استراتژیک است که می‌تواند در ارزآوری و اشتغالزایی نقش مهمی ایفا کند، اما متاسفانه همیشه پس از رسیدن به بحران درباره راهکارهای خروج از آن تصمیم‌گیری و خود به فرصت‌سوزی تبدیل می‌شود. در این میان هم، وضع ناگهانی برخی قوانین و مقررات می‌تواند مانعی جدی برای تولیدکنندگان به‌حساب آید و آنها را نسبت به آینده پیش‌رو نگران کند.

تاکید بر ایجاد ارزش‌افزوده در بخش معدن

کتایون ملکی: سیدرضا فاطمی‌امین، وزیر صنعت، معدن و تجارت بارها بر جلوگیری از خام‌فروشی تاکید کرده و گفته است: در مجموع کل مواد معدنی در کشور، کمتر از یک درصد به‌صورت ماده خام صادر می‌شود و بقیه به‌صورت فرآوری‌شده است، هرچند این موضوع برای بخش معدن و صنایع معدنی خبر خوش تلقی می‌شود، اما باید در کنار این تاکید، دولت برنامه‌ای ویژه برای ورود نقدینگی به معادن داشته باشد تا توسعه در این بخش سرعت گیرد.

جلوگیری از خام‌فروشی و ایجاد ارزش‌افزوده در بخش معدن از موضوعات بسیار مهمی است که در یک دهه اخیر مورد توجه و تاکید مسئولان دولتی و حاکمیت قرار گرفته تا بتوانیم شاهد بهره‌برداری بیشتری از ذخایر معدنی باشیم. این موضوع باعث شده تا با شکل‌گیری نهضت فرآوری، علاوه بر ایجاد ارزش‌افزوده، شاهد اشتغالزایی و افزایش صادرات غیرنفتی هم باشیم.

به گزارش صمت، تاکید بر این موضوع، تا جایی پیش رفت که بخش معدن و صنایع‌معدنی، سهم قابل توجهی از صادرات غیرنفتی را به خود اختصاص دادند و توانستند در بحث ارزآوری نقشی کلیدی ایفا کنند، آن هم در شرایط تحریمی که ورود به بازارهای جدید و نقل و انتقالات مالی با چالش‌های بسیاری همراه است. سیدرضا فاطمی‌امین، وزیر صنعت، معدن و تجارت نیز در بسیاری از سخنرانی‌ها به موضوع جلوگیری از خام‌فروشی اشاره کرده است. وزیر صنعت، معدن و تجارت با بیان اینکه خام‌فروشی در معادن در حال حاضر کمتر از یک درصد است، معتقد است از نظر خام‌فروشی وضعیت مطلوبی داریم، اما باید ارزش‌افزوده بیشتری از مواد معدنی به‌دست آوریم. فاطمی‌امین بااشاره به تاکید رئیس‌جمهوری بر ممنوعیت خام‌فروشی سنگ‌های معدنی نیز تاکید دارد؛ بیشتر خام‌فروشی معادن در حوزه سنگ‌های ساختمانی است که هم برش‌خورده و هم به‌صورت کوپ صادر می‌شوند و این روند یک عرف است. سکاندار وزارت صمت با تاکید بر اینکه باید میزان فرآوری افزایش یابد، می‌گوید: باید صادر کردن شمش فولاد هم به‌عنوان نیمه‌خام‌فروشی، متوقف و این محصول تبدیل به ورق فولاد شده و پس از آن صادر شود. در حقیقت، وزیر صمت معتقد است: صادرات شمش هم نیمه‌خام‌فروشی محسوب می‌شود، این موضوع بارها از سوی برخی فعالان معدنی نیز مطرح شده که اگر صادرات کنسانتره خام‌فروشی است، صادرات شمش هم به‌عنوان ماده اولیه صنایع پایین‌دست هم می‌تواند خام‌فروشی تلقی شود، اما نکته مهم آن است که صادرات شمش باعث شده تا تولیدکنندگان فولاد بخشی از سرمایه موردنیاز برای طرح‌های توسعه‌ای را از محل ارز صادراتی تامین کنند، اما این موضوع برای بخش معدن به‌شکل دیگری است. این در حالی است که امروز معادن کشور نیازمند توسعه اکتشافات هستند و برای بهره‌برداری از ذخایر معدنی باید به‌سمت عمق حرکت کنند، اما کمبود نقدینگی یکی از عوامل مهمی است که توانسته بسیاری از معادن کشور را به کام تعطیلی بکشاند و آنها را به جمع معادن غیرفعال اضافه کند. صادرات بخشی از مواد معدنی می‌تواند قسمتی از این نقدینگی را تامین کند و منجر به توسعه بخش معدن شود، اما اگر دولت معتقد به ممنوعیت خام‌فروشی است، باید سطح حمایت از بخش معدن را افزایش دهد. در واقع دولت باید در کنار تاکید بر ایجاد ارزش‌افزوده، مسیر توسعه معدن را بیش از پیش فراهم کند تا بهره‌وری در این حوزه افزایش یابد.

معاون تکنولوژی و توسعه شرکت فولاد هرمزگان مطرح کرد

توسعه متوازن همراه با ارزش‌آفرینی

امروزه فولادسازان دنیا به دنبال حرکت در راستای نیازهای آینده صنعت، رشد و یا حفظ سهم بازار، افزایش بهره‌وری و... الزاما بایستی طرح‌های توسعه را دنبال کنند تا بتوانند در این کسب‌وکار باقی بمانند. بدیهی است اجرای طرح‌های توسعه‌ای با رعایت همه جوانب فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی و حتی‌الامکان در راستای تکمیل زنجیره ارزش باشد تا ضمن خلق ارزش‌افزوده بیشتر، پایداری داشته باشد. به مناسبت فرارسیدن سالروز افتتاحیه شرکت فولاد هرمزگان، خبرنگار روابط‌عمومی با علیرضا کاظمی، معاون تکنولوژی و توسعه شرکت به گپ‌وگفت نشسته است که حاصل آن را در ادامه خواهید خواند.

◉ اهمیت اجرای طرح‌های توسعه‌ای در صنعت فولاد را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

شرکت‌های حاضر در زنجیره صنعت فولاد به دلیل تغییرات گسترده در نیازهای آینده صنعت فولاد و محصولات فولادی، رقابت‌پذیری و سایر الزامات حال و آینده توسعه کمی و کیفی را در اولویت‌های خود قراردهند. در غیر این صورت در بازارهای حال و آینده به‌تدریج جایگاه خود را از دست خواهند داد و در بدترین حالت از صحنه حذف خواهند شد.

موضوعاتی مانند ایجاد اشتغال و سایر مسئولیت‌های اجتماعی، همچنین ارزش‌افزوده بیشتر در زنجیره تولید نیز مطرح است که این مسائل نیز انگیزه دیگری برای توسعه می‌شود. از طرفی سند چشم‌انداز فولاد کشور در راستای دستیابی به ظرفیت تولید ۵۵ میلیون تن فولاد، اهمیت اجرای طرح‌های توسعه‌ای در صنعت فولاد را دوچندان می‌کند.

◉ به‌طور خلاصه بفرمایید در معاونت تکنولوژی و توسعه چه اقداماتی را انجام می‌دهید و چه موفقیت‌هایی را کسب کرده‌اید.

در فولاد هرمزگان معاونت تکنولوژی و توسعه دامنه گسترده‌ای از موضوعات را تحت پوشش دارد، از تدوین استراتژی‌ها و مدیریت فرآیندها، استانداردهای مدیریتی تا مهندسی و اجرای طرح‌های توسعه، موضوعات مرتبط با فناوری اطلاعات و ارتباطات، امنیت اطلاعات، هوشمندسازی و سایر موضوعات تحول دیجیتال، پشتیبانی فنی مشتریان، طراحی و توسعه محصولات، مدیریت تکنولوژی و نوآوری و تحقیق و توسعه و همچنین کنترل کیفیت مواد اولیه و محصولات و آزمایشگاه‌های مواد اولیه و فولادسازی در این معاونت قرار دارند. برای هر یک از این حوزه‌های مدیریتی برنامه‌های گسترده‌ای تدوین شده و در مراحل مختلف اجرایی قراردارند.

تعریف و اجرای طرح‌های توسعه‌ای متعدد از موارد بسیار بااهمیت در این معاونت است. به‌طوری‌که در فولاد هرمزگان طی چند سال اخیر بیش از صدها پروژه در مقیاس مگا پروژه تا پروژه‌های کوچک تعریف‌شده است که تعداد زیادی از آن‌ها اجرا و برخی دیگر وارد فرایند اجرایی شده‌اند.

یکی از مهم‌ترین اقداماتی که در فولاد هرمزگان در پیش گرفته‌ایم، ارتباط با شرکت‌های دانش‌بنیان و رفع نیازهای شرکت به پروژه‌های تحقیقاتی است. به‌طوری‌که در سه سال گذشته بیش از ۱۰۰ پروژه در فولاد هرمزگان تعریف‌شده‌اند و توانستیم با اجرای برخی از آن‌ها، بهره‌وری تولید را افزایش دهیم. توسعه محصولات از یک‌سو و افزایش کیفیت محصولات از طریق تست‌های دقیق عملکردی و بازرسی‌های فنی از سوی دیگر باعث شده است ضمن افزایش میزان تولید، عیوب تختال‌های شرکت نیز کاهش یابد و محصول بهتری را متناسب با نیاز مشتری روانه بازار کنیم. ایجاد هاب نوآوری در فولاد هرمزگان از دیگر برنامه‌هاست که به‌تدریج تکمیل خواهد شد. عضویت در کمیته TC۱۰۲ از موارد بسیار بااهمیت در شرکت است.

فولاد هرمزگان در حوزه فناوری اطلاعات یکی از شرکت‌های پیشرو در گروه فولاد مبارکه است و توانسته بسیاری از فرایندهای کسب‌وکار خود را سیستمی کند. همچنین به دنبال اجرای مصادیق تحول دیجیتال (مانند هوشمندسازی، واقعیت افزوده و...) در شرکت فولاد هرمزگان هستیم که بتوانیم با به ثمر رسیدن این امر، ضمن بهره‌مندی از مزایای فناوری‌های روز دنیا افزایش بهره‌وری به همراه داشته باشیم.

از دیگر از دستاوردهای فولاد هرمزگان تندیس بلورین تعالی سازمانی، کسب و یا تمدید ۸ استاندارد مدیریتی و انتخاب پنج نفر از کارکنان فولاد هرمزگان به‌عنوان ارزیاب جایزه تعالی است و این موضوع می‌تواند به بهبود عملکرد شرکت و کسب مدارج بالاتر منجر شود.

◉ در ابتدای صحبت‌های خود در خصوص اهمیت اجرای طرح‌های توسعه‌ای در صنعت فولاد توضیحاتی دادید. فولاد هرمزگان به دنبال چه طرح‌های توسعه‌ای است و اجرای این طرح‌ها چه نتایجی را برای شرکت دربر خواهد داشت؟

در شرکت فولاد هرمزگان توسعه متوازن را دنبال می‌کنیم و ازاین‌رو بیش از ۱۰۰ پروژه برای حوزه‌های مختلف شرکت تعریف‌شده است که برخی از آن‌ها پیشرفت قابل‌ملاحظه‌ای دارند و به‌زودی به بهره‌برداری می‌رسند. به‌طور مثال پروژه نصب Sidewall Lance کوره‌های قوس الکتریکی ۹۸ درصد پیشرفت فیزیکی دارد و به‌زودی به بهره‌برداری می‌رسد. همچنین پروژه‌های متعدد و بزرگ دیگری در شرکت به فاز اجرا وارد شده‌اند که ازجمله آن‌ها می‌توان به پروژه احداث واحد تولید گازهای صنعتی، احداث مخازن آهن اسفنجی و احداث مدول ۹۰۰ هزار تنی آهن اسفنجی اشاره کرد.

علاوه بر موارد یادشده، پروژه‌های متعدد دیگری نیز در فولاد هرمزگان در دست بررسی و مطالعات اولیه قرار دارند. پروژه افزایش ظرفیت فولادسازی از یک‌میلیون و ۵۰۰ هزار تن کنونی به سه میلیون و ۲۰۰ هزار تن، پروژه احداث واحد نورد گرم، پروژه احداث مگامدول شماره ۴ با قابلیت شارژ آهن اسفنجی داغ، واحد گازهای صنعتی شماره ۳، احداث نیروگاه، محوطه انباشت و برداشت در مرحله مطالعه قرار دارند که به‌زودی این مرحله نیز در طرح‌های یادشده به اتمام می‌رسد و این پروژه‌ها نیز وارد فرایند انتخاب پیمانکار خواهند شد. ضمن اینکه پروژه احداث واحد مگامدول احیا مستقیم ستاره سیمین هرمز به ظرفیت ۱,۷۲ میلیون تن به‌صورت مشارکتی با سهامداران که فولاد هرمزگان بیش از ۵۰ درصد در این شرکت سهم دارد، در منطقه ویژه خلیج‌فارس در حال اجرا است.

همان‌طور که گفته شد، حیات و دوام شرکت‌های فولادی توسعه متوازن بوده و درگرو تکمیل زنجیره ارزش است. همچنین هر یک از حلقه‌های موجود در زنجیره صنعت فولاد نیز دارای سود و ارزش‌افزوده متفاوتی هستند و به‌نوبه خود می‌توانند سودآوری لازم را برای صنعت فولاد داشته باشند. این مسئله هم می‌تواند به‌عنوان یک مشوق برای فولاد هرمزگان باشد که به این سمت حرکت کنند و در راستای سرمایه‌گذاری در زمینه توسعه و طرح‌های توسعه‌ای جدید گام بردارد. بدین منظور طرح جامع فولاد هرمزگان از معادن تا محصول نهایی و با در نظرگرفتن اصول اقتصاد چرخشی در مرحله تدوین است که انشاالله پس از تصویب رونمایی خواهد شد.

◉ سخن پایانی؟

این‌جانب به‌نوبه خود فرارسیدن سالروز افتتاح شرکت فولاد هرمزگان را به مدیرعامل محترم و یکایک همکاران محترم و سخت‌کوش شرکت و سهامداران گرامی تبریک عرض می‌کنم.

امیدوارم با همراهی، همدلی و همکاری مجموعه عوامل فولاد هرمزگان و با اجرای طرح‌های توسعه‌ای، هوشمندسازی و نوآوری سهم قابل‌توجه و اثرگذاری در توسعه اقتصادی استان هرمزگان و کشور داشته باشیم.

یادداشت

معدنکاری سبز به سبک چین

وحید وزیری
کارشناس و فعال معدن

کشور ما اگرچه از نظر ذخایر معدنی جزو ۱۵ کشور معدنی جهان به‌حساب می‌آید، اما از بعد بهره‌برداری از معادن عملکرد قابل‌قبولی ندارد و هنوز نتوانسته وارد باشگاه کشورهای معدنی جهان شود.

عوامل متعددی مانند اعمال و پایداری تحریم‌های بین‌المللی در طول دهه‌های گذشته، توجه بیش‌ازحد به نفت و چینش اقتصاد کشور براساس اقتصاد نفتی و تک‌قطبی، بی‌توجهی به فرهنگ‌سازی، فقدان ارتباط اصولی و مداوم بهره‌برداران و فعالان داخلی با شرکت‌های معدنی بزرگ جهان، نبود امکان واردات تجهیزات و ماشین‌آلات به‌روز و در راستای آن، بکارگیری فناوری‌های نسل دوم و سوم به‌جای نسل چهارم در حوزه معدن و صنایع معدنی شرایط کشور ما را به‌گونه‌ای پیش برده است که در حال حاضر با معادن پرشماری روبه‌رو هستیم که به‌روش سنتی بهره‌برداری می‌شود. بااین‌حال، باتوجه به تاسیس و راه‌اندازی شرکت‌های دانش‌بنیان در داخل کشور در حوزه‌های مختلف، اکتشاف، استخراج و فرآوری، امکان انجام معدنکاری سبز یا دوستدار محیط‌زیست در کشور تاحدودی میسر شده، البته دستیابی به این مهم و عملیاتی کردن آن، نیازمند تدوین استراتژی انجام معدنکاری سبز مطابق با شرایط و استانداردها است.

تغییر روش از معدنکاری سنتی به معدنکاری سبز نیازمند توسعه مقررات و شیوه‌های بهینه برای دستیابی به اهداف موردنظر است و باید از تحقیقات و فناوری‌ها برای صرفه‌جویی در هزینه و کاهش آسیب‌های زیست‌محیطی استفاده کنیم. به‌طور کلی می‌توان برای بکارگیری معدنکاری سبز در ایران از تجارب کشورهای پیشرو مانند استرالیا، نروژ و چین استفاده کرد.

به‌عنوان‌مثال در کشور چین ساختار زیر برای تبدیل معدنکاری سنتی به معدنکاری سبز تدوین شده و در حال حاضر روی ۶۶۱ معدن در حال پیاده‌سازی است. روند این ساختار را می‌توان در چند مرحله زیر خلاصه کرد:

اول، تعطیلی معادن غیرقانونی. بهره‌برداری غیرقانونی از معادن باید به‌عنوان بخشی از راه‌حل معدنکاری، آگاهانه موردتوجه قرار گیرد. منظور از معادن غیرقانونی در چین معادنی هستند که فاقد استانداردهای زیست‌محیطی، حقوق بشر و کیفیت باشند. زمینه استخراج غیرقانونی معادن براساس مکان و فرهنگ در کشورهای مختلف متفاوت است، اما به‌طور کلی اگر نهاد نظارتی بین‌المللی فعالیت معدنی را عملیاتی تشخیص دهند، فعالیت آن با رعایت استانداردهای جدید زیست‌محیطی قانونی خواهد بود. در غیر این صورت، آنها باید بسته و طبق طرح مصوب، بازسازی شوند. دوم، انتخاب فرآیندهای معدنی دوستدار محیط‌زیست. چین برای دستیابی به معدنکاری سبز، در کنار شاخص‌های فنی و اقتصادی انتخاب روش استخراج، شاخص دیگری باعنوان انتخاب روش معدنکاری سازگار با محیط‌زیست و اکوسیستم منطقه را مدنظر قرار داده است که براساس آن، مناسب‌ترین روش، انتخاب و عملیاتی می‌شود. سوم، ارزیابی مجدد عیار حد معادن. ساده‌ترین راه برای بهبود بهره‌وری در معدن و کاهش باطله‌های معدنی، کاهش عیار حد معدن است، بنابراین یکی از سیاست‌های حرکت به‌سمت معدنکاری سبز در کشور چین، ارزیابی مجدد این عیارها در هر معدن است که می‌تواند به‌میزان قابل توجهی باطله‌های معدنی را کاهش دهد. و در نهایت بکارگیری فناوری‌های جدید در مسیر معدنکاری سبز است. برخی از این فناوری‌ها عبارتند از: تکنیک‌های استخراج مواد معدنی از دامپ‌ها و پدهای باطله، تکنیک‌های کنترل و سرکوب گردوغبار، فناوری ذخیره‌سازی باطله غیرقابل‌نفوذ، انتخاب موتورهای تهویه و دیزل مطلوب و امثال آن. علاوه بر این، سیاست‌گذاری‌هایی مانند «برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری روی تحقیق و توسعه فناوری‌های معدنکاری سبز» و «پاکسازی سایت‌های معدنی تعطیل‌شده» در حال انجام است. به‌طور کلی براساس تجارب به‌دست‌آمده از کشور چین، هزینه‌های تبدیل روش‌های سنتی به فناوری‌های معدنکاری را می‌توان به شرح زیر برشمرد: تعطیلی معادن غیرقانونی که شامل هزینه‌های نظارتی بهره‌برداری از معادن است، هزینه انتخاب فرآیندهای معدنی سازگار با محیط‌زیست، ارزیابی مجدد عیار حد معادن، پیاده‌سازی فناوری‌های نوین معدنکاری سبز و تحقیق و توسعه و پاکسازی سایت تعطیل‌شده معدن. فناوری‌های نوین می‌توانند تاثیرات متعددی بر عملیات معدنی از جمله ایمنی و بهره‌وری، حفاظت از محیط‌زیست و فرصت‌های فعالیت عملیات برای بانوان داشته باشند. در واقع، شرایط کار ایمن‌تر از طریق بهبود ارتباطات زیرزمینی، اتوماسیون، حمل‌ونقل پیچیده‌تر مواد معدنی و فلزی و اقدامات واکنش اضطراری با ادغام فناوری در پروژه‌های معدنی حاصل می‌شود. پیشرفت‌های تکنولوژیکی در استخراج معادن نیز باعث بهره‌وری بیشتر عملیات می‌شود. علاوه بر این، نوآوری همچنین از طریق بهبود تلاش‌های مدیریت پسماند، کمک می‌کند تا باطله‌ها با کارآیی بیشتری فرآوری شوند. استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر مانند انرژی خورشیدی تامین انرژی پایدار را برای بخش معدن را تضمین می‌کند، همچنین بهره‌گیری از فناوری در معدن به کاهش خطر و افزایش ایمنی کار برای زنان در این بخش کمک می‌کند و می‌توان امیدوار بود به لطف فناوری شاهد کاهش شکاف جنسیتی در زمینه اشتغال باشیم.

عربستان میزبان کنفرانس سرمایه‌گذاری معدنی

ریاض، پایتخت عربستان، سه‌شنبه آینده میزبان نشست بین‌المللی درباره آینده سرمایه‌گذاری در صنعت معدن است. به‌گزارش ماین‌نیوز، ۶۰ کشور با حضور ۴۰ وزیر و ۱۸ مقام بلندپایه و همچنین ۱۰ سازمان منطقه‌ای و بین‌المللی در این نشست شرکت خواهند کرد. موضوعات موردبحث در این نشست، در ۲ محور «معادن و تبدیل انرژی» و «معادن و توسعه» خواهد بود، به‌طوری که تقاضای مواد معدنی برای کشورهای غنی از این منابع فرصتی را فراهم می‌کند تا از درآمد آن برای اهداف توسعه پایدار بهره برند. در خبرها آمده بود، عربستان‌سعودی موفق شده است، ۶ میلیارد دلار هزینه لازم برای راه‌اندازی مجتمع ورق فولادی و کارخانه باتری خودروهای برقی را تامین کند. برآورد شده است که این پروژه‌ها بیش از ۱۴ هزار فرصت شغلی ایجاد کنند. این اقدام در راستای سیاست تنوع‌بخشی به اقتصاد، یافتن جایگزین برای درآمدهای نفتی و محقق کردن چشم‌انداز ۲۰۳۰ انجام گرفته است. گفته می‌شود، این کشور در حال بررسی ۱۴۵ درخواست مجوز اکتشاف مواد معدنی از شرکت‌های خارجی است. به‌گفته مقام‌های عربستانی، این سرمایه‌گذاری‌ها آنقدر ادامه می‌یابد تا این کشور به مرکز تولید در منطقه افریقا و آسیا تبدیل شود. پیش‌بینی می‌شود که آینده جهان بر منابع معدنی متکی خواهد بود، به‌طوری که بانک جهانی در سال ۲۰۲۰ برآورد کرد، به‌دلیل افزایش تقاضا برای مواد معدنی مورداستفاده در زمینه انرژی‌های تجدیدپذیر و خودروهای برقی، تولید مواد معدنی استراتژیک تا سال ۲۰۵۰، حدود ۵۰۰ درصد افزایش یابد.

گزارش صمت درباره اثرات معدنکاری بر تغییرات اقلیمی مطرح شد

پروانه‌های تهدید و شمع لرزان حیات

گیتا جاودانی
editor@smtnews.ir

می‌گویند واحدهای صنعتی ما از ابزار و امکانات جدید برخوردار نیستند. برای مثال بیشتر آنها برای تولید برق، هنوز ژنراتورهای قدیمی را به کار می‌برند که علاوه بر آلودگی صوتی، بسیار دودزا هستند. علاوه بر این، مصرف بالای سوخت در کارخانجات قدیمی که با تکنولوژی سال‌های سال پیش کار می‌کنند و ماشین‌آلات کهنه و فرسوده‌ای که مصرفی بیش از حد استاندارد دارند، مزید بر علت و همه عوامل با هم دست در کار تخریب طبیعت هستند، اما هیچ کاری برای سر و سامان دادن به این وضع و اقدامی در راستای مدیریت سبز انجام نمی‌شود و میزان مصرف انرژی در کشور ما حداقل ۳ برابر استاندارد جهانی است. حال که سال به سال بیشتر با پیامدهای بی‌توجهی به محیط‌زیست در کشور و منطقه روبه‌رو می‌شویم، وقت آن است که بپرسیم جمع این تخریب‌ها، که پیش از این محدود و منطقه‌ای تلقی می‌شد، چه نقشی در تشدید معضل تغییر اقلیم دارند و تاثیر آنها در ابعاد کلان بر حیات این کره سبز و آبی چیست؟ در گزارش امروز صمت از احسان پیری، کارشناس و فعال معدن و مهدی کلاهی، استاد دانشگاه و کارشناس اجتماعی محیط‌زیستی خواسته‌ایم، نظر خود را در این‌باره با ما در میان بگذارند.

عکس: آیدا فریدی

کنترل و ترمیم

احسان پیری ـ کارشناس و فعال معدن: خواناخواه هرجا و به هر بهانه‌ای که تخریبی انجام گیرد، آسیب‌هایی هم به اکوسیستم منطقه وارد می‌شود و هارمونی محیط‌زیست محدوده به‌هم می‌خورد.

اما در کشورهای معدنی پیشرفته و حتی در قوانین و مقررات معدنکاری در کشور خودمان، بندهایی برای کنترل و ترمیم آسیب‌های معدنکاری وجود دارد.

در بسیاری از کشورها، معادن متروکه و قدیمی به جذابیت گردشگری تبدیل شده‌اند و درآمدزایی دارند یا با فضای شهری و محیط طبیعی هماهنگ می‌شوند، برای مثال با پایدارسازی شیب‌هایی که بر اثر معدنکاری ایجاد شده است، محدوده را جنگل‌کاری یا گودالی که ایجادشده را به دریاچه تبدیل می‌کنند و به‌این‌ترتیب تلاش می‌کنند تا تخریب‌هایی را که بر اثر معدنکاری انجام گرفته، ترمیم کنند.

▣ معدن بی‌گناه است

اما در پاسخ به این پرسش که آیا اقداماتی که در کشور ما برای مبارزه با آسیب‌های زیست‌محیطی پیش‌بینی‌شده، مسکنی موقتی است یا تاثیری ملموس دارد، باید گفت متاسفانه ما نه مسکن موقتی داریم و نه هیچ اقدام بلندمدتی در این زمینه انجام می‌دهیم. در واقع، هیچ‌کدام از آنچه در قانون و برنامه‌ها پیش‌بینی‌شده اتفاق نمی‌افتد.

هر بار که بحرانی در جایی پیش می‌آید، ما همان روز برای همان بحران تصمیم‌گیری می‌کنیم. مملکت ما برنامه و آیین‌نامه زیاد دارد، اما اتفاق نمی‌افتد.

معدن طبیعت را تخریب می‌کند، اما در مقیاسی بسیار کوچک و محدود و تغییرات اقلیمی در ابعاد کلان و جهانی آن، ارتباطی با فعالیت معدن ندارد و نمی‌توان گناه بحران‌های بزرگ زیست‌محیطی را به گردن معدنکاری انداخت.

> معدن ممکن است اشتغالزایی داشته باشد و بتواند تاثیری در اقتصاد کشور به‌جا بگذارد، اما اگر به‌خوبی مدیریت و دستورالعمل‌های حفظ اکوسیستم‌های معدنی در نظر گرفته نشود، اثرات منطقه‌ای، ملی و جهانی دارد

حتی معدنکاری به‌صورت مستقل، به آب هم نیاز چندانی ندارد. البته این موضوع درباره صنایعی که در امتداد زنجیره قرار دارند و برای تولید محصول نهایی و تکمیل ارزش‌افزوده راه‌اندازی می‌شوند، صدق نمی‌کند.

▣ قطع زنجیره حیات

چندی پیش گفته شد، خاورمیانه تا چندین سال دیگر قابل‌سکونت نیست. این موضوع از نظر من، حرفی گزاف و جنبه‌های سیاسی آن پررنگ‌تر از نگرانی‌های اقلیمی است. خاورمیانه به آب‌های آزاد فراوانی دسترسی دارد و از این نظر دچار مشکل نخواهد شد.

این موضوع را با یک مقایسه ساده می‌توان به‌خوبی روشن کرد. در حال حاضر شرایط زندگی در کشور عراق بهتر است یا عربستان؟ این در حالی است که عراق نسبت به عربستان از منابع آبی زیرزمینی بهتری برخوردار است. همین موضوع درباره امارات هم صادق است.

کشورهایی که دسترسی به آب‌های آزاد دارند، کمتر دچار بحران کمبود آب می‌شوند. دستگاه‌های آب‌شیرین‌کن چندین و چند سال است که مورداستفاده قرار می‌گیرند و به‌تبع آن مشکلاتی که می‌گویند خاورمیانه قابلیت سکونت نخواهد داشت، حرف بیهوده‌ای است.

البته نمی‌توان انکار کرد که در صورت بروز بحران، هزینه استفاده از آب افزایش پیدا می‌کند، اما مشکل قطع زنجیره حیات در این کشورها چندان محتمل نیست.

▣ تولید گازهای گلخانه‌ای

معدنکاری در تولید گازهای مخرب کربنی نقشی ندارد. در معادن یا از دستگاه‌هایی مانند بیل مکانیکی، ابزار حفاری و... استفاده می‌شود که میزان آلایندگی آنها قابل‌مقایسه با صنایع دیگر نیست.

بزرگ‌ترین تاثیری که معادن در آلودگی محیط اطراف خود دارند، این است که در انفجارهایی که انجام می‌گیرد، گردوغبار ایجاد می‌شود، البته برای برطرف کردن آب در محدوده اطراف معدن یکی از این اقدامات است.

اما متاسفانه کمتر معدنی وجود دارد که این مسائل برای‌شان مهم باشد و سازمان محیط‌زیست هم نمی‌تواند به‌صورت‌حرفه‌ای به این موضوع ورود کند، چون متوسط و کوچک در نهایت معادن سالانه ۵ تا ۱۰ بار انفجار دارند و اگر شانس یارشان باشد و باد در جهت مخالف شهرهای نزدیک بوزد، دیگر مشکلی ایجاد نخواهد کرد.

بنابراین این جزو دغدغه‌های معدندار نیست که فکری برای حل مشکل گردوخاک کند و نهایت کاری که انجام می‌دهند، آب‌پاشی یا پخش مازوت در مسیر عبور و مرور کامیون‌ها است تا به این روش‌ها پخش گردوغبار کنترل شود، البته باید گفت به‌تازگی نرخ مازوت هم بسیار بالا رفته و این روش هم از دور خارج شده است، اما همان‌طور که اشاره کردم، معدنداری هیچ دخل و تصرفی در تولید گازهای گلخانه‌ای ندارد.

▣ توصیه به مسئولان و همکاران

آنچه حاکمیت باید در این حوزه انجام دهد، ایجاد شفافیت است. این موضوع کمک فراوانی به حل بسیاری از مسائل می‌کند. اگر مشخص شود، معدنی هر سال چقدر به فضای اطراف خود آسیب می‌زند و در مقابل چقدر ارزش تولید می‌کند و همه مردم از جمله خود معدندار این موضوع را ببینند، به‌طورحتم شرایط تغییر خواهد کرد. مطالبه عمومی خیلی قوی‌تر و کارآتر از اقدامات دولتی است. به‌طورمعمول مجازات دولتی به جریمه نقدی محدود می‌شود، اما وقتی مطالبات عمومی باشد، معدنکار باید راهکاری برای حل معضلات پیدا کند تا از فعالیت خود در جامعه دفاع کند، در غیر این صورت در جامعه منفور خواهند شد.

به‌عبارت دیگر، همان‌طور که وقتی کسی پروانه ساخت می‌گیرد، باید اطلاعاتش در سامانه شهرداری ثبت شود تا همه مردم بتوانند ببینند هر ملکی با چه مشخصاتی ساخته می‌شود و چه سازنده‌ای در حال انجام کار است، معدنداری و اطلاعات آن هم باید شفاف و قابل‌دسترس باشد.

▣ تصحیح عادات و تغییر فرهنگ

نکته بعدی این است که منافع فردی را به منافع جمعی ترجیح ندهیم، اما این نیاز به فرهنگ‌سازی دارد. ما اگر به‌عنوان توریست در کشوری دیگر باشیم و یک تکه دستمال از دست‌مان روی زمین بیفتد، به‌طورحتم برمی‌گردیم و آن را برمی‌داریم، اما در کشور خودمان هیچ‌وقت چنین کاری نمی‌کنیم و با نهایت بی‌تفاوتی از کنار آن می‌گذریم و می‌گوییم وظیفه شهرداری است. تغییر این عادات و تصحیح این رفتار نیاز به فرهنگ‌سازی دارد.

اگر همه فکر کنند نسل بعدی و فرزندان ما قرار است در این کشور زندگی کنند و باید برای آنها این محیط و آب‌وخاک حفظ شود، کمتر شاهد چنین رفتارهایی خواهیم بود.

در کدام کشور جز ایران افراد می‌ایستند جلوی در خانه خود و با آب شهری ماشین می‌شویند؟ یا «کارواش»ها شبیه آن چیزی است که در کشور ما وجود دارد و مصرف منابع این‌قدر اسرافکارانه و از روی بی‌تفاوتی است.

حل همه این مشکلات و معضلات، نیاز به فرهنگ‌سازی دارد و حل مشکلات معدن هم به‌همین ترتیب است.

نگاه خالص مهندسی

مهدی کلاهی ـ استاد دانشگاه و کارشناس اجتماعی محیط‌زیستی: معدن یکی از مواهب طبیعی است و نخستین چیزی که در مواجهه با آن به ذهن بشر می‌رسد، این است که می‌توان از آن برای اشتغال، سرمایه‌گذاری، تولید ماده خام و... استفاده کرد.

این گزاره‌ای است که براساس طرز تفکر مهندسی محض ایجاد می‌شود، اما گسترش دانش از مباحث فنی به مباحث اجتماعی، طبیعت و... سبب شده است که چندوجهی بودن اثرات معدن بیشتر مشخص شود.

در گذشته اثرات معدن را تنها به همان محدوده منحصر می‌دانستیم، اما امروزه مشخص شد که جنبه‌های مثبت می‌توانند در حاشیه قرار گیرند، زیرا آنقدر اثرات منفی بزرگ‌تری ایجاد می‌کند که می‌تواند همه فواید آن را هم بی‌اثر کند، بنابراین می‌بینیم در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته وقتی تصمیم می‌گیرند معدنی را استخراج کنند، از قبل، مطالعات مفصلی درباره همه مزایا و معایب آن انجام می‌دهند. به‌عبارت دیگر، موضوع هزینه و فایده را در کفه ترازو می‌گذارند و با هم می‌سنجند و گاهی ممکن است که جلوی پروژه‌ای گرفته شود برای اینکه اثرات مخربی در سامانه طبیعی منطقه یا کشور یا زمین داشته باشد.

▣ اثر پروانه‌ای

اگر بخواهیم ما هم از این الگو پیروی کنیم، باید بگوییم درست است که معدن ممکن است اشتغالزایی داشته باشد و تاثیری در اقتصاد کشور بتواند به جا بگذارد، اما اگر به‌خوبی مدیریت نشود و دستورالعمل‌های حفظ اکوسیستم‌های معدنی در نظر گرفته نشود، اثرات منطقه‌ای، ملی و جهانی دارد.

به‌عنوان مثال، وقتی شروع به برداشت از معدن می‌کنیم، در عمل ساختار خاک را از بین می‌بریم و وقتی کار با معدن تمام می‌شود، خاک که برای تشکیل یک سانتیمتر آن تا ۱۰۰۰ سال زمان لازم است را به‌صورت کوبیده و پودر شده در اختیار باد قرار می‌دهیم تا فرسایش ایجاد و ذرات خاک را به گرد و غباری بدل کند و تا کیلومترها در مناطق اطراف بپراکند.

به این فرآیند، نباید فقط به‌عنوان جابه‌جایی خاک نگاه کرد، چرا که اثرات طولانی مدتی را در ساختار طبیعی زمین ایجاد می‌کند.

براساس نظریه اثر پروانه‌ای در سیستم‌های آشفته ممکن است، بال زدن یک پروانه در سیستان و بلوچستان، منجر به بروز توفانی در تهران شود و یکی از پارامترهایی که باعث تخریب محیط‌زیست در ابعاد کلان می‌شود، همین معدنکاری‌هایی است که در محدوده‌های طبیعی و در گستره‌ای وسیع انجام می‌گیرد.

▣ میکروکلیما

در کشور ما قبل، هنگام و بعد از استخراج عملیات پایش نمی‌شود و استانداردهای ترمیم اکوسیستم انجام نمی‌گیرد. این در حالی است، در کشورهای توسعه‌یافته هم در ابتدای اکتشاف و هم در هنگام استخراج، عملیات تحت‌نظر و پایش قرار دارد و بعد از اینکه کار با معدن هم تمام شد، باید در فرآیند بستن معدن، آنچه از طبیعت گرفته‌اند، حتی بهتر از آن را به محیط بازگردانند.

در مقیاس کلان‌تر، معدن باعث می‌شود عرصه وسیعی از اکوسیستم‌های طبیعی ویژگی‌های خود را از دست بدهد و پوشش گیاهی و حیات جانوری آسیب ببیند، تثبیت خاک اتفاق نیفتد و توانایی نگهداری آب را از دست بدهد و این موضوع سبب می‌شود خشکسالی‌های بیشتری در انتظار مردم منطقه باشد.

در فعالیتی که برای برداشت ماده معدنی و فرآوری آن انجام می‌شود، گازهای گلخانه‌ای بیشتری تولید و روانه جو زمین می‌شود و همه این عوامل، پدیده گرمایش زمین و تغییر اقلیم را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد و موجب می‌شود «میکروکلیما» یا «خرداقلیم»هایی که در کل کشور وجود دارد، تحت‌تاثیر این معدنکاری‌ها و تخریب طبیعت انجام می‌گیرد. به‌گمان من، این معضل نسخه کوتاه‌مدت ندارد و باید مبارزه‌ای دائمی جریان داشته باشد. در قدم اول، دولت باید از ورود به معدن دست بردارد و این فعالیت را به بخش خصوصی بسپارد. به‌عبارت دیگر، استانداردسازی برای فعالیت در این حوزه انجام دهد و بر شکل انجام کار نظارت کند. به‌تازگی در انجمن جهانی «ترمیم اکوسیستم»، که من عضوی از آن هستم، دستورالعملی تدوین شده با عنوان پایش و ترمیم اکوسیستم‌های معدنی و در آن مشخص شده است، باید در فرآیند معدنکاری از ابتدا تا انتها چه اقداماتی انجام گیرد. به گمان من، ایرادی ندارد که ما از منابع طبیعی کشورمان استفاده کنیم، اما براساس استانداردها آثار تخریبی کمتری داشته باشد.

سخن پایانی

بیش از ۲ دهه است که تلاش زیادی برای مهار گازهای گلخانه‌ای انجام می‌شود. به این منظور، پروتکل‌ها و استانداردهای خاصی برای فعالیت‌هایی که منجر به انتشار آلاینده‌ها می‌شود، در نظر گرفته و اقدامات موثری انجام شده است، اما کشور ما در ابتدای راه است و هنوز ضابطه و قانونی برای توجه به کربن صفر وجود ندارد که به‌صورت مشخص، از شرکت‌ها یا مجموعه‌های اقتصادی بخواهند به این موضوع بپردازند یا استانداردی وضع کرده باشند تا ملزم به کاهش تولید کربن باشند.

در این زمینه ابتکار عمل در اختیار دولت است و باید قدم اول را بردارد. تا زمانی که در قوانین بالادستی ضوابط ویژه‌ای برای این کار در نظر گرفته نشود، انتظار نمی‌رود که شرکت‌های بخش خصوصی اقدامی خودجوش انجام دهند.

گسترش تجارت
همشهری
چهارشنبه
۲۱ دی ۱۴۰۱
۱۸ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴
۱۱ ژانویه ۲۰۲۳
شماره ۲۲۴۳
پیاپی ۳۵۶۱
www.Tejaratdaily.com

کشتیرانی ایران به‌دنبال توسعه ترانزیتی بندر چابهار است

جذب سرمایه‌گذار، راه نجات مناطق آزاد

گروه تجارت
editor@smtnews.ir

منطقه آزاد تجاری در ایران، محدوده حراست‌شده بندری و غیربندری است که از شمول برخی از مقررات جاری کشور متبوع، خارج است. این مناطق با بهره‌گیری از مزایایی مانند معافیت‌های مالیاتی، بخشودگی سود و عوارض گمرکی، نبود تشریفات دست‌وپاگیر ارزی و اداری، تسریع در فرآیندهای صادرات و واردات با جذب سرمایه‌گذاری خارجی و انتقال فناوری به توسعه کشور کمک می‌کنند. باوجود مزیت‌های مهم مناطق آزاد برای تجارت، متاسفانه در ایران شاهد شرایط مناسبی برای بهره‌وری و تقویت ابعاد اقتصادی این مناطق نیستیم. به عنوان مثال یکی از مهم‌ترین مناطق آزاد تجاری در کشور که با وجود ظرفیت‌های مناسب آن، درحال‌حاضر بهره‌برداری درستی از این منطقه نمی‌شود، بندر چابهار است. همچنین در این مدت گلایه‌ها و اعتراضاتی از سوی ساکنان مناطق آزاد و همچنین فعالان تجاری این مناطق اعلام شده است. از این رو توجه به مشکلات و چالش‌های مناطق آزاد از اهمیت زیادی برخوردار است. همشهری به بررسی شرایط فعلی مناطق آزاد و ظرفیت‌های تجاری آنها پرداخته است.

عکس: همشهری

یکی از چالش‌های توسعه ترانزیت بندر چابهار، بالا بودن کرایه حمل زمینی از این بندر است، چراکه حمل جاده‌ای کانتینر از این بندر به اصطلاح دوسر بار نیست و برای رانندگان حمل بار از این بندر صرفه اقتصادی ندارد

غفلت از مزیت‌های مناطق آزاد در ایران

درحال‌حاضر در کشور ۸ منطقه آزاد فعال، ۷ منطقه آزاد جدید و ۷۹ منطقه ویژه اقتصادی وجود دارد که از این تعداد ۳۵ منطقه ویژه اقتصادی فعال و مابقی در مرحله راه‌اندازی هستند. مناطق ویژه اقتصادی در مقایسه با مناطق آزاد دو وجه تمایز دارند، یکی اینکه توسط سازمان مسئول به صورت دولتی و خصوصی اداره می‌شوند و دیگری معافیت مالیاتی و گمرکی است که مناطق آزاد از معافیت مالیاتی ۲۰ ساله برخوردار هستند و در مناطق ویژه اقتصادی حسب فعالیت آنها این معافیت بین ۷ تا ۱۲ سال متغیر است.

با وجود مناسب بودن چارچوب‌های قانونی برای توسعه فعالیت‌های تجاری و اقتصادی مناطق آزاد، ضعف‌های جدی در مدیریت کلان سبب شده تا ظرفیت‌های جدی این محدوده‌ها به طور کامل نادیده گرفته شود. نمونه بارز این اتفاق را در بندر چابهار شاهد هستیم. از دست رفتن فرصت تجارت در آب‌های آزاد توسط بندر چابهار و سایر ظرفیت‌های تجاری و اقتصادی برای دیگر مناطق آزاد، از نمونه‌های جدی غفلت از مناطق آزاد و محدوده‌های ویژه اقتصادی است. تا زمانیکه نتوانیم مناطق آزاد فعلی را به بهره‌وری برسانیم، افزایش تعداد این مناطق، عقلانی نیست.

انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات، تامین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج و مهم‌ترین آن رفاه مناسب ساکنان مناطق آزاد از مهم‌ترین نکات اقتصادی است که باید به آن توجه کرد.

افزایش حمل کانتینری

توسعه فعالیت‌های ترانزیتی و حمل‌ونقل، یکی از مسائلی است که می‌تواند بازدهی مناطق آزاد را افزایش دهد. مجید سجده، مدیرعامل شرکت حمل کانتینری گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران، افزایش عملیات حمل بار از سوی گروه کشتیرانی در سال گذشته را چشمگیر توصیف کرد و گفت: به دلیل انجام فعالیت‌های باربری زیاد در طی چند مدت اخیر، به نظر می‌رسد تا پایان سال رکورد سال قبل در بخش حمل کانتینری شکسته شود. از این پس هر ۲ هفته یکبار، کشتی‌های کانتینری با ظرفیت بالا به‌صورت مستقیم از خاور دور به بندر چابهار تردد خواهند داشت. به گزارش ایسنا، سجده با اعلام اینکه شرکت حمل کانتینری گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران امسال نیز در تداوم رویکرد ارزش‌آفرینی سال قبل رکورد حمل کانتینر را شکسته است، تصریح کرد: برآورد ما در بخش حمل بار کانتینری آن است که تا پایان امسال رکورد سال قبل خود را در عملیات حمل کانتینر به مقدار ۱۵ درصد افزایش دهیم. وی با تاکید بر اینکه در حال راه‌اندازی خطوط جدید حمل بار کانتینری به بنادر مختلف هستیم، به ورود نخستین شناور کانتینری این شرکت با ظرفیت ۶۵۰۰ TEU کانتینر به بندر چابهار اشاره کرد و گفت: ایجاد خط منظم کانتینری از/به چابهار-شرق دور، دستاوردی ملی برای گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران به خصوص حمل‌ونقل کانتینری این گروه است.

▣ برنامه راه‌اندازی خط کانتینری به چابهار

مدیرعامل شرکت حمل کانتینری گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران دربارعه فعالیت این خط منظم کانتینری تصریح کرد: از این پس هر دو هفته یکبار کشتی‌های کانتینری با ظرفیت بالا به صورت مستقیم از خاور دور به بندر چابهار تردد خواهد داشت و این اقدام استمرار می‌یابد. سازمان منطقه آزاد چابهار و سازمان بنادر و دریانوردی در زمینه راه‌اندازی خط کانتینری به بندر چابهار، همکاری خوبی با گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران داشته‌اند. از این رو می‌توان ابراز امیدواری کرد با برنامه‌ریزی‌های صورت‌گرفته در زمینه توسعه ترانزیت و رونق کریدور شمال-جنوب توفیقات بیشتری نصیب گروه کشتیرانی شود. وی در ادامه اظهارات خود با یادآوری اینکه درحال‌حاضر کشتی‌های بزرگتر کانتینری این شرکت با ظرفیت ۱۴ هزار و ۵۰۰ TEU به دلیل امکانات محدود بندر چابهار، امکان پهلوگیری در این بندر را ندارند، افزود: در صورت نصب گنتری کرین‌ها (جرثقیل دروازه‌ای) در بندر چابهار، این محدودیت نیز تا حد زیادی رفع خواهد شد. این مقام مسئول، در ادامه خاطرنشان کرد: مهم‌ترین عوامل برای توسعه ترانزیت از بندر چابهار، توسعه پسکرانه این بندر در بخش‌های مختلف جاده‌ای و ریلی است.

سجده در پایان اظهارات خود از دیگر موانع عدم توسعه ترانزیت از بندر چابهار اشاره کرد و گفت: یکی از چالش‌های توسعه ترانزیت بندر چابهار، بالا بودن کرایه حمل زمینی از این بندر است. چراکه حمل جاده‌ای کانتینر از این بندر به اصطلاح دوسر بار نیست و برای رانندگان حمل بار از این بندر صرفه اقتصادی ندارد. اما اگر کانتینرها دوسر بار شوند، به یقین امکان توسعه فعالیت‌ها بیش از پیش وجود دارد و بندر چابهار می‌تواند شانه به شانه بندرعباس توسعه یابد. وی ادامه داد: ترانزیت منطقه از چند مسیر در حال رخ دادن بوده و بیشترین توسعه از سمت شرق پاکستان است. به عنوان مثال بندر کراچی و گوادر زیرساخت‌های بسیار مناسبی را برای توسعه‌های ترانزیتی فراهم کرده‌اند. از سوی دیگر بندر ام‌القصر عراق در حال توسعه است که در این میان بندر چابهار می‌تواند نقش بسیار مهمی را برای ارتباط ترانزیتی ایفا کند. بر این اساس در صورتیکه پسکرانه، خط راه‌آهن و جاده توسعه یابد به یقین بندر چابهار بیش از این فعال خواهد شد.

در ادبیات بین‌المللی، مناطق آزاد اقتصادی از تعاریف، اهداف، انواع و حتی اسامی متعددی برخوردارند، اما با بررسی این تعاریف، می‌توان دریافت این مناطق از چارچوب و قواعدی کلی تبعیت می‌کنند

ظرفیت‌های قانونی مناطق آزاد

غلامرضا محمدی، کارشناس گمرک، درباره اهمیت مناطق آزاد در توسعه تجارت گفت: در نخستین ماده قانون تشکیل مناطق آزاد و ویژه، هدف از تشکیل این مناطق تقویت صادرات، پردازش کالا، صادرات مجدد و ترانزیت کالا در جهت افزایش تولید، اشتغال مولد و تجارت جهانی بیان شده که بیشتر وظایفی گمرکی است.

به گزارش ایرنا، این کارشناس ادامه داد: واحد امور گمرکی نخستین واحد اجرایی پس از تشکیل سازمان مناطق آزاد است و تمامی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، دارای تشکیلات گمرکی هستند. تمامی واحدهای تجاری و افراد حقیقی که در محدوده منطقه آزاد فعالیت می‌کنند، از ابتدای ورود کالا تا فرآیندهای تولید و صدور کالا موظف هستند با این واحد گمرکی کار کنند. البته اصلی‌ترین و مهم‌ترین مزیت ایجاد کسب و کار در مناطق آزاد تجاری، مستثنا شدن از قوانین گمرکی است. بر اساس قانون شرکت‌های ثبت شده در مناطق آزاد، تا ۲۰ سال از پرداخت مالیات معاف هستند و تردد و اقامت اتباع خارجی در منطقه آزاد تجاری آسان است. در منطقه آزاد، می‌توان شرکت را با ۱۰۰ درصد مالکیت خارجی ثبت کنید. محمدی ادامه داد: تعرفه‌های خدمات و حمل‌ونقل در فرودگاه‌های مناطق آزاد تجاری کمتر از سایر فرودگاه‌های کشور است. تمامی این مسائل در کنار هم از جمله مزایای مناطق آزاد تجاری و صنعتی هستند.

▣ معضل واردات کالاهای لوکس

محمدی به مزیت مناطق آزاد در ایران نسبت به سایر کشورها اشاره کرد و گفت: در تمامی دنیا مناطق آزاد در یک منطقه محصور شده با وسعت محدود است. این مناطق برای تجارت و کار صنعتی و اقتصادی با تمام زیرساخت‌های لازم احداث شده و گستردگی زیادی ندارد. اما در ایران مناطق آزادی به وسعت ۴۰۰ هزار هکتار بدون هرگونه زیرساختی راه‌اندازی شدند. به عبارتی دیگر وسعت مناطق آزاد و تعداد آن‌ها، به نسبت مناسب بوده اما به دلیل تجهیز نشدن، بهره‌برداری مناسبی از آنها انجام نمی‌شود. این کارشناس گمرک ادامه داد: مناطق آزاد باید به محل ورود فناوری‌های پیشرفته به داخل کشور و همچنین محلی برای تولید بدون دغدغه محصولات داخلی و صادرات آنها باشد. در حالی که هم اکنون مناطق آزاد تبدیل به دروازه واردات کالاهای خارجی تبدیل شده و در این مناطق به جای کارگاه‌های تولیدی تنها مجتمع‌های تجاری لوکس در حال احداث است. امروزه کاربرد و فعالیت مناطق آزاد کشور، اغلب به واردات کالاهای لوکس و غیر ضروری به داخل کشور محدود شده است.

علت این امر را می‌توان فقدان مقررات و قوانین روشن جهت فعالیت این‌گونه مناطق دانست. در چند سال اخیر برخورد اشتباهی با تولیدکنندگان در مناطق آزاد شده که باعث دلسردی سرمایه‌گذاران فعلی و فرار سرمایه‌گذاران جدید به کشورهای همسایه شده است. معتقدم مشوق‌های معافیت مالیاتی و گمرکی باید اعمال شده تا شرایط به سامان‌دهی برسد. موضوع دیگر ابلاغ قانون ۱۳ دی ماه ۱۴۰۰ مبنی بر دریافت مجدد مالیات ارزش افزوده مورد انتقاد همگان است. ابلاغ این قانون فشار مضاعفی بر تولیدکنندگان در مناطق آزاد ایجاد کرده است.

▣ بسترهای صادرات فراهم شود

محمدی بهره‌گیری از فرصت‌های مناطق آزاد را را یکی از راه‌های توسعه اقتصادی دانست و در این‌باره توضیح داد: فلسفه وجودی مناطق آزاد کشور، بهره‌وری بهینه از ظرفیت‌های موجود در راستای «تولید، اشتغال و فعالیت‌های اقتصادی» در این مناطق است. همچنین طبق رهنمودهای مقام معظم رهبری تمام فعالیت‌ها باید علم پایه و فناورانه بوده و در حوزه ظرفیت‌های اقتصادی و کشاورزی کشور، اقدامی ماندگار انجام شود تا علاوه بر تامین تولید داخلی، زمینه‌ی صادرات را نیز فراهم کند. وی در ادامه تصریح کرد: در ادبیات بین‌المللی، مناطق آزاد اقتصادی از تعاریف، اهداف، انواع و حتی اسامی متعددی برخوردارند، اما با بررسی این تعاریف، می‌توان دریافت که این مناطق از چارچوب و قواعدی کلی تبعیت می‌کنند. اغلب مناطق یک یا چند معافیت مالی و مقرراتی را در محدوده‌ای از سرزمین خود اعطا می‌کنند تا به هدف‌های خاصی برسند. این اهداف می‌تواند شامل جذب سرمایه‌گذاری خارجی، تولید و صادرات کالا و خدمات باشد که با تحقق این اهداف، نتایجی نظیر توسعه منطقه‌ای، افزایش درآمدهای کشور یا افزایش اشتغال پدید خواهد آمد.

▣ راهکار جذب سرمایه‌گذار

این کارشناس تجاری، جذب سرمایه را یکی از ابزارهای توسعه مناطق آزاد دانست و در این‌باره گفت: جذب سرمایه‌گذاری، تولید و صادرات، از اهداف اصلی مناطق آزاد به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه محسوب شده که بدون تحقق آن‌ها، نمی‌توان منطقه آزادی را موفق دانست. با تحقق جذب سرمایه‌گذار، سایر اهداف نظیر اشتغال و توازن منطقه‌ای شکل خواهد گرفت. در غیر این صورت، ایجاد توسعه نسبی از محل واردات و خرده‌فروشی اقلام خارجی (کالای همراه مسافر) به‌منظور ایجاد اشتغال و جذب گردشگران داخلی، در تضاد با مناطق آزاد موفق جهانی است. زیرا آثار منفی آن از قبیل کوچک‌کردن بازار تولیدات ملی و واردات بی‌رویه، گریبان‌گیر اقتصاد ملی خواهد شد.

سخن پایانی

برخی افراد تشدید تحریم‌ها علیه ایران را دلیل اصلی عدم توسعه و تجهیز نشدن مناطق آزاد معرفی می‌کنند. این در حالیست کهع تا پیش از افزایش فشارهای تحریمی، کیفیت مناطق آزاد را افزایش ندادیم و در همان سال‌ها نیز نتوانستیم آن‌طور که باید و شاید از مزیت‌های دارا بودن منطقه آزاد بهره‌برداری کنیم. دولت‌ها در ادوار گذشته تنها تعداد مناطق آزاد را بدون داشتن منطق مناسبی افزایش داده و به کیفیت و زیرساخت‌های ساختاری توجهی نکردند. این مهم‌ترین ضعف ایران در مدیریت مناطق آزاد است. با افزایش تحریم‌ها علیه ایران نیز می‌توان عنوان کرد همچنان مناطق آزاد می‌توانند برای توسعه تجارت و به طور کلی اقتصاد کشور مثمر ثمر باشند.

نظرگاه

ظرفیت بازار بکر قاره افریقا

سید محمد صادق قنادزاده، مدیرکل دفتر افریقا سازمان توسعه تجارت ایران

یکی از راهکارها و سازکارهای مهم برای توسعه تجارت، احداث مراکز تجاری در کشورهای مقصد بوده و در این راستا تلاش‌های زیادی صورت گرفته است.

به عنوان مثال درحال‌حاضر شبکه‌ای از هشت مرکز تجاری در سرتاسر قاره افریقا فعال شده و فعالیت‌های گسترده‌ای را این مراکز تجاری انجام می‌دهند.

ارائه طیف وسیعی از خدمات به شرکت‌های تولیدی و صادراتی که بنای حضور در بازار افریقا، از مهم‌ترین وظایف و ماموریت‌های این مراکز تجاری است. در راستای این اهمیت، سازمان توسعه تجارت ایران فعالیت‌های جدی را در دستور کار خود قرار داده و اتفاقات موثری شکل گرفته است. به عنوان مثال، سازمان توسعه تجارت با برگزاری همایش بررسی ظرفیت‌های تجاری شمال افریقا، به برخی اقدامات انجام شده برای تسهیل حضور صادرکنندگان ایرانی در افریقا پرداخته و جزییاتی از این طرح‌ها را ارائه کرده است.

قاره افریقا دارای ویژگی‌های کم نظیری بوده و می‌توان از ظرفیت‌های تجاری این قاره بکر با تدوین برنامه‌های مناسب بهره گرفت. اما موانع مختلفی در این راستا وجود داشته که رفع آنها نیاز به لزوم همگرایی بیشتر در تمامی ارکان نظام برای بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های تجاری قاره افریقا وجود دارد.

علاوه بر تمام موارد عنوان شده، سازمان توسعه تجارت ایران مجموعه اقدامات گسترده دیگری را نیز در دستور کار خود در این مدت قرار داده تا بتواند جهت ایجاد ارتباط و افزایش شناخت دو طرفه بین ایران و کشورهای قاره افریقا، قدم جدی و مثبتی بردارد. حضور در ۴ رویداد بزرگ نمایشگاهی افریقا، تبادل بیش از ۱۰۰ هیات تجاری، برگزاری سلسله همایش‌های معرفی ظرفیت‌های تجاری افریقا، اعزام قریب الوقوع ۳ رایزن به مناطق مختلف افریقا و نشست‌های تخصصی متعدد با اتحادیه‌ها و سندیکاهای صادراتی کشور طی ۹ ماهه گذشته، مهم‌ترین اقدامات انجام شده از سوی سازمان توسعه تجارت است که تمامی این اقدامات ارزشمند و حائز اهمیت است. باید تاکید کرد ظرفیت بالای مراکز تجاری زیر نظر سازمان توسعه تجارت ایران در کشورهای هدف به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای ورود به بازار است. درحال‌حاضر شبکه‌ای بالغ بر ۸ مرکز تجاری در سرتاسر قاره افریقا فعال شده و به ارائه طیف وسیعی از خدمات به شرکت‌های تولیدی و صادراتی که بنای حضور در بازار افریقا را دارند، می‌پردازند. این مراکز در کشورهای کنیا، اوگاندا، تانزانیا، ساحل عاج، غنا، کامرون، سنگال، نیجریه، الجزایر و افریقای جنوبی مستقر و این شبکه تا پایان سال تکمیل می‌شود.

ایجاد روابط تجاری با کشورهای افریقایی، اهمیت راهبردی داشته و ایران می‌تواند سهمی جدی در بازارهای کشورهای شمال افریقا داشته باشد. در این راستا تمامی سفرا و نمایندگی‌های ایران برای مشورت، مساعدت و همکاری با تجار و صادرکنندگان ایرانی، آمادگی کامل را برای انجام همکاری‌های تجاری دارند.

درحال‌حاضر اولویت نهادهای دولتی، صدور خدمات فنی مهندسی و سرمایه‌گذاری در کشورهای شمال افریقا است و توجه ویژه‌ای به این نکته دارند. قوانین حمایتی و همچنین ضوابط خاص کشورهای شمال افریقا، پیش از ورود از لازمه مهم فعالیت در این کشورهاست. برخی از مقامات کشورهای افریقایی معتقدند سیاست‌های حمایت از سرمایه‌گذاران در این کشورها اهمیت داشته و از نسخه جدید قانون سرمایه‌گذاری برخی کشورها مانند الجزایر به عنوان یک فرصت تاریخی برای ورود شرکت‌های ایرانی می‌توان یاد کرد.

وزارت راه و شهرسازی
ادارکل راه و شهرسازی استان تهران

(آگهی اعلان نظریه کمیسیون تشخیص ماده ۱۲)

نوبت اول

کمیسیون تشخیص ماده ۱۲ استان تهران پلاک‌های مشروحه ذیل را موات اعلام نموده است. لذا با توجه به عدم دسترسی به مالکین مطروحه و به استناد مصوبه مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۳۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام مراتب در دو نوبت و به فاصله ۱۰ روز به اطلاع مالکین و صاحبان سایر حقوق قانونی پلاک‌های ذیل می‌رساند: «در صورت اعتراض احتمالی به نظریه صادره مراتب اعتراض خود را **حداکثر ظرف مهلت ۳ ماه** از تاریخ انتشار آخرین آگهی به مراجع صالحه قضایی تقدیم دارند. در صورت عدم اعتراض در فرجه زمانی یاد شده، نظریه صادره قطعی است».

ردیف	قطعه	فرعی	پلاک اصلی	بخش ثبتی	مساحت (متر مربع)	نوعیت	شماره پرونده	نام مالک	تاریخ نظریه
۱	۴	۱۸۲	۲	۱۰	۱۱۲۵	موات	۱۴۰۰ک۴۵۷	امین نورا–طاهره بزرگ خو	۱۴۰۱/۰۲/۲۸
۲	۰	۲۴۲۱۳	۴۶	شهریار	۱۸۰	موات	۱۴۰۱ک۳۱۴	شاپور آزادی	۱۴۰۱/۰۴/۰۸
۳	۰	۰	قسمتی ۴۶	۱۱	۲۲۴۵	موات	۱۴۰۱ک۲۸۷	اداره کل راه و شهرسازی	۱۴۰۱/۰۴/۲۱
۴	۴	۱۸۷۳۲	۳۴۶۷	۱۱	۶۸۰,۵۳	موات	۱۴۰۰ک۹۶۶	سید محمد صالحی و شرکا	۱۴۰۱/۰۴/۲۲
۵	۴	۳۳۱۲	۱۲۳	۱۱	۲۴۶	موات	۱۴۰۱ک۸۲	محسن شیخ غفوری	۱۴۰۱/۰۴/۲۲
۶	۲۱	۴۰۲۷	۴۹	بهنام پازوکی	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۲۴۶	حشمت منعمی	۱۴۰۱/۰۵/۰۳
۷	۳۴	۲۹۱۰	۱۲۳	۱۱	۲۰۰,۸۵	موات	۱۴۰۰ک۷۶۳	مرتضی سادات شیرازی	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۸	۵۵۷	۲۰۷	۷۲	۱۱	۶۰۰	موات	۱۴۰۰ک۱۰۱۶	سمیه جلالی–حسن قلی پور–شرکت بهسازه پیشاهنگ	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۹	۰	۷۰۸	۴۶	۱۱	۱۲۵۷	موات	۱۴۰۰ک۸۹۲	جواد اشرف اسلامی	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۱۰	۰	۱۳۱۶	۴	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۰ک۵۷۷	مرجان خبازی حسینی	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۱۱	۱۳۵	۱۰۱۹	۹۲	۱۱	۳۶۰	موات	۱۴۰۰ک۸۷۰	آمول محمودی	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۱۲	۴۹	۴۸۹۲	۹۲	۱۱	۱۱۹۰	موات	۱۴۰۱ک۱۵۷	محمد و ابراهیم ابراهیمی و سعید ورزنده	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۱۳	۰	۲۳۱۱	۲	۱۲	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۱۰۱	زینب غلامی	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۱۴	۱۳۷	۹۳۷۸	۱۳۸	۱۲	۱۲۶	موات	۱۴۰۱ک۳۳۴	غفور رضائی	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۱۵	۱۸	۳۸۱۰۴	۱۳۸	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۳۴۴	اکبر رستمی	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۱۶	۷۴	۳۶۴۹۰	۱۳۸	۱۲	۹۰	موات	۱۴۰۱ک۳۳۱	شوکت چوبینی	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۱۷	۴۹۴	۴۰۶۹۷	۱۳۸	۱۲	۱۰۵	موات	۱۴۰۱ک۳۳۲	علی سالاری	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۱۸	۹۹	۴۸۸۷	۱۳۸	۱۲	۵۲۵	موات	۱۴۰۱ک۳۴۰	مردعلی هاشم آلام	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۱۹	۸۸۳	۳۴۲۰۱	۱۳۸	۱۲	۱۰۰	موات	۱۴۰۱ک۳۴۵	غلامعلی برجلو	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۲۰	۲۸	۳۶۸۶۵	۱۳۸	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۳۴۳	ورثه جلیلی	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۲۱	۳	۳۸۲۴۳	۱۳۸	۱۲	۱۵۰	موات	۱۴۰۱ک۳۳۳	غلامحسین نوروزی	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۲۲	۴۳۱	۷۶۷۴	۴	۱۰	۵۹۵,۲۵	موات	۱۴۰۱ک۴۶	کیارش فایضی‌پور	۱۴۰۱/۰۵/۱۰
۲۳	۰	۰	قسمتی۶۸	دماوند	۱۸۹۲,۹۷	موات	۱۴۰۱ک۲۵۲	عباس سید کریمی	۱۴۰۱/۰۵/۱۱
۲۴	۰	۰	قسمتی ۱۲	دماوند	۱۸۷۰۲,۳۲	موات	۱۴۰۱ک۳۶۴	کوروش همتی و مجید همت نجفی	۱۴۰۱/۰۵/۱۱
۲۵	۴۶۴	۵۱۷۱	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۱۵۲	اسماعیل محمودی	۱۴۰۱/۰۵/۱۱
۲۶	۰	۴۹۶۱	۲۳۹۵	۱۰	۳۲۵	موات	۱۴۰۱ک۲۹۷	ورثه پرندوار	۱۴۰۱/۰۵/۱۱
۲۷	۰	۲۷۵	۲۵	۱۱	۴۲۰۰	دایر ساختمان،موات	۱۴۰۱ک۳۴۱	آذر میری	۱۴۰۱/۰۵/۱۵
۲۸	۰	۱۶۵	۱۰	دماوند	۱۹۳۱,۲۲	موات	۱۴۰۱ک۳۸۹	آرش نکو روح	۱۴۰۱/۰۵/۱۸
۲۹	۰	قسمتی۳۷۳	۵۴	دماوند	۱۳۴۱۸,۴	موات	۱۴۰۱ک۳۸۷	محمد ناصر طاهر آبادی	۱۴۰۱/۰۵/۱۸
۳۰	۷۲	۶۳۶	۴۳	ملارد	۲۰۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۴۸	امیر افلاکی اندبیل	۱۴۰۱/۰۵/۳۱
۳۱	۳۲۰	۳۱۹۳۴	۱۳۸	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۴۵۵	محمد زرین نام	۱۴۰۱/۰۶/۰۱
۳۲	۳۲۶	۱۵۱۶	۲۱۰۶	۱۰	۵۰۴	موات	۱۴۰۱ک۲۸۲	پاشا تقی زاده	۱۴۰۱/۰۶/۰۱
۳۳	۰	قسمتی از ۱۲۲۹	۴۸	۱۱	۷۷,۸۹	موات	۱۴۰۱ک ۳۵۹	روحانی نجف‌آبادی	۱۴۰۱/۰۶/۰۶
۳۴	۵۴۹	۷۸۴۴	۳۸	بهنام پازوکی	۳۲۰	موات	۱۴۰۱ک۴۹۱	مصطفی امیر آبادی	۱۴۰۱/۰۶/۰۷
۳۵	۱۰۰۷	۱۰۸۲۶	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۸۳	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۳۶	۱۱۱۳	۱۰۸۳۲	۳۸	پاکدشت	۲۸۱	موات	۱۴۰۱ک۴۸۵	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۳۷	۱۰۰۶	۱۰۸۵۴	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۸۴	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۳۸	۱۰۰۸	۱۰۸۲۷	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۸۲	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۳۹	۱۰۰۹	۱۰۸۲۸	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۸۱	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۴۰	۱۰۱۰	۱۰۸۲۹	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۸۰	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۴۱	۱۰۱۱	۱۰۸۳۰	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۷۹	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۴۲	۱۱۱۴	۱۰۸۳۳	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۷۸	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۴۳	۱۱۱۵	۱۰۸۳۴	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۷۷	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۴۴	۱۱۱۶	۱۰۸۳۵	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۷۶	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۴۵	۱۱۱۷	۱۰۸۳۶	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۷۵	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۴۶	۱۱۱۹	۱۰۸۳۸	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۷۴	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۴۷	۱۱۱۸	۱۰۸۳۷	۳۸	پاکدشت	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۷۳	آموزش و پرورش پاکدشت	۱۴۰۱/۰۶/۱۳
۴۸	۰	۰	قسمتی از ۸	پردیس	۴۰۳۲۲۷۳,۹۸	موات، دایر مزروعی، دایر باغ،دایر ساختمان،بایر	۱۴۰۱ک۵۶۸	نشانی ملک : شهر بومهن	۱۴۰۱/۰۶/۱۶
۴۹	۴۰۳	۲۰۷۴	۳	۱۰	۴۲۰	موات	۱۴۰۱ک۴۲۴	عزیز درویش	۱۴۰۱/۰۶/۲۰
۵۰	۳۲	۲۵۵۳۵	۱۳۸	۱۲	۱۲۶	موات	۱۴۰۱ک۵۰۰	محسن حسن زاده	۱۴۰۱/۰۶/۲۱
۵۱	۱۶۴	۹۰۰۳	۱۳۸	۱۲	۹۰	موات	۱۴۰۱ک۴۹۹	زهرا عنایتی	۱۴۰۱/۰۶/۲۱
۵۲	۱۴۴	۳۲۴۴	۱۳۸	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۵۱۲	اشرف کریمی کودکان	۱۴۰۱/۰۶/۲۳
۵۳	۳۸۱	۲۰۳۳	۳	۱۰	۲۵۰	موات	۱۴۰۱ک۴۵۰	ولی شیرینی	۱۴۰۱/۰۶/۲۷
۵۴	۱۱۶	۱۲۵۲	۳	۱۰	۲۵۰	موات	۱۴۰۱ک۱۸۰	امیر جلالی	۱۴۰۱/۰۷/۰۲
۵۵	۰	قسمتی ۲۵۴	۶	۱۱	۱۴۸۱,۸	دایر باغ–موات	۱۴۰۱ک۵۴۵	احمد اسدی دولابی و زهره تافته و شرکا	۱۴۰۱/۰۷/۰۴
۵۶	۳۲۸	۲۷۹۸	۳	۱۰	۴۲۰	موات	۱۴۰۱ک۴۲۵	غلامرضا ملکی	۱۴۰۱/۰۷/۰۴
۵۷	۱۵۳	۲۳۲۶	۳	۱۰	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۳۹	محمد تقی محمدی زیارتی	۱۴۰۱/۰۷/۰۴
۵۸	۷۴	۱۰۹۳	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۴۵۱	مراد رضوانی	۱۴۰۱/۰۷/۰۴
۵۹	۳۴۰	۹۱۷۹	۱۳۸	۱۲	۱۰۸	موات	۱۴۰۱ک۴۹۸	محمد ریسیان و شرکا	۱۴۰۱/۰۷/۰۴
۶۰	۴۵	۱۲۴۹	۴۶	۱۱	۴۰۵	موات	۱۴۰۱ک۱۰۵	وراث سید جواد ندیمی	۱۴۰۱/۰۷/۱۶
۶۱	۰	۱۱۰۶	۴۸	۱۱	۹۳۷,۵	موات	۱۴۰۱ک۶۲۶	وراث منشنی و خانم فرنگیس پولادیان	۱۴۰۱/۰۷/۱۶
۶۲	۷۱۷	۱۶۸۵۳	۱۳۸	۱۲	۱۲۸	موات	۱۴۰۱ک۵۹۵	رمضانعلی کاشی	۱۴۰۱/۰۷/۱۶
۶۳	۱۴۰۹	۲۴۹۳	۱۳۷	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۵۹۷	وراث سید حسن حسینی	۱۴۰۱/۰۷/۱۶
۶۴	۱۶۵	۲۲۲۳	۱۱۴	رباط کریم	۲۴۵۱,۲	موات	۱۴۰۱ک۵۸۸	آستان حضرت امام خمینی(ره)	۱۴۰۱/۰۷/۱۸
۶۵	۱۶۶	۲۲۲۴	۱۱۴	رباط کریم	۲۴۵۲,۸	موات	۱۴۰۱ک۵۸۰	آستان حضرت امام خمینی(ره)	۱۴۰۱/۰۷/۱۸
۶۶	۷۱۹	قسمتی از ۶۹۱۲	۱۳۸	۱۲	۸۱	موات	۱۴۰۱ک۶۲۹	قربانعلی خسروانی	۱۴۰۱/۰۷/۲۰
۶۷	۲۷	۷۷۹۳	۱۳۸	۱۲	۱۸۰	موات	۱۴۰۱ک۶۳۱	مصطفی گودرزی و شرکا	۱۴۰۱/۰۷/۲۰
۶۸	۱۴۳	۳۲۴۳	۱۳۸	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۶۳۲	محمد کریم سقزی	۱۴۰۱/۰۷/۲۰
۶۹	۴	۸۶۵	۱۳۹	۱۲	۲۶۲	موات	۱۴۰۱ک۶۵۶	علیرضا کرمی	۱۴۰۱/۰۷/۲۰
۷۰	۳	۸۶۶	۱۳۹	۱۲	۲۷۷,۷	موات	۱۴۰۱ک۶۵۷	علیرضا کرمی	۱۴۰۱/۰۷/۲۰
۷۱	۲	۸۶۸	۱۳۹	۱۲	۵۱۳,۱	موات	۱۴۰۱ک۶۴۴	علیرضا کرمی	۱۴۰۱/۰۷/۲۰
۷۲	۱	۸۶۷	۱۳۹	۱۲	۳۳۹,۵	موات	۱۴۰۱ک۶۴۵	علیرضا کرمی	۱۴۰۱/۰۷/۲۰
۷۳	۶۸	۱۴۹	۳۲	دماوند	۱۴۰۰۰	موات	۱۴۰۱ک۶۶۶	علی یزد آبادی و شرکا	۱۴۰۱/۰۷/۲۳
۷۴	۰	۰	قسمتی از ۲۴	پردیس	۳۱۷,۰۸	موات	۱۴۰۱ک۶۴۰	علی وصالی برازنده	۱۴۰۱/۰۷/۲۷
۷۵	۰	۰	قسمتی از ۲۴	پردیس	۳۲۰	موات	۱۴۰۱ک۶۳۹	علی زارعی	۱۴۰۱/۰۷/۲۷

ردیف	قطعه	فرعی	پلاک اصلی	بخش ثبتی	مساحت (متر مربع)	نوعیت	شماره پرونده	نام مالک	تاریخ نظریه
۷۶	۰	قسمتی از ۳	۱۰	دماوند	۶۷۵٫۵	موات	۱۴۰۱ک۶۷۳	موسی سعیدی	۱۴۰۱/۰۷/۳۰
۷۷	۰	قسمتی از ۳	۱۰	دماوند	۱۰۶۰٫۱۷	موات	۱۴۰۱ک۶۷۴	وراث موسی زاهدی	۱۴۰۱/۰۷/۳۰
۷۸	۳۷۹	۲۲۳۱۸	۱۳۸	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۶۷۶	علی اکبر ربیع زاده	۱۴۰۱/۰۷/۳۰
۷۹	۱۱۳۴	۵۶۶۵	۱۳۷	۱۲	۱۰۸	موات	۱۴۰۱ک۶۷۷	علی قادری و شرکا	۱۴۰۱/۰۷/۳۰
۸۰	۲۲۴	۹۰۶۳	۱۳۸	۱۲	۱۰۵	موات	۱۴۰۱ک۶۷۵	محمود و حسین دهقانی	۱۴۰۱/۰۷/۳۰
۸۱	۰	قسمتی از ۱۵	۵۶	دماوند	۹۱۸٫۶۶	موات	۱۴۰۱ک۶۸۱	ودود غلامزاده کلخوران	۱۴۰۱/۰۸/۰۲
۸۲	۱۶۶	۳۷۰	۹۰	۱۱	۳۱۵	موات	۱۴۰۱ک۲۹۶	وجیهه هاشم	۱۴۰۱/۰۸/۰۲
۸۳	۱۱	۳۶۵۷	۹۲	۱۱	۷۵۰	موات	۱۴۰۱ک۴۷۲	فرهاد کشانی	۱۴۰۱/۰۸/۰۲
۸۴	۱	قسمتی ۱۶۲۰	۷۲	۱۱	۱۷۰٫۲۹	موات	۱۴۰۱ک۲۷	طرح البوم شناسایی	۱۴۰۱/۰۸/۰۳
۸۵	۴۳۷	۲۹۸۳۹	۱۳۸	۱۲	۱۳۰	موات	۱۴۰۱ک۶۸۹	جوادبروغنی	۱۴۰۱/۰۸/۰۴
۸۶	۸۹	۵۱۸	۴۶	شهریار	۲۳۸۳٫۲۸	موات	۱۴۰۱ک۶۸۸	امین سبیل پور و شرکا	۱۴۰۱/۰۸/۰۴
۸۷	۰	۵۳۵۲۹	۲	۱۰	۱۱۳٫۱۵	موات	۱۴۰۱ک۴۱۷	خلیل طاهری	۱۴۰۱/۰۸/۰۴
۸۸	۰	۵۱۹۳۹	۲	۱۰	۱۱۱٫۰۷	موات	۱۴۰۱ک۴۱۸	نوابه عبداله	۱۴۰۱/۰۸/۰۴
۸۹	۰	۶۳۶۷	۳	۱۰	۳۲۵	موات	۱۴۰۱ک۳۳۵	سهیلا نیسانی	۱۴۰۱/۰۸/۰۴
۹۰	۰	۴۶	۴۲	۱۱	۱۴۶۰٫۹۷	موات	۱۴۰۱ک۴۶۵	حمید پورشاطری	۱۴۰۱/۰۸/۰۴
۹۱	۰	قسمتی ۴	۵۵	دماوند	۸۳۲۰	موات	۱۴۰۱ک۶۹۴	فرهاد و حسین پرورش	۱۴۰۱/۰۸/۰۴
۹۲	۱۱	۳۳۸۳	۱۲۳	۱۱	۳۹۶	موات	۱۴۰۰ک۱۰۴۱	وراث مرحوم جواد طلازاد	۱۴۰۱/۰۸/۲۲
۹۳	۵۳۷	۷۸۳۲	۳۸	بهنام پازوکی	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۷۲۲	علی واشقانی فراهانی	۱۴۰۱/۰۸/۳۰
۹۴	۰	۴۲۷	۵۶	بهارستان	۲۵۵۱۱٫۰۶	موات–غیرموات	۱۴۰۱ک۷۱۹	اسماعیل نریمانی– حبیب‌اله میکاییلو	۱۴۰۱/۰۸/۳۰
۹۵	۰	قسمتی از ۳	۱۰	دماوند	۱۸۴۹٫۴۴	موات	۱۴۰۱ک۷۸۴	شاهین قادیمیان	۱۴۰۱/۰۹/۰۶
۹۶	۰	۹۷۶	۱۳۸	۱۲	۳۷۰۰	موات	۱۴۰۱ک۷۹۱	بانک تجارت	۱۴۰۱/۰۹/۰۶
۹۷	۰	۱۵۰۱	۱۳۸	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۸۱۲	میرزا آقا علمی سرابی	۱۴۰۱/۰۹/۰۸
۹۸	۷۰	۲۵۶۴۲	۱۳۸	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۸۱۶	محمدمهدی رضایی دولت آبادی	۱۴۰۱/۰۹/۰۹
۹۹	۱۳۲	۷۷۸۸	۲	۱۲	۱۶۰	موات	۱۴۰۱ک۸۲۲	سبزعلی جاورشینه	۱۴۰۱/۰۹/۱۲
۱۰۰	۷۶۷	۱۶۹۶	۴	۱۲	۷۲	موات	۱۴۰۱ک۲۶۲	وراث مجیدمنشیان (محمد منشیان)	۱۴۰۱/۰۹/۱۲
۱۰۱	۱۰۰۹	۱۵۱۷۸	۱۳۸	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۸۳۹	مقصود امیری	۱۴۰۱/۰۹/۱۳
۱۰۲	۳۵۹	۱۵۸۴	۳	۱۰	۲۷۵	موات	۱۴۰۱ک۸۴۲	میترا دخت جهانیان	۱۴۰۱/۰۹/۱۴
۱۰۳	۰	۴۱	۱۸	رودهن	۱۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۸۵۱	مهوش دیارمند	۱۴۰۱/۰۹/۱۴
۱۰۴	۲۰۰	۱۱۸۹	۳	۱۰	۴۲۰	موات	۱۴۰۱ک۸۴۳	محمدابراهیم رضایی و فوزیه رضایی	۱۴۰۱/۰۹/۱۴
۱۰۵	۱۳۵	۱۷۱۳	۳	۱۰	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۸۵۳	معصومه ابراهیمی بیدهندی	۱۴۰۱/۰۹/۱۵
۱۰۶	۱۲۳	۳۴۲۳۱	۱۳۸	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۸۵۴	طاهره عظیمی فرد	۱۴۰۱/۰۹/۱۵
۱۰۷	۶۰	۲۵۵۶۳	۱۳۸	۱۲	۱۲۶	موات	۱۴۰۱ک۸۵۷	مصطفی حسینی و صمد فرجی	۱۴۰۱/۰۹/۱۵
۱۰۸	۰	۴۷۱۷	۳	۱۰	۱۱۹	موات	۱۴۰۱ک۴۵۶	میرجمیل باقرنژاد	۱۴۰۱/۰۹/۱۵
۱۰۹	۱۱	۳۵۷۹۷	۱۳۸	۱۲	۱۵۰	موات	۱۴۰۱ک۸۵۹	هادی الماسی حشیانی و شرکا	۱۴۰۱/۰۹/۱۵
۱۱۰	۲۴۸۱	۲۴۵۱	۱۳۷	۱۲	۱۲۰	موات	۱۴۰۱ک۸۶۰	گرجی حق زارع	۱۴۰۱/۰۹/۱۵
۱۱۱	۸۴	۵۵۰	۳	۱۰	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۸۶۱	حسین علی شوکی	۱۴۰۱/۰۹/۱۶
۱۱۲	۱۷	۱۲۶۶	۳	۱۰	۴۲۰	موات	۱۴۰۱ک۸۶۲	محمود نجفی و رمضانعلی قیومی کوزه کنان و حسن سعادتی بنفشه درق و حیدرعلی سعادتی بنفشه درق	۱۴۰۱/۰۹/۱۶
۱۱۳	۱۵	۱۴۹۶	۱۱۶	۱۱	۶۰۰	موات	۱۴۰۱ک۶۲۲	وراث آوانس استپانیان	۱۴۰۱/۰۹/۱۶
۱۱۴	۵	۹۱۴	۱۹	۱۱	۵۸۸	موات	۱۴۰۱ک۸۶۴	زینب و امینه و کمال شهرت همگی کیاشمشکی و روح اله محسنی‌فرد	۱۴۰۱/۰۹/۱۶
۱۱۵	۲۳۳	۶۴۸	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۸۶۷	غلامعلی ارفع و رضاقلی دهقان جنوبشان	۱۴۰۱/۰۹/۱۹
۱۱۶	۴۸	۱۱۸۱	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۸۶۸	نوروز نوری و مهناز تقی‌خانی	۱۴۰۱/۰۹/۱۹
۱۱۷	۳۹	۹۰۵۰	۴۸	۱۱	۱۶۳	موات	۱۴۰۱ک۶۶۲	حمیدرضا ملک‌محمدی	۱۴۰۱/۰۹/۱۹
۱۱۸	۳۸	۹۰۵۱	۴۸	۱۱	۱۰۴	موات	۱۴۰۱ک۶۶۰	حمیدرضا ملک‌محمدی	۱۴۰۱/۰۹/۱۹
۱۱۹	۳۷	۹۰۵۲	۴۸	۱۱	۱۰۴	موات	۱۴۰۱ک۶۶۱	حمیدرضا ملک محمدی	۱۴۰۱/۰۹/۱۹
۱۲۰	۲۴۲	۱۸۶۹	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۸۷۵	پوران دخت ابوالحسنی	۱۴۰۱/۰۹/۲۰
۱۲۱	۲۲۱	۷۶۶	۳	۱۰	۴۲۰	موات	۱۴۰۱ک۸۷۶	سهیلا آهنگری و عباسعلی ایرانی(بالسویه)	۱۴۰۱/۰۹/۲۰
۱۲۲	۲۸۹	۱۳۳۴	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۸۸۷	مراد رحیمیان	۱۴۰۱/۰۹/۲۱
۱۲۳	۲۷۷	۳۰۰۰	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۸۸۸	علی اکبر نادرپور و حجت نادری	۱۴۰۱/۰۹/۲۱
۱۲۴	۰	۱۱۹۶	۹	رودهن	۵۱۲٫۵	موات	۱۴۰۱ک۸۹۱	ورثه مرحوم منوچهر صادقی مقدم	۱۴۰۱/۰۹/۲۱
۱۲۵	۳۳۱	۱۵۲۲	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۸۹۷	حسن خدمت رفته و خسرو مهدی زاده مومن	۱۴۰۱/۰۹/۲۲
۱۲۶	۳۱۹	۱۴۳۵	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۸۹۸	جبار وثوق و هومن وثوق(بالسویه)	۱۴۰۱/۰۹/۲۲
۱۲۷	۱۵۲	۳۱۳۸	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۹۱۰	ایساهاک یوحنا رجوایی	۱۴۰۱/۰۹/۲۳
۱۲۸	۳۹۸	۱۵۷۶	۳	۱۰	۷۰۰	موات	۱۴۰۱ک۹۱۱	حمداله غضنفری اطهه و کاظم و محمد سعادتی بنفشه درق	۱۴۰۱/۰۹/۲۳
۱۲۹	۱۶۳	۵۳۴	۳	۱۰	۲۵۰	موات	۱۴۰۱ک۹۲۰	غلامرضا اباذر غفاری	۱۴۰۱/۰۹/۲۶
۱۳۰	۹۵	۱۳۵۹	۳	۱۰	۲۵۰	موات	۱۴۰۱ک۹۲۱	محسن مباحی	۱۴۰۱/۰۹/۲۶
۱۳۱	۰	۰	قسمتی از ۱۰۴	فیروزکوه	۳۳۳٫۳۸	موات	۱۴۰۱ک۹۳۱	محمدقلی ارجمندی	۱۴۰۱/۰۹/۲۷
۱۳۲	۶۱۹	۱۶۲۳	۴	۱۲	۸۲٫۵	موات	۱۴۰۱ک۲۷۰	وراث مجید منشیان(محمد منشیان)	۱۴۰۱/۰۹/۲۸
۱۳۳	۵۸۱	۱۶۲۲	۴	۱۲	۹۸٫۸۵	موات	۱۴۰۱ک۲۷۱	وراث مجید منشیان(محمد منشیان)	۱۴۰۱/۰۹/۳۰
۱۳۴	۹۵	۶۵۸۰	۵۳	بهنام پازوکی	۱۷۶	موات	۱۴۰۱ک۹۵۳	محمود عبدی	۱۴۰۱/۰۹/۳۰
۱۳۵	۰	۳۲۴۵	۹	رودهن	۳۵۴٫۲	موات	۱۴۰۱ک۹۴۹	محمدحسین قلیچ خانی و محمد حسن جهانشاد	۱۴۰۱/۰۹/۳۰
۱۳۶	۲۶	۵۴۲	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۹۵۵	سلیمه عاقلی	۱۴۰۱/۱۰/۰۳
۱۳۷	۱۲۰	۵۴۳	۳	۱۰	۲۵۰	موات	۱۴۰۱ک۹۵۷	اسماعیل حسین زاده و منوره کریمی و ابراهیم عبادی	۱۴۰۱/۱۰/۰۳
۱۳۸	۳۹۵	۱۴۰۳	۳	۱۰	۴۲۰	موات	۱۴۰۱ک۹۵۹	قدرت جعفردوست ، نباتعلی غیاثوند ، مرادادهمی	۱۴۰۱/۱۰/۰۳
۱۳۹	۵۴	۳۴۴۶	۳	۱۰	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۹۶۳	احمدعباس زاده زشکی	۱۴۰۱/۱۰/۰۴
۱۴۰	۲۵۹	۵۵۴۳	۳	۱۰	۱۹۲	موات	۱۴۰۱ک۹۶۵	نبی علی آقا کریمزاده	۱۴۰۱/۱۰/۰۴
۱۴۱	۳۴	۶۵۳	۳	۱۰	۲۹۰	موات	۱۴۰۱ک۹۶۶	عباس رهبری و معصومه ورکیایی	۱۴۰۱/۱۰/۰۵
۱۴۲	۱۰۹	۱۱۵۷	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۹۶۷	بهزاد و محمد احمدی شاهعلی بیگلو و محسن شجاعی کنجین	۱۴۰۱/۱۰/۰۵
۱۴۳	۰	۳۰۷۰	۲	۱۰	۴۰۸٫۴۵	موات	۱۴۰۱ک۵۷۷	محمدرضا زریان	۱۴۰۱/۱۰/۰۵
۱۴۴	۴۰۴	۲۵۱۱	۳	۱۰	۷۰۰	موات	۱۴۰۱ک۹۷۲	بانوفضه قنبری	۱۴۰۱/۱۰/۰۷
۱۴۵	۳۴۸	۲۰۸۳	۳	۱۰	۴۲۰	موات	۱۴۰۱ک۹۷۳	عباس قاری وردی	۱۴۰۱/۱۰/۰۷
۱۴۶	۳۸۳	۱۴۸۰	۳	۱۰	۳۰۰	موات	۱۴۰۱ک۹۷۵	قربان غیاثوند و غلامرضا باقری	۱۴۰۱/۱۰/۰۷
۱۴۷	۳۵۶	۱۳۳۵	۳	۱۰	۷۰۰	موات	۱۴۰۱ک۹۷۶	منصور آزاده	۱۴۰۱/۱۰/۰۷
۱۴۸	۱۴۷	۱۳۲۷	۲	۱۰	۲۶۰	موات	۱۴۰۱ک۶۵۸	معصومه رضانژاد	۱۴۰۱/۱۰/۰۷
۱۴۹	۶۶۲	۱۶۲۷	۴	۱۲	۷۸	موات	۱۴۰۱ک۲۷۷	وراث مجید منشیان(محمد منشیان)	۱۴۰۱/۱۰/۰۷
۱۵۰	۰	۱۸۸۷	۶۹۷۴	۲	۱۵۹٫۵	موات	۱۴۰۱ک۳۶۷	مهدی کفاش طهرانی و سایر وراث	۱۴۰۱/۱۰/۱۰
۱۵۱	۰	۵۷۰۷	۳	۱۰	۱۸۰	موات	۱۴۰۱ک۶۳۷	غلام حسن رضایی عین آبادی	۱۴۰۱/۱۰/۱۱
۱۵۲	۰	۵۵۶۹	۳	۱۰	۲۰۰	موات	۱۴۰۱ک۸۰۳	مهدی دوخایی و مهدی عبدلی	۱۴۰۱/۱۰/۱۱
۱۵۳	۰	۳۸۲	۷۰	دماوند	۱۵۰٫۶۷	موات	۱۴۰۱ک۹۹۰	محسن فروزش	۱۴۰۱/۱۰/۱۱
۱۵۴	۷۰۴	۱۶۶۹	۴	۱۲	۷۲	موات	۱۴۰۱ک۲۷۹	وراث مجید منشیان(محمد منشیان)	۱۴۰۱/۱۰/۱۱
۱۵۵	۷۰۳	۱۶۶۸	۴	۱۲	۷۲	موات	۱۴۰۱ک۲۸۰	وراث مجید منشیان(محمد منشیان)	۱۴۰۱/۱۰/۱۲
۱۵۶	۰	۵۸۰۴۲	۲	۱۰	۱۱۲٫۸۲	موات	۱۴۰۱ک۴۱۹	علی آقایی	۱۴۰۱/۱۰/۱۲
۱۵۷	۷۰۲	۱۶۶۷	۴	۱۲	۷۲	موات	۱۴۰۱ک۲۸۱	وراث مجید منشیان(محمد منشیان)	۱۴۰۱/۱۰/۱۴
۱۵۸	۶۶۳	۱۶۲۸	۴	۱۲	۱۱۶٫۲۵	موات	۱۴۰۱ک۲۸۳	وراث مجید منشیان(محمد منشیان)	۱۴۰۱/۱۰/۱۴
۱۵۹	۶۶۵	۱۶۳۰	۴	۱۲	۷۸	موات	۱۴۰۱ک۲۸۵	وراث مجید منشیان(محمد منشیان)	۱۴۰۱/۱۰/۱۴
۱۶۰	۶۶۶	۱۶۳۱	۴	۱۲	۷۸	موات	۱۴۰۱ک۲۸۶	وراث مجید منشیان(محمد منشیان)	۱۴۰۱/۱۰/۱۴
۱۶۱	۶۶۴	۱۶۲۹	۴	۱۲	۱۱۲٫۵	موات	۱۴۰۱ک۲۸۴	وراث مجید منشیان(محمد منشیان)	۱۴۰۱/۱۰/۱۴

یادداشت

غفلت‌های غیرقابل انکار

مهدی روانشادنیا
کارشناس مسکن

شـواهد حاکی از آن اسـت که در سال‌های گذشته با وجود اقدامات دولت در راستای تامین مسکن، غفلت‌هایی در این حوزه رقم خورده که تحقق اهداف را غیرممکن کرده است. به عنوان نمونه پروژه مسکن مهر کمک کرد فناوری‌های جدید به سـاخت مسـکن اضافه شـود و تولید انبوه را به‌میان آورد، اما در جریان این مسـیر، غفلت‌هایی هم وجود داشـت که می‌تواند برای طرح‌هایی مانند نهضت ملی مسکن درس‌هایی داشـته باشـد. از طرفـی نبود زیرسـاخت‌ها، مطلوبیـت زندگـی و پشـتوانه هویتی موجب شـده اسـت تا نتوانیم هویت‌سازی موردنظر را در شهرهای جدید انجام دهیم.

کسـی با سـاخت مسـکن مخالف نیسـت، براسـاس برآوردها، یک میلیون واحد مسکونی در سـال نیـاز داریـم، امـا به‌دلایـل مختلف، تولیدمـان کمتـر از ۵۰۰ هزار واحد اسـت. در طرح مسکن مهر، با همه خوبی‌هایی که داشت، یکی از کارهایی که کردیم، این بود که گروهی از آدم‌هـا را جدا کردیـم و از لحاظ اجتماعی و فرهنگی به اینها برچسـب زدیم که توان مالی لازم را ندارند و نوعی تشـدید تضاد طبقاتی را دامن زدیم، در حالی که تجربه خیلی از کشورها نشـان می‌دهد که این آدم‌هـا فاصله زیادی از بقیه اقشار ندارند.

موضوع آمایش سـرزمین، توزیع متناسب و عادلانه امکانات در سطح کشور اهمیت ویژه‌ای دارد. بخش خصوصی با خوش‌فکری، فناوری و سـرمایه خود می‌تواند مسکن را توسعه دهد و دولت باید نقش تسـهیلگری داشته باشد. این موضـوع به این معنا نیسـت کـه دولت حذف شـود یا اصلا وارد نشود؛ از اتفاق مسکن یکی از عمومی‌ترین بخش‌ها اسـت. اکنون بیش از ۹۰ درصد سرمایه‌گذاری‌های بخش مسکن، توسط بخش خصوصی اسـت و امروز فرار سـرمایه از بخـش مسـکن داریم و باید بـه این فکر کنیم که چرا فرار سـرمایه داریم. از سـوی دیگر، بعد از جهش نرخ مسـکن، سقف تسهیلات افزایش پیدا نکرده، توان تقاضا هم رشـد نداشـته، در نتیجـه توان مصرف‌کننـده خود به خود پایین آمده و نیازی نیست به نخریدن توصیه شود.

تنها راه‌حل این اسـت که منابع مالی محدود متقاضیـان را به‌سـمت تولید مسـکن هدایت کنیم. انـواع مکانیزم‌های تامیـن مالی در این زمینه وجود دارد که افراد می‌توانند تا ۳۰۲ سال آینـده صاحب خانه شـوند. با این روش، اوضاع رکودی که در بخش عرضه و تولید مسکن وجود دارد، در مقیاس ۲ یا ۳ سال آینده بهتر می‌شود.

سـال ۱۴۰۱ به‌صورت خـاص عوامل بخش عرضه ناشـی از نـرخ نهاده‌های سـاختمانی و اصلاح نظام یارانه‌ای منجر به ایجاد تورم در بازار مسکن شد. از طرف دیگر، وقتی بازارهای موازی روند افزایشی به خود گرفتند، متقاضیان خرید مسکن چه از قشر سوداگر و چه مصرف‌کننده، این بازار را مستعد رشد دیدند.

هم‌اکنون تعداد پروانه‌های ساختمانی و پایان کار بسـیار محدود شده اسـت. باید تعقلی در وضعیت ساخت‌وسـاز به‌ویژه مسکن متناسب بـا تقاضا به‌وجود بیاید. نهضت ملی مسـکن تا زمانـی که وارد بازار نشـود و قابل بهره‌برداری نباشـد، اثرگذاری چندانی بر قیمت‌ها نخواهد داشـت. در این فرآیند، ما تجربه مسکن مهر را داشـتیم که هنوز هم برخی پروژه‌ها با گذشت بیش از ۱۰ سال هنوز آماده تحویل نشده است. متقاضی مسـکن که امروز به خانـه نیاز دارد، نمی‌توانـد از طریق مسـکن دولتی نیاز خود را تامیـن کند، بنابرایـن نرخ‌ها در بـازار خود را نشـان می‌دهند. در حال حاضر، مسـئله اصلی مجاب شـدن سـرمایه‌گذاران و افزایش قدرت خرید مصرف‌کنندگان بازار مسکن است که در هر دو بخش تحرک چندانی دیده نمی‌شـود. از طرف دیگر، وضعیت بازارهای موازی و موضوع تحولات سیاسی که در پیش داریم، پارامترهای تعیین‌کننده‌تری اسـت، همان‌طور که یاد شد، معتقدم بازار مسکن تا ۶ ماه آینده در یک ثبات قیمتی و رکود معاملاتی قرار می‌گیرد.

درباره پیش‌بینی بازار مسـکن در نیمه دوم سـال، بایـد امید داشـت در نیمه دوم سـال ۱۴۰۱ به فضایی برسـیم که نرخ رشـد مسکن پایین‌تر از تورم عمومی باشـد، در نهایت اینکه راهـکار اصلی، کنترل تـورم عمومی و افزایش ساخت‌وسـاز اسـت. ثبات بـازار در مـرداد را نمی‌توان یک تحول اساسـی در اقتصاد مسکن دانسـت؛ فقط می‌توان از واژه‌های ابهام و انتظار برای آن اسـتفاده کرد که امیداسـت در آینده برطرف شود.

اجرای طرح نهضت ملی مسکن در روستاها

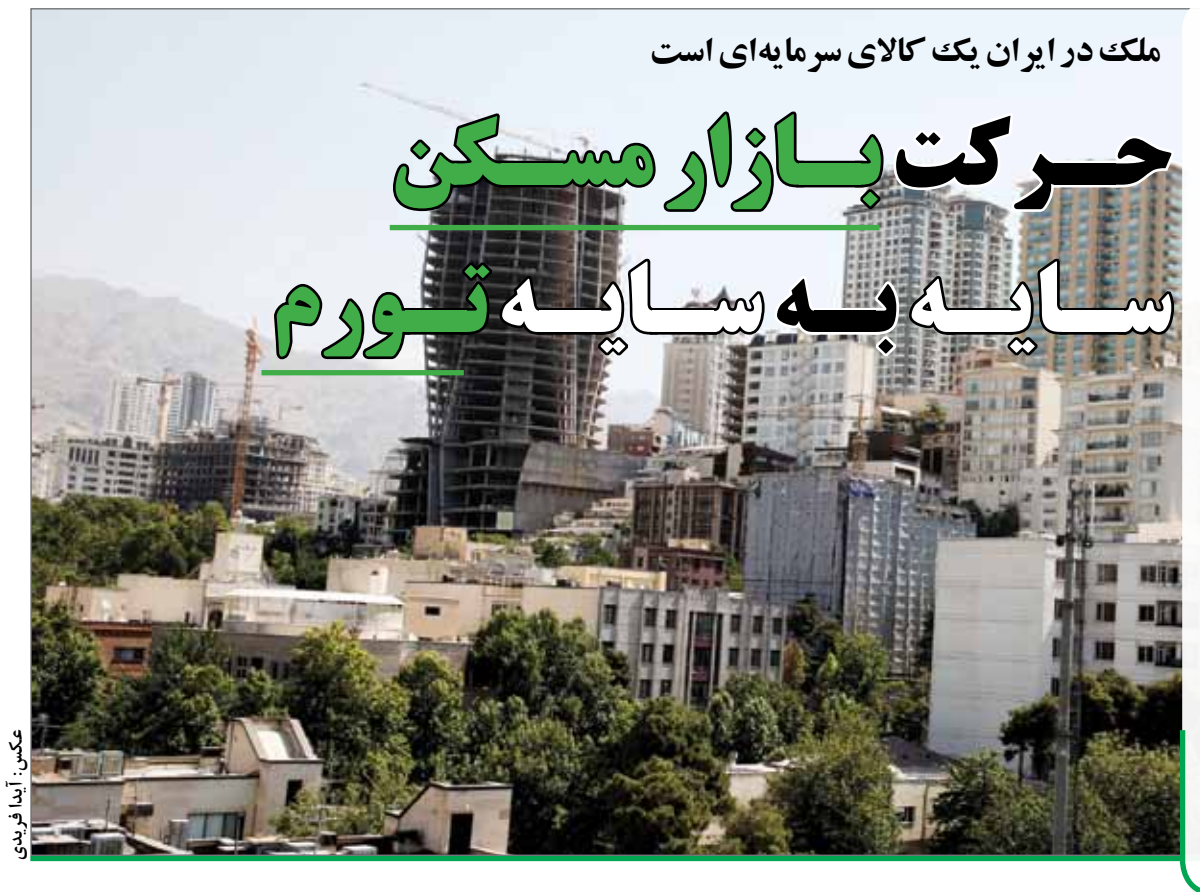
معاون بنیاد مسـکن انقلاب اسلامی از اجرایی و عملیاتی شدن ۲۰۲ هزار واحد طرح نهضت ملی مسکن در روستاها خبر داد و گفت: از محل اعتبارات امسال نیز بیش از ۱۴۵ هزار واحد در برنامه اجرا قرار گرفت.

مجیـد جـودی در گفت‌وگو با پایگاه خبری وزارت راه و شهرسـازی درباره اجرای طرح نهضت ملی مسـکن در روسـتاهای استان و اجرای طرح بهسـازی و نوسازی مقاوم‌سازی روستاها اعلام کرد: در حال حاضر ۲۰۲ هـزار و ۱۵۰ واحد طرح نهضت ملی مسـکن در مجموع توسـط بنیاد مسـکن در روستاها عملیاتی و اجرایی شده که میانگین پیشرفت فیزیکی واحدهای طرح نهضت ملی مسکن در روستاها ۶۴ درصد است.

معاون بنیاد مسـکن انقلاب اسـلامی ادامه داد: بنیاد مسکن از ۲۰۰ هزار واحد مسـکونی روستایی مصوبه ۱۴۰۱ تاکنون، ۱۴۵ هزار و ۷۵۰ واحـد را در برنامـه اجـرا قرار داده اسـت که از این تعـداد، ۷۶ هزار و ۵۰۰ واحـد را بـه بانک‌هـا معرفی کـرده و ۱۴ هـزار و ۲۰۰ واحد نیز منعقـد کرده‌اند. یادآور می‌شـود، ۲۰۲ هـزار و ۱۵۰ واحد طرح نهضت ملی مسکن در روستاها از ابتدای اجرای طرح نهضت ملی مسکن یعنی از اجرای طرح در سـال ۱۳۹۹ به بعد، وارد فاز اجرایی و عملیاتی شـده است. همچنین، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی به‌عنوان یکی از کارگزاران اجرای طرح نهضت ملی مسـکن احداث هزار و ۶۰۰ واحد مسـکونی را در شهرها و روستاها در دولت سیزدهم برعهده گرفته است که نیمی از آنها در روستاها و نیمی دیگر در شهرهای کوچک و سایر شهرها اجرایی و عملیاتی خواهد شد.

ملک در ایران یک کالای سرمایه‌ای است

حرکت بازار مسکن سایه به سایه تورم

عکس: آیدا فریدی

تحلیل بازار مسکن در شرایط فعلی مشکل است، زیرا عوامل متعددی مثل بازارهای مالی موازی، در تنش‌های نرخ ملک موثر است. مسائل بین‌المللی، وضعیت بازار ارز، مسائل داخلی کشور، همه و همه دسـت به‌دسـت هم می‌دهند و آثار متفاوتی روی بازار مسکن می‌گذارند.

اما به‌طورکلی سیاسـت‌هایی کـه تاکنون دولت به‌کار برده، روی عرضه و تولید اثر منفی گذاشـته است. زمانی هم که عرضه کم شود، در میان‌مدت و حتی کوتاه‌مدت باعث بالا رفتن قیمت‌ها می‌شـود، به‌ویژه اینکه تورم هم به‌شـدت بالا باشد، بنابراین پیش‌بینی می‌شـود کـه باتوجه به شـرایط کنونی، بازار مسکن به سیر صعودی خود ادامه دهد.

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

بازار مسکن ایران، تافته جدابافته

بازار مسـکن ایران، متفاوت از بازار مسـکن سـایر کشـورها، یک بازار سـرمایه‌گذاری اسـت و مسکن در ایـران نـه یـک کالای مصرفی، بلکـه یک کالای سـرمایه‌ای اسـت. مدت طولانی اسـت کـه تلاش می‌شـود بازار مسـکن در ایران همانند سایر کشورها یک بازار مصرفی معرفی شـود، در صورتی که در باور مردم ایران، این قسمت از بازار نه‌تنها مصرفی نیست، بلکه سرمایه داری است، چرا که در تجاربی که مردم به‌دست آورده‌اند، بازار قابل‌اطمینانی برای افرادی که قصد سرمایه‌گذاری دارند، معرفی نشده و مردم به این درجه از اطمینان نرسـیده‌اند کـه در بازارهای دیگر، سرمایه آنها دارای امنیت است.

افزایش نرخ و ناپایداری بازار مسـکن باعث شـده تـا بسـیاری از مردم از ایـن بازار خارج شـوند، زیرا هزینه‌های زندگی و سـهم پرداختی بابت تهیه خانه در حال افزایش و خانوارهـا را با ناتوانی روبه‌رو کرده اسـت. اگر زمان مناسـب برای تامین سرمایه مسکن حـدود ۲۰ تا ۳۰ سـال باشـد، امروز بـه بالای یک قرن افزایش یافته اسـت. واقعیت این اسـت که دوره انتظار برای خرید مسکن قابل‌مقایسه با هیچ کشوری نیسـت و غیرپایدار بـودن بازار مسـکن نگرانی‌های جدی را به‌وجود آورده است. از سویی به‌نظر می‌رسد تنها موضوعی که باید برای سـاماندهی بازار مسـکن حل‌وفصل شـود، به کنترل تورم برمی‌گردد. تا وقتی برای مهار تورم برنامه‌ای نداشـته باشـیم، آسـیب‌ها در بازار مسـکن کماکان وجود خواهد داشت که این موضوع به روابط بین‌المللی و خنثی‌سـازی تحریم‌ها برمی‌گردد.

آینده پرنوسان در انتظار بازار مسکن

حسن محتشـم، عضو هیات‌مدیره انجمن انبوه‌سازان مسـکن در رابطـه با چالش‌های بازار مسـکن به صمت گفـت: شـرایط اقتصـادی کشـور به‌ویژه در حـوزه ارز به‌گونه‌ای پیش رفته که کل اقتصاد کشـور دچار التهاب شـده اسـت. دولت باید اقدام به حفظ ارزش پولی ملی کنـد، چـرا که در حال حاضر این تنش قیمتی در تمامی بخش‌ها اثرگذار است و تنها بخشی که کمتر دچار نوسان شده، مسکن است که این اثرپذیری زمان می‌برد. محتشم اظهار کرد: دلار در سـال گذشته ۲۳ هزار و ۵۰۰ تومان بود که در حال حاضر به مرز ۴۰ هزار تومان رسیده که این افزایش نرخ در تمامی بخش‌ها و کالاها از جمله خدمات و نیروی انسانی، نهاده‌ها و زمین اثرگذار بوده است. کاهش ارزش پول ملی به‌طورقطع در تمامی بخش‌های مسـکن اثرگذار اسـت و همیـن موضوع در آینده ایـن بازار را با نوسـان روبه‌رو خواهد کرد. وی بیان کرد: از سوی دیگر، در بخش تخصیص تسـهیلات ساخت مسکن بسیاری از بانک‌ها تمایلی به پرداخت تسهیلات ندارند و این در حالی است که تنها بانک مسکن اقدام به پرداخت این تسهیلات می‌کند و دولت باید با برنامه‌ریزی‌هایی که انجام می‌دهد، بتواند زمینه را برای پرداخت این تسـهیلات فراهم کند، چرا که در صورت اجرا نشـدن این طرح، بازار مسـکن با کمبود سرمایه‌گذار در این حوزه روبه‌رو خواهد شد.

سردرگمی سرمایه‌ها در بازار مسکن

محتشـم خاطرنشـان کـرد: در برخـی مناطـق، خریدوفروش انجام نمی‌شـود، چون فروشـنده‌ای وجود نـدارد و بـا قیمت‌های فضایی می‌خواهنـد ملک خود را به‌فروش برسـانند. بازارهای مختلف به مسـکن وابسته هسـتند، اما متغیری که بیشـترین تاثیر را بر این بازارها دارد، اقتصاد کلان اسـت، به‌طورمثال اکنون سـرمایه‌ها در بازار مسـکن سردرگم هسـتند، اما این بازار همچنان جذابیتی برای جذب سرمایه ندارد.

محتشـم در رابطه با وضعیت ساخت‌وسـاز اظهار کرد: بازار ساخت‌وسـاز، به‌دلیل نوسانات هر روز نرخ، کمابیش متوقـف شـده و سـازنده نمی‌توانـد با نوسـان قیمتی پیش‌آمده، ساخت‌وسـاز انجام دهـد و یک پروژه را تمام کند. او در زمانی که نمی‌داند قیمت‌ها به چه صورت است، نمی‌توانـد منابع کافی تهیـه کند و نرخ نهایی را تخمین بزنـد. زمانی کـه مهندس نتواند منابـع را تخمین بزند، نمی‌تواند پیش‌فروش انجـام دهد و به‌همین‌دلیل پروژه به‌سرانجام نمی‌رسد،بنابراین تولید به تصمیم و رفتارهای دولـت برمی‌گردد. این کارشـناس پیرامون طرح نهضت ملی مسـکن به صمت گفت: دولت می‌گوید نهضت ملی مسکن را به‌سرانجام می‌رساند، امـا اقدامـی انجـام نمی‌گیرد، اکنون در عمل شـاهد هستیم که وعده سـاخت یـک میلیون واحد در سـال باوجود گذشـت ۱۵ماه محقق نشـده اسـت. محتشـم در پایـان گفت: متاسـفانه هیچ تصویرسـازی و زیرساخت صحیحی نیز بـرای پروژه نهضت ملی انجام نگرفته اسـت. به‌طورمثال می‌گوینـد ما زمیـن واگـذار می‌کنیم، اما خـود پروژه واگذاری زمین با سـوالات زیادی مواجه اسـت، بنابراین تا زمانی که یک‌سری تصمیمات مشخص از سوی دولت، تصمیم‌گیـران و نهادهای مرتبط اتخاذ و این تصمیمات و طرح‌ها کارشناسـی نشـود، نمی‌توان به ثبات قیمت‌ها امیدوار بود.

> کاهش ارزش پول ملی به‌طور قطع در تمامی بخش‌های مسکن اثرگذار است و همین موضوع در آینده این بازار را با نوسان روبه‌رو خواهد کرد

بازار ملک با وعده وعید کنترل نمی‌شود

وحید شقاقی، کارشناس بازار مسکن به صمت گفت: زمانی که از بازارهای دارایی حرف می‌زنیم، نمی‌توانیم یکـی را از بقیه جدا کنیم؛ طلا، ارز، بورس، مسـکن و خودرو؛ ۵ بازاری هستند که به‌مانند زنجیره به هم وصل هستند. به‌طور مثال نمی توان انتظار داشت که بازار ارز با افزایش نرخ همراه باشـد، اما مسکن تکان نخورد، از سـوی دیگر این بازارها بر روی‌هم اثر متقابل دارند و از هم نیز تاثیر می‌گیرند. وی افزود: بازار مسکن با وعده و وعید کنترل نمی‌شود، بلکه باید در سیاست‌گذاری‌های خرد و کلان تجدیدنظر کرد تا بتوان انتظار داشـت که قیمت‌ها متعادل شـود، این در حالی است که دولت در این زمینه باید دسـت به سیاست‌گذاری‌های اصلاحی بزند، در غیر این صورت، بازار مسـکن سـامان نخواهد یافت و همچنان شاهد افزایش قیمت‌ها خواهیم بود.

شـقاقی بااشاره به اینکه در حوزه سیاست‌های کلان، نیازمند توجه جدی به بحث آمایش سـرزمین هستیم، اظهار کرد: تا زمانی که بحث مهاجرت به‌طورواقعی حل نشود، بحران مسکن همچنان پابرجا خواهد بود. طی ۲ دهه اخیر، روند مهاجرت به شهرهای بزرگ به‌ویژه تهران و اطراف آن شدت یافته، به‌طوری‌که تمرکز جمعیتی در ۲ اسـتان تهران و البرز بیش از ۹ برابر میانگین کشور است، چنین آماری خود گویای این استکه تا در زمینه سیاست‌های کلان اصلاح انجام نشود، نمی‌توان مسکن را درست کرد. توزیع عادلانه ثروت و امکانات رفاهی در کشـور به‌هیچ‌عنوان انجام نگرفته، این توسعه نامتوازن باعث ایجاد خسـارت‌های مادی و معنوی بسـیار شده است. شما در نظر بگیرید، یک خانواده از یک شهرستان کوچک به‌دلیل کمبود امکانات و بیکاری به کلانشهری به‌مانند تهران مهاجرت می‌کنند، در گام نخسـت توان آنها به خرید و اجاره خانه در تهران نمی‌رسـد، بنابراین مجبور می‌شوند، حاشیه‌نشین شـوند، زمانی که تعداد ایـن افراد حاشیه‌نشـین زیاد می‌شـود، دو اتفاق روی می‌دهـد؛ اول اینکه نرخ مسـکن به‌طورطبیعی در آن مناطق نیز بالا می‌رود، زیرا که تقاضا زیاد می‌شـود و از طرفی دوباره شاهد توزیع ناعادلانه امکانات خواهیم بود.

شهرهای حاشیه‌ای تهران هیچ‌گونه امکاناتی ندارند، اما تمام امکانات در تهران متمرکز شـده است، بنابراین سیاسـت کلان دیگری که باید مورداصلاح قرار بگیرد، تمرکززدایی است، چرا که نباید تمامی امکانات و منابع در شهرهای بزرگ جمع شود، بلکه این امکانات باید در شـهرهای کوچک و روسـتاها نیز به‌طور یکسان توزیع شـود تا این‌چنین شـاهد مهاجرت به شهرهای بزرگ نباشیم.

هزینه تولید مسکن در کشور بسیار بالا است

شقاقی بیان کرد: در حوزه سیاست‌های خرد در بخش مسـکن نیز نیاز به اصلاح بسیار وجود دارد، اولا هزینه تولید مسکن در ایران به‌هیچ‌عنوان اقتصادی نیست، این امر باعث می‌شود بهای تمام‌شده مسکن به‌صرفه نباشد، بنابرایـن محصـول نهایی که همان خانه باشـد، گران درمی‌آید، این در حالی اسـت که بایـد از فناوری‌های نوین در ساخت مسکن استفاده شود تا بهای تمام‌شده کاهش یابد، در غیر این‌صورت نمی‌توان بهای ملک را متعادل کرد.

صنعتی‌سازی مسکن یکی از راهکارهایی است که می‌تواند هزینه تولید خانه را کاهش دهد، متعادل نبودن عرضه و تقاضا نیز یکی دیگر از دلایلی اسـت که نرخ مسـکن به‌طور مداوم افزایش پیدا می‌کند، در این راسـتا دولت نتوانسته، تولید و عرضه مسکن را شـتاب دهد، بر همین اساس است که همیشه تقاضای بسـیاری برای خانه وجود داشـته، اما به‌دلیل اینکه به این تقاضا پاسـخ داده نشده، قیمت‌ها روزبه‌روز گران‌تر شده است. وی در پایان گفت: میزان سرمایه‌گذاری در بخش مسکن همواره در سال‌های اخیر منفی بوده، این موضوع گویای آن اسـت که بخش خصوصی باتوجه به مشـکلاتی که وجود دارد، راغب به ساخت‌وساز مسکن نیسـت و برای همین است که در بـازار با کمبـود مواجهیم و دولـت باید بسـترهای لازم را فراهـم کند تا بخش خصوصی بتوانـد به تولید مسـکن اقدام کند، بنابرایـن همان‌طور که ملاحظـه می‌کنید، بازار مسکن با سـفارش و توصیه درست نخواهد شد و بنده باتوجه به وضعیتی که ترسـیم کردم، افق روشـنی را برای بازار مسـکن در زمینـه کنترل و کاهش قیمت‌ها متصور نیستم.

سخن پایانی

حوزه سیاسـت‌های خرد و کلان بخش مسـکن نیاز به اصلاحات بسـیار دارد. هزینه تولید مسکن در ایران به‌هیچ‌عنوان اقتصادی نیست، این امر باعث می‌شود بهای تمام‌شده مسکن به‌صرفه و اقتصادی نباشد، بنابراین محصول نهایی که همان خانه باشد، گران در می‌آید، این در حالی است که باید از فناوری‌های نوین در ساخت مسکن استفاده شود تا بهای تمام‌شده کاهش یابد، در غیر این صورت نمی‌توان بهای ملک را متعادل کرد.

صنعتی‌سازی مسکن یکی از راهکارهایی است که می‌تواند هزینه تولید خانه را کاهش دهد، متعادل نبودن عرضه و تقاضا نیز یکی دیگر از دلایلی اسـت که نرخ مسـکن به‌طور مداوم افزایش پیدا می‌کند، در این راستا دولت نتوانسته، تولید و عرضه مسکن را شتاب دهد، بر همین اساس است که همیشه تقاضای بسیاری برای خانه وجود داشته، اما به‌دلیل اینکه به این تقاضا پاسخ داده نشده، قیمت‌ها روز به روز گران‌تر شده است.

میزان سرمایه‌گذاری در بخش مسکن همواره در سال‌های اخیر منفی بوده، این موضوع گویای آن است که بخش خصوصی باتوجه به مشکلاتی که وجود دارد، راغب به ساخت‌وساز مسکن نیست و برای همین است که در بازار با کمبود مواجهیم، دولت باید بسـترهای لازم را فراهم کند، تا بخش خصوصی بتواند به تولید مسکن اقدام کند، بنابراین همان‌طور که مشـهود اسـت، بازار مسکن با سفارش و توصیه درست نخواهد شد و باتوجه به وضعیتی که ترسیم شده، افق روشنی برای بازار مسکن در زمینه کنترل و کاهش قیمت‌ها متصور نیست.

نصب سامانه‌های نوین آبیاری در ۳۵ هزار هکتار

فریبرز عباسی، مجری طرح سامانه‌های نوین آبیاری معاونت آب و خاک افزود: از این ۳۵ هزار هکتار اجرای سامانه‌های نوین آبیاری در امسال حدود ۲۰ تا ۳۰ درصد مربوط به انواع روش‌های آبیاری مانند قطره‌ای، تیپ و زیرسطحی، حدود ۴۰ درصد مربوط به سامانه‌های کم‌فشار و مابقی در زمینه روش‌های آبیاری بارانی است. به‌گزارش فارس، عباسی مجموع اراضی آبی را که از ابتدای اجرای این طرح تاکنون به سامانه‌های نوین آبیاری تجهیز شده‌اند، ۲.۶ میلیون هکتار عنوان کرد. وی با بیان اینکه توسعه سامانه‌های آبیاری با راندمان بالا در اولویت اصلی معاونت آب و خاک قرار دارد، اظهار کرد: باتوجه به ظرفیت‌های توسعه‌ای موجود در زمینه خدمات فنی و مهندسی، تولید تجهیزات و لوازم، پیمانکاران و مشاوران ذی‌صلاح، در صورت تامین به‌موقع اعتبارات می‌توانیم سالانه تا ۴۰۰ هزار هکتار سامانه‌های نوین آبیاری را در اراضی آبی کشور اجرا کنیم. وی توسعه فناورانه در زمینه سامانه‌های نوین آبیاری را از دیگر اولویت‌های این معاونت دانست و گفت: تلاش می‌کنیم، آخرین تکنولوژی‌ها در زمینه سامانه‌های نوین آبیاری را از نظر تجهیزات و لوازم با کمک شرکت‌های دانش‌بنیان و تولیدکنندگان داخلی داشته باشیم. افزایش عملکرد و بهره‌وری آبیاری و کاهش مصرف آب آبیاری را می‌توان از مزایای توسعه سامانه‌های نوین آبیاری برشمرد. امسال کل اعتبارات سامانه‌های نوین آبیاری نزدیک به ۱۵۰۰ میلیارد تومان است که از این میزان تاکنون حدود ۲۵ درصد معادل ۴۰۰ میلیارد تومان تخصیص یافته است. عباسی بااشاره به اینکه تخصیص جدید نیز برای سامانه‌های جدید در راه است، گفت: نزدیک ۲۰۰ میلیارد تومان دیگر نیز برای تخصیص ابلاغ شده که با پرداخت این مبلغ میزان تخصیص به ۳۵ درصد افزایش می‌یابد.

از خشکسالی تا گرمایش زمین

تغییر اقلیم، جهان را زیر و رو می‌کند

تغییرات اقلیمی طی دهه‌ها و سده‌های گذشته، سبب شکل‌گیری بزرگ‌ترین دردسرهای محیط‌زیستی، اجتماعی و حتی سیاسی شده است. برخی افراد فکر می‌کنند که معضلات محیط‌زیستی، ابعاد پیامدی گسترده‌ای ندارد و تنها در مقیاس‌های مسئولیت اجتماعی می‌گنجد، در حالی که چالش‌های جغرافیایی، به‌طورمستقیم بر بخش‌های مختلفی از زندگی بشری تاثیرگذار است و حتی جنبش‌ها و اعتراضات سنگین سیاسی در راستای مشکلات پیش‌آمده زیست‌محیطی طی دهه‌های اخیر شکل گرفته‌اند. بحران مهاجرت‌های منطقه‌ای، چالش‌های اجتماعی پدیدآمده به‌دلیل افزایش میزان مخاطرات طبیعی و آلودگی گسترده هوا در بسیاری از کشورهای جهان و در پی آن، آسیب دیدن فعالیت‌های کشاورزی و زیان‌های بهداشتی برای مردم، ضربه‌های اقتصادی ناشی از رخدادهای مخاطرات مختلف طبیعی و سایر موارد این‌چنینی به‌طورمستقیم بر زندگی اجتماعی و اقتصادی مردم در گوشه‌وکنار جهان اثر دارد، از این‌رو نمی‌توان آن را جزو مسائل فرعی در جهان امروز تلقی کرد. صمت در این گزارش، ضمن توجه به مهم‌ترین و خسارت‌بارترین مخاطرات طبیعی، به دلایل تغییرات اقلیمی و پیامدهای آن در سراسر جهان پرداخته است که در ادامه می‌خوانید.

تدوین و ترجمه
ملیکا انصاری
editor@smtnews.ir

تشدید خطرات آب و هوایی

در ابتدا باید گفت گرمایش جهانی با تغییرات اقلیمی و آب‌وهوایی متفاوت و گرمایش جهانی تنها یکی از جنبه‌ها و پیامدهای تغییرات آب و هوایی است. گرمایش جهانی به افزایش دمای کره زمین به‌دلیل افزایش غلظت گازهای گلخانه‌ای در جو و تغییر آب و هوا یا همان تغییر اقلیمی، به تغییرات فزاینده در معیارهای آب و هوا در یک دوره زمانی طولانی از جمله بارش و دما اشاره دارد.

مخاطرات اقلیمی رویدادهای طبیعی در چرخه‌های آب و هوایی هستند. کره زمین همیشه با توفان، خشکسالی و آتش‌سوزی، سیل و بادهای شدید مواجه بوده، اما در سال‌های اخیر شدت و میزان این مخاطرات بیشتر شده است. تنها در سال گذشته، شاهد یک‌سری بلایای اقلیمی ویرانگر در نقاط مختلف جهان از جمله توفان آیدای، موج‌های گرما مرگبار در هند، پاکستان و اروپا و سیل در جنوب‌شرق آسیا بودیم. از موزامبیک تا بنگلادش، میلیون‌ها نفر در حال حاضر خانه‌ها، معیشت و عزیزان خود را در نتیجه رویدادهای شدید آب و هوایی خطرناک‌تر و مکرر از دست داده‌اند. به‌بیان ساده، تغییرات آب و هوایی جهانی، خطرات آب و هوایی را طی دهه‌های اخیر تشدید کرده است. افزایش دمای هوا و آب منجر به بالا آمدن سطح دریاها، توفان‌های فوق‌العاده و سرعت باد بیشتر، خشکسالی‌های شدیدتر و طولانی‌تر، بارش شدیدتر و سیل می‌شوند. اگر نگاهی به فاجعه‌های زیست‌محیطی رخ‌داده در ۳۰ سال گذشته بیندازیم، می‌بینیم تعداد بلایای آب‌وهوایی در این مدت ۳ برابر شده است. براساس داده‌های oxfam.org، سالانه بیش از ۲۰ میلیون نفر در جهان به‌دلیل تغییرات آب و هوایی مجبور به ترک خانه‌های خود و مهاجرت اقلیمی می‌شوند. خشکسالی در سراسر جهان طی ۱۰ گذشته طولانی‌تر و شدیدتر شده است؛ توفان‌های استوایی به‌دلیل گرم شدن دمای آب اقیانوس‌ها شدیدتر شده و با افزایش دما، برف کمتری در رشته کوه‌ها و مناطق قطبی وجود دارد. به‌طورکلی، یخچال‌های طبیعی با سرعت بیشتری در حال ذوب شدن هستند و نمی‌توان به این مسئله نگاه سطحی داشت. برنامه محیط‌زیست سازمان ملل متحد تخمین می‌زند که انطباق کشورها با تغییرات آب و هوایی و مقابله با خسارت‌ها، ۱۴۰ تا ۳۰۰ میلیارد دلار در سال برای کشورهای در حال توسعه تا سال ۲۰۳۰ هزینه برای دولت‌ها در پی خواهد داشت؛ مبلغی که به نظر می‌رسد تمامی کشورها خواهان یا قادر به پرداخت آن نباشند.

ارتباط تغییرات آب‌وهوایی و کاربری زمین

یکی از وقایعی که به‌عنوان مهم‌ترین عوامل تغییرات اقلیمی محسوب می‌شود، تغییر کاربری زمین است که امروزه در سطحی وسیع و گسترده شاهد آن هستیم. پیوند بین کاربری زمین و تغییرات اقلیمی پیچیده است؛ نخست آنکه پوشش زمین و نحوه استفاده از آن، بر غلظت انتشار جهانی گازهای گلخانه‌ای تاثیر می‌گذارد. افزایش میزان ساخت‌وسازهای مسکونی و صنعتی در زمین‌هایی که ذات آنها برای کشت و کشاورزی است، بر شرایط جغرافیایی و آب‌وهوایی زمین به‌طورمستقیم تاثیر منفی می‌گذارد. بیشتر این تغییرات کاربری به‌دلیل افزایش منافع مالی و حرکت پرشتاب کشورها به‌سمت صنعتی شدن، رخ داده است. به‌گزارش U.S. Geological Survey، از سویی دیگر، در حالی که تغییر کاربری زمین یک محرک مهم برای تغییر اقلیم است، تغییر اقلیم نیز می‌تواند خود منجر به تغییر در کاربری و پوشش زمین شود. به‌عنوان مثال، افزایش خشکسالی و کاهش بارش، کشاورزانی را که محصولات آب‌بر تولید می‌کنند، به‌سمت کشت تولیدات دیم یا کم‌آب‌بر سوق می‌دهد. همین مسئله باعث تغییر کاربری زمین برای کشاورزی است و در نهایت، حتی فرهنگ مصرف مردم نیز در این راستا دچار تحول خواهد شد.

خشکسالی، فرزند بحران‌های اقلیمی

گرمایش زمین، یکی از پیامدهای جدی تغییرات اقلیمی است. افزایش انتشار گازهای گلخانه‌ای و حفظ و تشدید دما در جو کره زمین، در نهایت به خشکسالی دامن زد. با افزایش دمای جهانی، خشکسالی‌های شدیدتر رخ داده و امروزه تمامی کشورها درگیر این معضل هستند. براساس آمار یونیسف، در سراسر جهان از هر ۱۰ نفر، یک نفر به منبع آب تمیز نزدیک در خانه خود دسترسی ندارد؛ این اقدام سلامت عمومی را تهدید می‌کند و جوامع را به‌سمت فقر و مشکلات اجتماعی سوق می‌دهد. جمعیت جهان بر مدار افزایش است و پیش‌بینی می‌شود این رشد تا نیمه دوم قرن حاضر ادامه‌دار باشد. با افزایش جمعیت در کنار تشدید بحران منابع آبی، رقابت برای منابع آب بدتر شده و شاهد بروز چالش‌های جدی در این باره خواهیم بود. تنها کشورهایی که بر کمربند گرمسیری قرار و آب‌وهوای خشک دارند، بلکه کشورهای قاره سبز (اروپا) و سایر کشورهایی که به‌عنوان کشورهای پربارش شناخته می‌شوند نیز، در حال حاضر با بحران آب و خشکسالی‌های پیوسته مواجهند. طی دهه‌های اخیر، گرم شدن زمین، تغییرات در روند بارندگی و افزایش سطح آب دریاها بر عرضه و کیفیت آب تاثیر گذاشته و پیش‌بینی می‌شود، بحران‌های این‌چنینی ادامه‌دار باشد. نه‌تنها خشکسالی، بلکه رویدادهای شدیدتر آب و هوایی، از جمله سیل نیز در آینده پیش‌بینی می‌شود. علاوه بر آن، ورود مواد شیمیایی و آلاینده‌هایی مانند کودهای کشاورزی و سموم شیمیایی کارخانه‌های و صنایع نیز به آبراه‌ها، رودها و دریاها، از معضل بزرگ دیگری است که نه‌تنها وضعیت تغییرات اقلیمی را وخیم‌تر می‌کند، بلکه بر کمبود منابع آبی سالم نیز دامن می‌زند.

مقابله با گرمایش زمین با «تنظیم مرز کربن»

به‌طورمیانگین، کشورهای اروپایی از نظر مشکلاتی مانند آلودگی هوا و کمبود منابع آبی، در شرایط بهتری نسبت به سایر کشورهای جهان قرار دارند، اما این منطقه همچنان با معضلات جدی زیست‌محیطی درگیر است. به‌گزارش کمیسیون اروپا، خشکسالی بدون شک یکی از مهم‌ترین مسائل زیست‌محیطی در اروپا است. آتش‌سوزی جنگل‌ها، افزایش سطح آب دریا، از دست دادن تنوع زیستی، آلودگی محیط‌زیست ناشی از تولید و دورریز لوازم پلاستیکی از چالش‌های فعلی اروپا محسوب می‌شود. کارشناسان معتقدند، سوزاندن سوخت‌های فسیلی، قطع جنگل‌ها و پرورش صنعتی دام و تمامی فعالیت‌هایی که در جوامع صنعتی انجام می‌شود، به‌طورفزاینده‌ای بر آب و هوا و دمای زمین تاثیر می‌گذارد. در این راستا، کشورهای عضو اتحادیه اروپا قوانینی را برای تولید و فعالیت‌های صنایع خود وضع کرده‌اند تا بتوانند تاحدی این شرایط بحرانی را کنترل کنند. قوانینی مانند مالیات بر کربن، از این دست سازکارهای کنترل تغییرات اقلیمی به‌شمار می‌رود. در آخرین ماه میلادی سال ۲۰۲۲، مقامات اتحادیه اروپا طرحی برای اعمال مالیات بر واردات براساس گازهای گلخانه‌ای منتشرشده در تولید آنها خبر دادند.

این مکانیسم «تنظیم مرز کربن» نامیده شده و نخستین مالیات در جهان بر محتوای کربن کالاهای وارداتی خواهد بود. به‌گزارش marketplace.org، این اقدام به‌تبع پیامدهایی جدی را برای تجارت بین‌الملل خواهد داشت، به‌ویژه برای تجارت کشورهایی مانند ایالات‌متحده که نرخ مشخصی برای انتشار کربن خود نداشته و قصد ندارند به آن توجه کنند. مکانیسم تنظیم مرز کربن، براساس پرداخت تعرفه‌ای عمل کرده و افراد برای خرید و واردات کالاهایی که بیشترین ردپای کربن را دارند، باید تعرفه بالاتری بپردازند.

> جمعیت جهان بر مدار افزایش است و پیش‌بینی می‌شود این رشد تا نیمه دوم قرن حاضر ادامه‌دار باشد. با افزایش جمعیت در کنار تشدید بحران منابع آبی، رقابت برای منابع آب بیشتر خواهد شد

اهمیت اصلاح سبک زندگی

مهم‌ترین پرسشی که در موضوع تغییرات اقلیمی شکل گرفته، وظایف افراد به‌عنوان شکل‌دهندگان اصلی جوامع در برابر زمین است. اگر بخواهیم در سطح کلان به این موضوع نگاه کنیم، شاید بتوان گفت مسئول اصلی فجایع زیست‌محیطی رخ داده، سردمداران اقتصادی و سیاسی هستند، اما اگر بخشی از بار تغییرات اقلیمی را بر دوش مردم بدانیم، تغییر رویکرد و سبک زندگی مردم در سراسر جهان می‌تواند تاثیری مهم در این امر داشته باشد. براساس مقاله منتشرشده در وب‌سایت دانشگاه northwestern، راهکارهایی مانند توجه به بازیافت و استفاده مجدد از وسایل، کاهش خرید لوازم صنعتی و تمایل به خرید از صنایع بزرگ آلاینده، توجه بیشتر به وسایل حمل‌ونقل عمومی برای تردددهای روزانه، کاشت نهال درخت در مناطق مناسب، کاهش استفاده از آب داغ، تعویض لامپ‌ها و چراغ‌های روشنایی که گرمایش تولید می‌کنند، خرید محصولات و کالاهای تولید دست یا محلی و در نهایت، کمرنگ کردن فرهنگ مصرف‌گرایی مهم‌ترین مسائلی است که می‌تواند به‌طورمستقیم بر بهبود وضعیت اقلیمی زمین تاثیر بگذارد. به‌طورکلی کنار زدن منافع شخصی و توجه به منافع عمومی در کنار پذیرفتن شرایط بحرانی زمین، مهم‌ترین راهکاری است که باید اقشار مختلف جامعه، به‌سمت آن حرکت کنند. فرصت زیادی تا نابودی کامل زمین باقی نمانده و ابربحران خشکسالی و کمبود آب، بارزترین زنگ خطر تغییرات اقلیمی در تمام جهان است.

سخن پایانی

بلایای شدید آب و هوایی حاصل تغییرات اقلیمی، بر تمامی کشورها اعم از ثروتمند و فقیر تاثیر می‌گذارد. فارغ از هر نوع رویکرد سیاسی که افراد داشته باشند، همگی در معرض آسیب‌های زیست‌محیطی ناشی از تغییرات اقلیمی هستیم، اما میزان آسیب اقشار و کشورها از این مخاطرات به یک اندازه نیست و این یک بی‌عدالتی جهانی است که باید به آن اذعان کنیم. افراد فقیر، باوجود اینکه کمترین مسئولیت و نقش در ایجاد این بحران را دارند، بیشترین آسیب را از تغییرات اقلیمی وارد تحمل می‌کنند. در گزارش نیز گفته شد که تغییرات آب و هوایی مردم را مجبور به ترک خانه یا حتی وطن می‌کنند و بخش زیادی از مهاجران این‌چنینی را مردم فقیر تشکیل می‌دهند. افزایش گرسنگی و از بین رفتن منابع غذایی افراد در مناطق محروم زمین (از نظر اقتصادی)، از تاریک‌ترین پیامدهای تغییر اقلیمی است. به‌گزارش آکسفام، مردم کشورهای فقیرتر حداقل ۴برابر بیشتر از مردم کشورهای ثروتمند به‌دلیل آب و هوای شدید آواره می‌شوند. شاید آسیب‌دیدگی کم اقشار ثروتمند از مخاطرات طبیعی و تغییرات اقلیمی، هنوز جهان را برپایه توسعه صنعتی و بی‌توجهی به از بین‌رفتن زمین نگه داشته است. اگر فرزندان جامعه ثروتمند نیز در همان هوایی که کودکان فقیر نفس می‌کشند، نفس می‌کشیدند، یا از همان آبی که آنها می‌نوشند، استفاده می‌کردند، شاید تحولات جدی‌تری در عرصه‌های جهانی رخ می‌داد. کیفیت زندگی افراد در جهان حتی در مقابله با خطرات و بلایای طبیعی نیز طبقه‌ای است و نمی‌توان آن را انکار کرد. شاید کمترین نقش مردم به‌عنوان انسان‌های آگاه، تلاش برای افزایش و آگاهی عمومی و پاسخگو کردن سران کشورها برای تغییرات اقلیمی است که همه باید به آن توجه کنند.

چشم‌انداز

کاهش انتشار کربن قاعده تجارت شد

کشورهای اروپایی سردمداران توجه به انتشار کربن هستند و در سال‌های اخیر با تشدید بحران‌های زیست‌محیطی، به‌سمت تدوین سازکارهای کاهش تغییرات اقلیمی حرکت کردند. بحث ایجاد مالیات بر کربن، یکی از اقدامات مهمی است که حدود یک ماه پیش اتحادیه اروپا بر سر آن به‌توافق رسید. به‌گزارش marketplace، براساس قانون تنظیم مرز کربن، باید میزان انتشار کربن در روند تولید کالاها محاسبه شده و در صورت تجارت، باید تعرفه‌ای برمبنای آن پرداخت کند. به‌عبارت دیگر، اگر میزان کربن منتشرشده برای واردات یک کالا به کشورهای عضو اتحادیه اروپا بیشتر باشد، واردکننده نیز باید تعرفه‌ای بیشتر پرداخت کند. در چنین شرایطی، خرید و واردات این نوع کالاها برای تاجران به‌صرفه نیست و ترجیح می‌دهند کالاهایی سالم‌تر برای محیط‌زیست را وارد کشورهای خود کنند.

در نهایت، این امر مانع از واردات کالاهای ارزان‌تر و انرژی‌بر از مکان‌هایی مانند چین و ایالات‌متحده می‌شود، زیرا شرکت‌های این کشورها با این تعرفه جدید ضربه خواهند خورد و تاجران علاقه‌ای به خریداری کردن کالاهای ناسالم از این کشورها را ندارند، بنابراین بازار جهانی کم‌کم از وجود اقلام بی‌کیفیت و ناسالم چینی، پاکسازی شده و کشورهای صنعتی ناچار هستند تا رویه‌ای جدید را برای تولیدات خود به کار گیرند. برخی کارشناسان اقتصادی معتقدند سازکارهای مربوط به مالیات کربن، رهبران صنعت و سیاست‌گذاران اقتصادی را مجبور می‌کند که درباره تعیین میزان انتشار کربن در روند تولید خود تجدیدنظر کنند، حتی اگر با این کار، مخالف باشند.

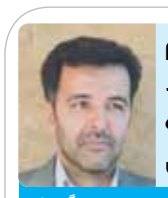
طی سال‌های اخیر، از شرکت‌هایی که در زمینه کاهش انتشار کربن فعالیت‌های زیادی انجام داده، «ایمپکت هاب» است. کارشناسان این شرکت تخمین زده‌اند که اندازه‌گیری ردپای کربن در شرکت‌های عضو می‌تواند از انتشار بیش از ۲۰۱ هزار و ۸۴۸ تن دی‌اکسید کربن به جو تا سال ۲۰۲۳ میلادی جلوگیری کند و از تلف شدن ۱۶ میلیون حیوان از گونه‌های مختلف پیشگیری شود. راه‌های متفاوتی برای کاهش ردپای کربن وجود دارد؛ به‌عنوان مثال، این شرکت با ارائه آماری در گزارشی از نتایج بررسی شرکت‌های عضو خود در سراسر دنیا، نشان داده است، ۵۲ شرکت از طریق بازیافت زباله و ۴۶ شرکت هم از لوازم‌التحریر بازیافت‌شده توانستند میزان انتشار کربن خود را پایین بیاورند، همچنین ۴۵ شرکت هم از روش‌های صرفه‌جویی در مصرف انرژی بهره گرفتند و ۳۵ شرکت هم به‌طور مجدد مبلمان قبلی خود را دوباره استفاده کردند تا بتوانند به کاهش انتشار کربن کمک کنند. باتوجه به دیگر شرکت‌ها، ۳۴ شرکت هم از وسایل پذیرایی تجدیدپذیر استفاده کردند و ۲۰ مورد از آنها هم از منابع انرژی‌های سبز برای این هدف بهره گرفتند.

اقدامات مشابه این شرکت‌ها باعث شده در طول سال‌ها توسعه زیادی به کار خود دهند؛ ضمن اینکه محاسبه ردپای کربن نشان می‌دهد، چه زمانی صنایع و شرکت‌ها می‌توانند از وابستگی به سوخت‌های فسیلی بیرون بیایند، بنابراین محاسبه و کاهش میزان انتشار دی‌اکسیدکربن می‌تواند امنیت انرژی را هم برای آنها به‌دنبال بیاورد.

در این میان، آگاهی مردم از اعمال این فرآیند بر محصولات در میزان سوددهی و فروش آنها نقش مهمی دارد. کارشناسان معتقدند در صورت فراگیر شدن این موضوع و افزایش تعداد افراد آگاه، باوجود هزینه‌بر بودن اندازه‌گیری میزان انتشار کربن برای شرکت‌ها، سود زیادی برای صنایع به‌دست خواهد آمد، زیرا مردم به‌مرور راغب می‌شوند محصولاتی را بخرند که ردپای کربن کمتری دارند. بسیاری از کارشناسان معتقدند در آینده‌ای نزدیک اگر تولیدکنندگان برچسب ردپای کربن را روی محصولات‌شان درج نکنند، نمی‌توانند در بلندمدت آن را صادر کنند. در شرایطی که آگاهی عموم مردم نسبت به اهمیت ردپای کربن افزایش پیدا کند، این امر به ارزشی در مسیر برندسازی شرکت‌ها تبدیل می‌شود و به‌تدریج مشتریان آنها محصولات تولیدشده را که ردپای کربن بالایی دارند، نمی‌خرند یا به نرخ بسیار پایین می‌خرند، بنابراین شرکت‌ها برای بقای خود در بازار مجبور می‌شوند، در این راستا اقداماتی را انجام دهند.

یادداشت

مرهم زخم اعتماد از میان‌رفته بورس

مجید گودرزی
کارشناس اقتصاد

دولت سیزدهم یک بورس ویران‌شده و یک اعتماد زخم‌خورده عمیق و شدید را تحویل گرفت. با این وجود دفاع از عملکرد اقتصادی دولت سیزدهم بسیار دشوار است، چراکه شرایط اقتصادی به‌ویژه بعد از حذف ارز ۴ هزار و ۲۰۰ تومانی که باعث جهش‌های قیمتی زیادی شد، روند اصلاح گرفت و تعادل‌های جدیدی تعریف شد که دور از دسترس مردم بود.

ارز ۴ هزار و ۲۰۰ تومانی چالشی اساسی برای اقتصاد ما بود؛ رانتی تاریخی که منجر به اعتراضات اجتماعی و سرمایه‌داری شد. این ارز گاهی اصلا منجر به ورود کالا به کشور نمی‌شد، چراکه محصولات وارداتی با ارز ۴ هزار و ۲۰۰ تومانی خریداری و در بازار داخل با احتساب ارز ۲۷ هزار تومانی به فروش رفت. پرونده‌های متعدد فساد ارز ۴ هزار و ۲۰۰ تومانی و محکومان فراوان آن، نشان داد دولت باید کاری کند تا این رانت تاریخی که دولت قبل بین دوستان خود به اسم کنترل بازار، توزیع می‌کند، جمع شود، اما رویارویی دولت با باندهای رانت‌خوار با حذف این ارز قابل پیش‌بینی بود و بیشتر کارشناسان اقتصادی می‌دانستند محروم‌شدگان از این رانت بیکار نخواهند نشست.

اما بورس کارکرد بسیار ارزشمندی برای هدایت نقدینگی به سمت تولید داشت و امید اصلی کارشناسان اقتصادی برای جبران خلأ شدید سرمایه‌گذاری و جنگ اقتصادی بود. برداشت ۶۳۰ هزار میلیارد تومانی دولت حسن روحانی از بورس به اعتمادزدایی از این بازار منتهی شد. روند ریزشی بورس برای مدت‌های طولانی ادامه یافت اما خوشبختانه در حال حاضر نزول شاخص متوقف شده و بورس دوباره در مدار رونق قرار گرفته است.

در این میان سیاست‌هایی با هدف بازگشت رونق به بازار سرمایه و تنظیم اقتصاد کشور با تکیه بر پتانسیل‌های این بازار اجرایی شدند. فروش اوراق سکه به‌جای شیوه غلط حراج سکه، برای کنترل نرخ، شیوه درستی بود، چراکه خالی کردن خزانه از طلا و فروش آن باعث سقوط ارزش پول ملی می‌شود. بدون تردید حراج پشتوانه‌های پول ملی برای کنترل بازار طلا، اشتباه است، چراکه با بی‌ارزش شدن مجدد پول، باز هم نرخ فلزات گرانبها افزایش خواهد یافت. اگر به‌جای ۶۲ تن طلای حراج شده در سال‌های اخیر، ۶۰۰ تن طلا هم حراج می‌شد، پول بی‌ارزش‌تر و طلا بازهم گران‌تر می‌شد.

در ادامه اجرای ناقص اصل ۴۴ قانون اساسی در سال‌های گذشته با هدف خصوصی‌سازی نیز منجر به تاراج منابع و تعطیلی واحدهای بزرگ تولیدی کشور شد. نرخ‌گذاری‌ها و نوع واگذاری‌ها از حمله مغول هم به‌مراتب بدتر بود، اما عرضه بلوکی بخشی از هلدینگ خلیج‌فارس در بورس، مسیر جدیدی برای مسدود کردن مسیر غارت کارخانه‌های بزرگ کشور باز کرد. در چنین شرایطی می‌توان این‌طور ادعا کرد که شایعه گم‌شدن پول واگذاری بلوک هلدینگ خلیج‌فارس هم به‌نوعی دست‌وپا زدن بی‌حاصل محروم‌شدگان از رانت تاراج شرکت‌های ایرانی برای خدشه به این مسیر درست و جدید بود که ناکام ماند.

عرضه خودرو در بورس کالا هم سیاست دیگری بود که در سال جاری اجرایی شده و عملا به نفع فعالان و سرمایه‌گذاران بازار سرمایه منتهی شد. اجرای این طرح بخش مهمی از قیمت‌های کاذب را در بازار از بین برد و بسیاری از خودروهای عرضه‌شده در نرخ پایه هم خریدار نداشت. دولت سیزدهم اقدامات دیگری نیز با ابزار بورس انجام داده و امید می‌رود این رویه‌ها بهبود پیدا کند و یک رقابت درست اقتصادی در این بازار شکل بگیرد.

توجه به این نکته ضروری به‌نظر می‌رسد که رقابت بورس با بانک باید به نفع بورس تغییر کند. اکنون بانک با ارزش افزوده صفر، بخش بزرگی از سرمایه‌های کشور را از اقتصاد خارج کرده است. یا به بیانی دیگر سود بدون ریسک بانکی رقابت نابرابری با بازار سرمایه ایجاد کرده است. بورس اکنون نیاز به حمایت کمتر و نظارت بیشتر دارد. باوجود جهش‌های بازار ارز هنوز حاشیه سود ایجادشده در صورت‌های مالی شرکت‌های صادرات‌محور، کاملا ناپیداست و این حساب‌سازی‌هاست که بورس را زمین‌گیر کرده است.

همکاری در تامین سوخت فولادسازان

مدیرکل دفتر صنایع معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت با اشاره به کمبود گاز برای واحدهای تولیدکننده فولاد، بر ضرورت همکاری وزارت نفت در تامین سوخت واحدهای فولادی طبق وعده‌های داده‌شده، تاکید کرد. به گزارش خبرگزاری صداوسیما سیف‌الله امیری گفت: واحدهای تولیدکننده فولاد با مشکل تامین سوخت مواجهند و در حال حاضر بسیاری از کارخانجات تولیدی در این بخش به علت کمبود گاز، نیمه‌تعطیل شده‌اند.

وی ادامه داد: تامین گاز به یک معضل جدی برای تولیدکنندگان فولاد تبدیل شده و در حالی که قرار بود روزانه ۴۰ میلیون مترمکعب گاز برای کارخانه‌های فولادی در نظر گرفته شود، این میزان به ۱۵ میلیون مترمکعب کاهش یافت و اخیرا نیز طی نامه‌ای از سوی شرکت ملی گاز این میزان به ۱۰ میلیون مترمکعب کاهش یافته است. امیری با بیان اینکه براساس برنامه‌های وزارت نفت باید روزانه یک میلیارد و ۴۵۰ میلیون مترمکعب گاز در کشور تولید شود، گفت: در حال حاضر روزانه ۸۵۰ میلیون مترمکعب گاز تولید می‌شود که بین ۵۵۰ تا ۶۵۰ میلیون مترمکعب آن صرف خانوار، حدود ۱۲۰ میلیون مترمکعب آن صرف نیروگاه‌ها و بقیه نیز صرف تولید می‌شود. وی افزود: باوجود اینکه تولید باید چرخ‌های اقتصاد کشور را به حرکت در آورد، میزان گاز اختصاصی به آن مطابق نیاز واحدهای تولیدی نیست. مدیرکل دفتر صنایع معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت درباره وضعیت تولید در زنجیره فولاد گفت: در کشور به‌اندازه کافی گندله و کنسانتره آهن وجود دارد و ۱۱ میلیون تن مازاد گندله در انبارها وجود دارد؛ بنابراین کمبود گاز درصورتی که منجر به کاهش تولید این محصولات نیز شود فعلا به این بخش‌های تولیدی آسیبی نرسانده است.

در گفت‌وگو با فعالان بخش معدن و صنایع معدنی تشریح شد

خطر توسعه نامتوازن معدنی و بحران اقلیمی

مرضیه احقاقی
editor@smtnews.ir

تغییرات اقلیمی یکی از بحران‌های اصلی محیط‌زیستی در قرن حاضر است که تاثیر منفی بسزایی بر منابع آب‌وخاک، می‌گذارد. چالش‌های ناشی از تغییرات اقلیمی، تمام کشورهای جهان از جمله ایران را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد. روند توسعه صنعتی و اقتصادی کشورها و تولید گازهای گلخانه‌ای تاثیر منفی بسزایی بر آب‌وهوا و دمای جهانی دارد. ایران نیز در طول سال‌های گذشته در مسیر تولید صنعتی گام برداشته که بخشی از این فرآیند توسعه با تکیه‌بر ذخایر معدنی و انرژی ممکن شده است. با این وجود انتقاد قابل‌توجهی به مسیر توسعه صنایع معدنی کشور مطرح است. توسعه غیراصولی صنایع یادشده حتی فرآیند تولید این واحدها در آینده را با ابهام روبه‌رو کرده است. باوجود جایگاه غیرقابل جایگزین معدن و صنایع معدنی در روند توسعه صنعتی و اقتصادی کشور، نقش این صنایع در تخریب محیط‌زیست و ایجاد آلودگی‌های محیطی نیز غیرقابل کتمان است. در دنیای کنونی انتظار می‌رود سیاست مسئولانه‌تری در قبال محیط‌زیست از سوی صنایع معدنی اتخاذ شود. باوجود اهمیت و اثرگذاری طبیعت بر زیست طبیعی ما در طول دهه‌های گذشته نسبت به این موضوع بی‌توجهی شده است؛ تاجایی که حتی در روند احداث صنایع به موضوعات و اولویت‌های آمایش سرزمین توجه کافی نشده است. این موضوع در حال حاضر از یک سو به چالشی جدی در مسیر تداوم فعالیت صنایع بدل شده و از سوی دیگر حیات طبیعت ما را تحت تاثیر قرار داده است.

عکس: آیدا فریدی

روند توسعه صنعتی و اقتصادی کشورها و تولید گازهای گلخانه‌ای تاثیر منفی بسزایی بر آب‌وهوا و دمای جهانی دارد

ضرورت ارزیابی نظام‌مند توسعه صنعتی

سعید برزگر، کارشناس صنایع معدنی در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: ارزیابی نظام‌مند عوامل طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و ... با هدف بهره‌مندی از توان سرزمینی در جهت برآورد نیازهای جامعه یکی از ضرورت‌های اصلی قبل از احداث صنایع به‌شمار می‌رود. این ارزیابی که از آن با عنوان آمایش سرزمین نیز یاد می‌شود تاثیر بسزایی در کاهش آسیب‌های اجتماعی و محیط‌زیستی فعالیت صنایع دارد. با این وجود در موارد متعددی مطالعات آمایش سرزمین برای احداث صنایع معدنی آن‌طور که باید موردتوجه قرار نگرفته است. در مواردی این دست مطالعات تحت تاثیر فشارهای سیاسی از توجه و اولویت سیاست‌گذاران خارج می‌شود که این موضوع به جانمایی اشتباه صنایع منتهی شده است. سیاست‌گذاری اشتباه یادشده از یک سو آسیب‌های جدی را به محیط‌زیست تحمیل و از سوی دیگر تداوم تولید و توسعه صنعتی را با خلل روبه‌رو می‌کند.

وی در ادامه خاطرنشان کرد: برای رفع چالش‌های یادشده نیازمند تدوین برنامه‌ای جامع هستیم که در آن تمامی ظرفیت‌های ملی و منطقه‌ای موردتوجه قرار گیرد. در همین حال انتظار می‌رود توزیع مناسب و هماهنگ صنایع در کشور نیز به‌عنوان اولویتی مهم موردتوجه باشد.

ارزیابی نظام‌مند عوامل طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و ... با هدف بهره‌مندی از توان سرزمینی ایران در دهه ۵۰ آغاز شد. سازمان برنامه‌وبودجه وقت این مطالعات را آغاز کرد که این مطالعات در سال‌های بعد نیز ادامه یافت و به‌روز شد. با این وجود نتایج این ارزیابی در روند فعالیت صنایع آنقدرها موردتوجه نبوده است. همین بی‌توجهی چالش‌های جدی در روند فعالیت صنایع ایجاد کرده است.

برزگر گفت: باوجود اینکه در طول سال‌های گذشته کاستی‌های بسیاری در فرآیند آمایش سرزمین وجود داشته و مشکلات متعددی را ایجاد کرده، هنوز هم برای بازگشت از این مسیر اشتباه دیر نیست. کما اینکه بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته دنیا نیز در سال‌های اخیر باتوجه به بروز بحران‌های ناشی از تغییرات اقلیمی، به فکر جبران شرایط برآمده‌اند. بدون تردید رفع چالش‌ها و نواقص یادشده در این حوزه نیازمند سرمایه‌گذاری قابل‌توجه است، اما بسیاری از صنعتگران باتوجه به مشکلات اقتصادی که روند فعالیت آنها را تحت تاثیر منفی قرار داده، از پس هزینه‌ها برای کاهش آسیب‌های محیط‌زیستی ناشی از فعالیت‌های صنعتی برنمی‌آیند. وی گفت: ایران از ظرفیت‌های ویژه طبیعی در حوزه‌های معدنی و صنعتی برخوردار است و وجود ذخایر غنی معدنی و انرژی در طول دهه‌های اخیر زمینه توسعه صنایع وابسته به این ظرفیت‌ها را فراهم کرده است. بی‌تردید نمی‌توان این ظرفیت‌ها را کنار گذاشت و از تاثیر بسزای آنها بر اقتصاد و اشتغال، غفلت کرد، اما توسعه هدفمند نیاز به بازنگری در سیاست‌های اتخاذشده از سوی مسئولان دارد. برزگر گفت: علاوه بر این انتظار می‌رود اطلس جامعی در حوزه صنایع تنظیم شود تا صنایع از یک سو نیازهای اجتماعی استان‌ها را تامین کنند و از سوی دیگر میزان تحقق برنامه‌های توسعه‌ای را در استان‌ها موردتوجه قرار دهند.

توجه به تمام موارد یادشده نیازمند برقراری هماهنگی در سطح کلان کشور است. در ادامه باید فعالیت در حوزه‌های تجارت و خدمات در کنار هم موردتوجه قرار گیرد و زیرساخت‌های اصولی برای توسعه تامین شود.

وی افزود: بی‌توجهی به ظرفیت‌های واقعی هر منطقه و اصرار سیاسی بر احداث صنایع با جانمایی اشتباه و بدون توجه به توان و نیاز کشور، مشکلات غیرقابل جبرانی را در میان‌مدت و بلندمدت پدید می‌آورد. این دست سیاست‌ها در سال‌های گذشته موردتوجه بوده‌اند و عملا امنیت سرمایه‌گذاری را تحت تاثیر منفی قرار داده‌اند؛ بنابراین بازنگری در روند فعالیت صنایع ضروری به‌نظر می‌رسد.

> بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته دنیا در سال‌های اخیر باتوجه به بروز بحران‌های ناشی از تغییرات اقلیمی، به فکر جبران شرایط برآمده‌اند که بدون تردید رفع چالش‌ها و نواقص یادشده در این حوزه نیازمند سرمایه‌گذاری قابل‌توجه است

تلاش برای کاهش تخریب محیط‌زیست

حسن حسینقلی، فعال بخش معدن در گفت‌وگو با صمت درباره آثار منفی فعالیت‌های معدنی بر محیط‌زیست اظهار کرد: حیات بشر در زمین به‌منزله تخریب محیط‌زیست است. تمامی فرآیندهای تولیدی، صنعتی و حتی حیات بشر به‌منزله تحمیل خسارت‌هایی به طبیعت است، بااین‌وجود نمی‌توان مانع زندگی بشر شد. البته می‌توان آسیب‌های ناشی از فعالیت‌های بشر را در همه حوزه‌ها به حداقل رساند.

حسینقلی گفت: فعالیت در بخش معدن و صنایع وابسته به آن از اثرگذاری بالایی بر توسعه صنعتی و اقتصادی کشور برخوردار است، اما همین امر آسیب‌هایی را به طبیعت تحمیل می‌کند. البته باید تاکید کرد اثرات فعالیت‌های معدنی بر طبیعت، قابلیت رفع و برطرف کردن دارند. از کل مساحت کشور ۷ درصد مورد بررسی‌های اکتشافی قرار گرفته که ۳ درصد از این ۷ درصد پروانه بهره‌برداری دارد و تنها در یک درصد مساحت کشور، فعالیت‌های بهره‌برداری معدنی و استخراج انجام می‌شود؛ بنابراین انتظار می‌رود میزان اثرگذاری فعالیت‌های معدنی و همچنین تخریب آنها به‌طور همزمان موردتوجه قرار گیرد.

حسینقلی گفت: فعالان بخش معدن هر سال هزینه‌ای را با عنوان حقوق دولتی پرداخت می‌کنند که دولت نه‌تنها هیچ تخفیفی در دریافت این حقوق دولتی نمی‌دهد، بلکه هر سال این مبلغ را افزایش می‌دهد. دولت موظف است ۱۲ درصد حقوق دولتی دریافتی را در اختیار منابع طبیعی و سازمان محیط‌زیست قرار دهد تا این منابع مالی صرف بهسازی تخریب‌های محیط‌زیستی شود؛ بنابراین دولت در زمینه به حداقل رساندن آسیب‌های محیط‌زیستی مسئول است و باید اقدامات لازم را در این بخش اجرایی کند.

وی افزود: باوجود آسیب‌هایی که فعالیت‌های معدنی به محیط‌زیست تحمیل می‌کنند، نمی‌توان منکر اثرات مثبت اقتصادی و حتی اجتماعی این دست فعالیت‌ها شد و آنها را متوقف کرد. تنها باید با ساماندهی شرایط، این آسیب‌ها را به حداقل ممکن کاهش داد.

این فعال بخش معدن گفت: ذخیره‌سازی باطله‌های به‌جامانده از فرآوری معدن، دیگر چالش دائمی میان سازمان محیط‌زیست و معدنکاران است، در حالی که در تمام دنیا مکانی برای ذخیره‌سازی باطله تحت عنوان سد باطله اختصاص داده می‌شود. در واقع انتظار می‌رود این باطله‌ها در مکانی به‌درستی انبار شوند تا چالشی در این زمینه ایجاد نشود. چنانچه تعامل میان فعالان محیط‌زیستی و معدنکاران افزایش یابد و اقدامات معدنی و محیط‌زیستی در دنیا رصد شود، زمینه‌ای برای رفع این دست مشکلات در کشور فراهم می‌شود.

حسینقلی افزود: از معدنکاران نیز انتظار می‌رود اهتمام خود را به کار ببندند تا آسیب به محیط‌زیست به حداقل ممکن کاهش یابد. وی در پایان گفت: در سال‌های اخیر طرحی مطرح شد که براساس آن معدنکاران به‌جای پرداخت سهمی به دولت برای رفع تخریب‌های محیط‌زیست ناشی از فعالیت‌های معدنی، خودشان این هزینه را شخصاً متقبل شوند. این طرح با نمایندگان مجلس، در جلسات مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مطرح شد اما به نتیجه نرسید. در نتیجه هنوز نظارت دقیقی بر نحوه هزینه‌کرد این سهم توسط دولت و اختصاص هزینه بازسازی طبیعت وجود ندارد؛ بنابراین از دولت انتظار می‌رود نسبت به هزینه‌کرد خود برای بازسازی طبیعت پس از فعالیت‌های معدنی، شفاف باشد.

سخن پایانی

روند زیست انسان در کره خاکی فرآیند تغییرات اقلیمی را به‌شدت تسریع بخشیده و همین موضوع حیات زمین را با دشواری روبه‌رو کرده است. صنعتی شدن کشورها از مهم‌ترین مواردی است که می‌تواند گرمایش زمین و تغییرات اقلیمی را شدت بخشد. بر همین اساس بسیاری از کشورها در سال‌های اخیر نسبت به این تغییرات محیطی حساس شده‌اند و به‌دنبال آن هستند تا از آسیب‌های ناشی از فعالیت‌های صنعتی بر طبیعت بکاهند. بااین‌وجود همچنان انتقادات جدی به روند توسعه عملکردی صنایع معدنی در کشور ما وارد است. در واقع بسیاری از صنایع و تولیدکنندگان با چنان چالش‌های عمیقی در روند فعالیت خود روبه‌رو هستند که عملا از مفاهیم توسعه پایدار عقب می‌مانند. در هر حال بی‌توجهی به محیط‌زیست عملا به‌منزله نادیده گرفتن آینده است؛ بر همین اساس از فعالان صنعتی و سیاست‌گذاران انتظار می‌رود با نگاهی مسئولانه نسبت به شرایط تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری کنند.

جایگاه جهانی ایران در تولید مس کاتد نیازمند ارتقا

در روزهای اخیر تاکید دولت بر توسعه صنعت مس افزایش پیدا کرده است. حالا علاوه بر فاطمی‌امین وزیر صنعت، معدن و تجارت، محمد مخبر، معاون اول رئیس‌جمهوری نیز بر توسعه صنعت مس و دستیابی به تولید یک میلیون کاتد تاکید دارد. این در حالی است که سال‌های گذشته تمرکز دولت‌ها بیشتر بر توسعه صنعت فولاد و تحقق تولید ۵۵ میلیون تن شمش فولاد در ۱۴۰۴ بود.

به گزارش معدن‌نیوز با رشد نرخ جهانی مس و همچنین افزایش تقاضا برای این محصول در صنایع مختلفی همچون خودروسازی (تولید خودرو برقی)، میزان تقاضا برای فلز سرخ بیشتر می‌شود. از سویی دیگر رکوردشکنی تاریخی نرخ مس نیز محرک دیگری بود تا توسعه در این صنعت باقدرت بیشتری کلید بخورد.

نگاه به آمارهای منتشرشده در سال‌های اخیر ازسوی شرکت ملی مس ایران که پرچم‌دار توسعه این صنعت در کشور محسوب می‌شود، نشان می‌دهد در حوزه اکتشافات و افزایش عمق حفاری‌ها و تولید و فروش، این شرکت رکوردشکنی‌های تاریخی انجام داد که توانست نقش مس در توسعه صادرات غیرنفتی را افزایش دهد.

اما حالا صنعت مس به‌دنبال برنامه دیگری است تا بتواند تولید کاتد مس را در ۵ سال پیش رو به یک‌میلیون تن برساند. هرچند نقدهایی به این هدف‌گذاری وارد است، اما آغاز بهره‌برداری از فرصت‌های موجود می‌تواند دستاوردهای دیگری هم به همراه داشته باشد.

براساس آمارهای منتشرشده ایران در تولید کاتد رتبه هجدهم جهان را از آن خود کرده، این در حالی است که از نظر ذخیره معدنی این جایگاه به پنجم جهانی می‌رسد.

در واقع از نظر میزان ذخایر در اختیار تحقق این هدف امکان‌پذیر است، اما بدون‌شک بهره‌برداری از این ذخایر نیازمند سرمایه‌گذاری و استفاده از تکنولوژی‌های جدید و همچنین جذب نیروی انسانی متخصص خواهد بود.

حالا با در اختیار داشتن این ذخایر دولت به کمک شرکت ملی مس در تلاش است با بهره‌برداری از مس محتوا و تحقق این برنامه به افزایش تولید دست پیدا کند و سهم خود از بازارهای صادراتی را که در سال‌های پیش رو چشم‌انداز روشنی دارند، افزایش دهد.

این توسعه می‌تواند فاصله میان کاتد تولیدی و ذخایر در اختیار را در تراز جهانی کاهش دهد و حضور ایران در بازارهای صادراتی را مستحکم کند.

کیفیت مس کاتد تولیدی می‌تواند رمز موفقیت حضور در عرصه جهانی باشد. از سویی دیگر اجرای این برنامه علاوه برافزایش تولید داخلی، منجر به اشتغالزایی جدید در صنعت مس می‌شود.

صنعت مس در تلاش است باتوجه به ذخایر در اختیار به جایگاه واقعی خود دست پیدا کند و این فرصتی است که در اختیار اقتصاد ملی گرفته تا به‌واسطه صنعت مس وابستگی خود به درآمدهای نفتی را کاهش دهد. از سویی دیگر بهره‌برداری از این ظرفیت فرصت جدیدی برای اشتغالزایی، مشکل دیرینه تمامی دولت‌ها خواهد بود.

البته نباید فراموش کرد اجرای این برنامه نیازمند سرمایه‌گذاری در حجم بالا است که باید دید دولت و شرکت مس برای این موضوع چه تدابیری در نظر گرفته‌اند.

پوشاک ملی سازگار با محیط‌زیست تولید می‌شود

به گفته معاون آموزش و مشارکت‌های مردمی سازمان حفاظت محیط‌زیست، همایش ملی پوشاک سازگار با محیط‌زیست کلید خورد.

به گزارش مهر، نورالله مرادی افزود: صنعت مد و تولید پوشاک از نظر زیست‌محیطی یکی از آلوده‌ترین صنعت جهان به‌شمار می‌آید، اما این موضوع تاکنون مغفول مانده و اطلاع‌رسانی درستی در این زمینه انجام نگرفته است.

وی افزود: همایش ملی پوشاک سازگار با محیط‌زیست تلفیقی از صنعت، محیط زیست، فرهنگ، هنر و اقتصاد خواهد بود. این همایش کاری جدید در حوزه پوشاک، سازگار با محیط‌زیست خواهد بود و فرصت مناسبی برای اقتصاد جامعه، سلامت محیط‌زیست و جامعه است.

این معاون آموزش ادامه داد: کشور ما در حوزه پوشاک پیشینه قوی دارد و از دیرباز دیدگاه اقتصادی و صرفه‌جویی نسبت به فرهنگ استفاده از پوشاک در خانواده‌های ایرانی دیده می‌شد، اما امروزه ذائقه مصرف تغییر و جامعه به‌سمت مصرف‌گرایی تمایل پیدا کرده و این موضوع سبب شده است که از دغدغه‌های محیط‌زیستی فاصله بگیریم. نورالله مرادی اظهار کرد: به موضوع پوشاک سازگار با محیط‌زیست به‌طور جدی در کشور پرداخته نشده، امید است با برگزاری این همایش، بتوان به‌سمتی پیش رفت که صاحبان صنعت پوشاک در عرصه پوشاک سازگار با محیط‌زیست ورود جدی پیدا کنند و سازمان حفاظت محیط‌زیست و شورای فرهنگ عمومی کشور حمایت‌های ویژه‌ای از صاحبان این صنایع خواهند داشت تا بتوانند مشکلات زیست‌محیطی این صنعت آلاینده را برطرف کنند و به‌سمت سازگاری با محیط‌زیست پیش روند.

وی گفت: این همایش با محورهای کاربردی مبتنی بر پوشاک سلامت‌محور در حفاظت از محیط‌زیست، بررسی تفکر مد پایدار در پوشاک اقوام و ادیان، لباس‌های بومی ایرانی، نماد حفاظت از محیط‌زیست، چشم‌انداز چالش‌ها و آینده‌نگری صنعت لباس است.

سلامت، قربانی اصلی آثار زیانبار تغییرات اقلیمی است

قرن جولان بیماری‌ها

مهتاب دمیرچی
editor@smtnews.ir

کارشناسان معتقدند، تغییرات آب و هوایی بسته به میزان و شدت آن می‌تواند، اثرات ناگهانی و جبران‌ناپذیری در حوزه سلامت به‌بار بیاورد و منجر به شیوع پاندمی‌های عفونی شود. بر طبق آمارهای جهانی، تغییر اقلیم سالانه منجر به مرگ ۱۳ میلیون نفر در دنیا می‌شود. گفتنی است، در کشورهایی که متاثر از تغییرات اقلیمی هستند، بهداشت عمومی افت پیدا می‌کند و وضعیت جسمی، بیولوژیکی و زیست‌محیطی مردم با اخلال مواجه می‌شود، در واقع آثار تغییرات اقلیم بر سلامت جامعه خود را در افزایش بیماری‌های تنفسی، قلبی و عروقی، صدمات و مرگ‌ومیر زودرس نشان داد و منجر به افزایش بیماری‌های ناشی از غذا و آب، نظیر سوءتغذیه، شیوع سایر بیماری‌های عفونی و تهدیدات برای سلامت روان همچون اسکیزوفرنی و اختلالات خلقی شد.

زنگ خطر تغییر اقلیم برای ۱۰ سال آینده نظام سلامت

واژه تغییر اقلیم، خبر از تغییر بنیادی در زندگی انسان می‌دهد؛ تغییری که از اقتصاد و تجارت جهانی گرفته تا سبک زندگی روزمره انسان‌ها را شامل می‌شود. براساس مطالعات و پیش‌بینی‌های مجمع جهانی اقتصاد، ۱۰ خطر اول جهانی در ۱۰ سال آینده عبارتند از: ناکامی اقدامات در زمینه تغییر اقلیم، تغییرات شدید آب و هوایی، از بین رفتن تنوع زیستی، فرسایش انسجام اجتماعی، بحران‌های معیشتی، بیماری مسری، خسارت‌های محیط‌زیستی ناشی از اقدام انسانی، بحران‌های منابع‌طبیعی، بحران بدهی مالی کشورها و رویارویی‌های زمینی ـ اقتصادی. گزارش‌های جهانی نشان می‌دهد که ۳.۶ میلیارد نفر در جهان به توالت بهداشتی دسترسی ندارند. فاضلاب انسانی تصفیه‌نشده عامل بسیاری از بیماری‌های عفونی است و از سوی دیگر، منجر به تخریب اکوسیستم خواهد شد. ۲ میلیارد نفر به آب آشامیدنی سالم دسترسی ندارند که خود منجر به ضعف بهداشت عمومی و ابتلا به بیماری‌های متعدد است، به‌طوری که سالانه ۸۲۹۰۰۰ نفر به‌دلیل بیماری‌های اسهالی ناشی از آب آلوده و بهداشت ضعیف جان خود را از دست می‌دهند. استفاده از تنباکو نیز همه‌ساله باعث مرگ ۶۰۰ میلیون درخت و بیش از ۸ میلیون انسان می‌شود. گفتنی است، در طول ۵۰ سال گذشته، فعالیت‌های انسانی به‌ویژه سوزاندن سوخت‌های فسیلی مقدار زیادی دی‌اکسیدکربن و سایر گازهای گلخانه‌ای را آزاد کرده‌اند که منجر به افزایش گرمای جهانی شده است.

تغییرات اقلیمی، زمینه شیوع بسیاری از بیماری‌ها است

النا حاتمی، اقلیم‌شناس و پژوهشگر در حوزه اقلیم‌شناسی پزشکی در گفت‌وگو با صمت گفت: در شرایط بروز تغییر اقلیم، تنها این آب و هوا نیست که تغییر می‌کند، بلکه مولفه‌های مهمی در جامعه، از جمله فرهنگ و در نهایت، در سبک زندگی انسان دستخوش دگرگونی می‌شود. موضوعاتی نظیر سلامت و بهداشت جزو مولفه‌های اصلی و مهمی و به‌شدت متاثر از این معضل جهانی است. گفتنی است، یکی از مهم‌ترین آثار آن، بروز پاندمی‌ها و بیماری‌های عفونی است، بنابراین نمی‌توان تغییر اقلیم را از زندگی روزمره حذف کرد و تاثیر آن را نادیده گرفت.

وی افزود: این تغییرات مردم جهان را در ابعاد گوناگون تحت‌فشار قرار داده و امروز تبدیل به امری بدیهی شده است.

مردم مناطق سردسیر بیشتر در معرض بیماری‌های قلبی قرار می‌گیرند حاتمی گفت: یکی از عناصر اقلیمی که در دانش اقلیم‌شناسی سلامت توجه زیادی به آن می‌شود، درجه حرارت است که در بروز برخی بیماری‌ها از جمله سرطان پوستی و نارسایی‌های قلبی اهمیت زیادی دارد، در نتیجه از آنجایی که تغییر اقلیم یعنی بر هم خوردن تعادل طبیعی عناصر اقلیمی نظیر دما، روز به روز بر تعداد بیماری‌های متاثر از آن افزوده می‌شود.

وی با اشاره به موارد مشخص تاثیر تغییر آب و هوا بر سلامتی گفت: همان گونه که پیش‌تر اشاره شد، اقلیم و محیط زندگی تاثیر زیادی بر سلامت قلب دارد. به‌عبارت دیگر، سیستم گردش خون تاثیر بیشتری از شرایط اقلیمی می‌پذیرد.

برمبنای پژوهشی که چند سال گذشته در ایران انجام شد، دانشمندان پی بردند تغییرات اقلیمی و دمایی به‌ویژه در مناطق سردسیر باعث می‌شود، افراد بیشتر دچار حمله قلبی و در این زمینه آسیب‌پذیرتر شوند.

حاتمی افزود: تا پیش از این، بشر این گونه تصور می‌کرد که اگر بدانند که در یک منطقه کدام بیماری شیوع بیشتری دارد و دلیل آن چیست، یافتن راهکار درمانی آسان‌تر خواهد بود، اما تغییر اقلیم تمام معادله‌ها را به‌نوعی بر هم زد و شناختی که بشر تاکنون از شرایط کنونی اقلیمی که در آن زندگی می‌کند، حاصل کرده است؛ برای درمان بیماری‌ها چندان کارساز نخواهد بود.

▣ تغییر اقلیم در عملکرد داروها اخلال ایجاد می‌کند

وی گفت: امروزه انسان بی‌توجه به طبیعت و اقلیم حاکم در زندگی خویش، تلاش می‌کند، دارو بسازد و آن را به تمامی دنیا عرضه کند؛ در حالی که طبیعت و اقلیم می‌توانند تاثیر زیادی بر عملکرد داروها داشته باشند و بر همین مبنا تغییرات آنها هم، بر عملکرد داروها تاثیرگذار است.

در منطقه سردسیر کشورمان نظیر اردبیل و آذربایجان، بیماری‌های قلبی بیشتر نمود پیدا می‌کنند؛ اما بیماری‌های گوارشی ارتباط چندانی با اقلیم و طبیعت ندارند و بیشتر متاثر از فاکتورهای فرهنگی و الگوی غذایی یک منطقه هستند. در واقع، فرهنگ غذایی در یک جغرافیایی خاص است که می‌تواند تاثیر زیادی بر بیماری‌های گوارشی بگذارد. در کل، انسان راهی جز سازگاری با اقلیم و در ادامه با تغییر آن ندارد.

به گفته وی، چاقی هم بیماری دیگری است که به‌شدت تحت‌تاثیر محیط طبیعی قرار دارد، در واقع آن نوع از چاقی که در قاره اروپا نمود دارد و مردم به آن مبتلا می‌شوند، با آن روندی که مردم خاورمیانه به آن مبتلا می‌شوند، بسیار متفاوت است. گفتنی است، چاقی از عوامل اصلی کاهش ایمنی بدن است که به فرهنگ غذای یک منطقه ارتباط پیدا می‌کند. حاتمی گفت: این روند درباره بیماری‌های تنفسی هم صادق است و طیف متنوعی از آن را می‌توانیم در مناطق مختلف جغرافیایی شاهد باشیم، حتی در پاندمی کرونا شاهد بودیم که این بیماری در هر کشور به فراخور شرایط اقلیمی چگونه در بدن انسان‌ها واکنش داشت.

وی درباره اهمیت تغییر اقلیم در پاندمی‌ها اظهار کرد: دانشمندان ثابت کردند که تغییر دما و شرایط زیستی یک مکان، تاثیر زیادی بر کنترل اپیدمی‌ها دارند، حتی می‌توان از دانش تغییر اقلیم در طراحی شهری بهره گرفت و نسبت به سلامت مردم در شهرها اقدامات موثری انجام داد.

تهویه هوا در شهرها باید مطابق با استانداردهای سلامت انجام بگیرد یا ساخت‌وسازها متناسب با زاویه تابش باشد که مردم به‌میزان قابل‌قبولی در طول روز انرژی دریافت کنند، حتی شرایط وزش باد در منطقه سردسیری اهمیت زیادی دارد که طراحان شهری باید به آنها توجه زیادی داشته باشند.

> درجه حرارت در بروز برخی بیماری‌ها از جمله سرطان پوست و نارسایی‌های قلبی تاثیر زیادی دارد

مالاریا حساس به تغییرات آب‌وهوایی

آنژیلا عطایی پیرکوه، متخصص ویروس‌شناسی و عضو هیات‌علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران در گفت‌وگو با صمت گفت: بسیاری از کارشناسان معتقدند، تغییر اقلیم مهم‌ترین خطر ۱۰ سال آینده نظام سلامت به‌شمار می‌رود. سازمان جهانی بهداشت، تغییرات اقلیمی را به‌عنوان بزرگ‌ترین تهدید بشریت در قرن ۲۱ معرفی کرده، البته قابل‌ذکر است که تغییرات اقلیمی در ماهیت زمین نهادینه شده و همواره شاهد تغییر دمایی آن بوده‌ایم، اما این سرعت و شدت تغییرات است که این تغییرات را به‌عنوان یک معضل و بحران برای آینده تبدیل خواهد کرد. وی افزود: در رابطه با نقش تغییرات اقلیم بر سلامت نیز امروزه مطالعات معتبری در سراسر جهان در حال انجام است. ارتباط بین تغییرات اقلیمی و سلامت، موضوعی پیچیده و متاسفانه پیامدهای ناشی از آن بر سلامت، در حال بدتر شدن است. در واقع، تغییرات اقلیمی به صورت‌های مختلفی و به‌طور مستقیم و غیرمستقیم می‌تواند بر سلامت اثر بگذارد. از جمله، افزایش فراوانی، شدت و بلایای طبیعی مانند گرما و سرمای شدید، سیل و خشکسالی‌های مکرر تا تغییر در توزیع بیماری‌های قابل‌انتقال از طریق ناقلان مانند مالاریا، تب دانگ و بیماری‌های حساس به شرایط آب‌وهوایی مانند اسهال و سوءتغذیه. علاوه بر این، تغییرات اقلیمی می‌تواند با تغییر و دستکاری در اپیدمیولوژی بیماری‌ها به‌ویژه بیماری‌های عفونی، فراوانی و شدت بیماری‌زایی برخی ویروس‌ها را نیز دستخوش تغییر قرار دهد. به‌عنوان مثال، کاهش دسترسی به آب آشامیدنی سالم ناشی از خشکسالی، سیل و خطر ابتلا به بیماری‌های اسهالی را افزایش می‌دهد.

▣ سلامت روان متاثر از تحولات اقلیمی

به گفته عطایی، لازم به ذکر است، نباید تاثیر تغییرات اقلیم بر سلامت روان افراد را نیز فراموش کرد. در بلایای طبیعی افراد به‌دلیل از دست دادن همنوعان خود، اموال و معیشت ممکن دچار مشکلات روانی از جمله اضطراب، افسردگی و اختلال استرس پس از سانحه شوند. عطایی گفت: اثرات تغییر اقلیم بر سلامت، پیچیده و وابسته به عوامل متعدد اجتماعی و محیطی است و همان گونه که پیش‌تر هم اشاره شد، تغییرات اقلیمی به‌طور مستقیم بر فراوانی، شدت و توزیع مخاطرات شدید آب و هوایی از جمله توفان، خشکسالی یا سیل تاثیر می‌گذارد و هنگام وقوع آن در شهرهای و مراکز پرجمعیت کره زمین به‌عنوان بلایای طبیعی شناخته می‌شوند. هرچند نمی‌توان نقش بشر را در ایجاد تغییرات سریع اقلیمی نادیده گرفت. گفتنی است، وقوع اپیدمی و پاندمی تا حد بسیار زیادی به شرایط اجتماعی، اقتصادی و بهداشتی جوامع بستگی دارد و در این میان، کشورهای با درآمد پایین و متوسط در معرض بیشترین خطر نسبت به اثرات آسیب‌رسان پاندمی قرار دارند. وی افزود: از منظر جغرافیایی نیز، جمعیت‌های ساکن مناطق کوهستانی، ساحلی، کویری در معرض مخاطرات ناشی از تغییرات اقلیم قرار دارند. به‌عنوان مثال، آب و هوای گرم‌تر، خطر ابتلا به بیماری‌های ناقل مانند مالاریا را در میان جمعیت‌های کوهستانی که در برابر این بیماری‌ها مصونیت ندارند، افزایش می‌دهد یا در مناطق ساحلی، تغییرات اقلیمی می‌تواند باعث افزایش باکتری وبا در آب‌های این مناطق شود. به گفته این ویروس‌شناس، همچنین علاوه بر توجه به تاثیر مناطق مختلف جغرافیایی نسبت تغییرات اقلیمی، باید توجه اصلی به‌سمت جمعیت‌های آسیب‌پذیر نسبت حوادث و بلایا معطوف شود، چرا که آسیب‌پذیری، تاب‌آوری و سازگاری با شرایط حاد طبیعی در افراد مختلف متفاوت است. عطایی واکسیناسیون را فرآیندی مهم در پیشگیری از بیماری‌هایی دانست که ممکن است ناشی از تغییرات اقلیمی بروز پیدا کنند. وی در این باره گفت: باتوجه به اینکه کشور ما در حال توسعه است، توان مقاومت جمعیت عمومی، برای هر نوع بیماری عفونی که واکسیناسیون انجام شده است، وجود دارد. به‌نظر می‌رسد درباره بعضی از بیماری‌ها هنوز نیاز به واکسیناسیون عمومی به‌ویژه بیماری‌های ویروسی ناشی از روتاویروس و پاپیلوما ویروس است، همچنین بار بسیاری از بیماری‌ها در کشورهای مختلف ناشی از منطقه جغرافیایی آنها است. برای مثال، قرار گرفتن در همسایگی کشورهایی که هنوز ویروس پولیو وحشی در آنها وجود دارد، کشور ما را در معرض خطر بروز این ویروس قرار می‌دهد.

سخن پایانی

باتوجه به سرعت، شدت و تنوع اثرات ناشی از تغییرات اقلیمی در بعد سلامت، کارشناسان معتقدند، امکان مقابله حداکثری با پاندمی‌های احتمالی وجود ندارد، اما شاید راهکارهای سازگاری برای به‌حداقل رساندن اثرات می‌تواند راهگشا باشد. گفتنی است، در صورت استفاده نشدن از اقدامات و استراتژی‌های سازگاری با تغییرات اقلیمی، تقاضای بیشتر برای دریافت خدمات درمانی و افزایش بار بیماری ایجاد خواهد شد. استفاده از راهکارهای بومی‌شده سازگاری باید به‌عنوان یک استراتژی ضروری و اولویت کاری مدیران و سیاست‌گذاران حوزه سلامت و سایر حوزه‌های مرتبط باشد. تمرکز بر درک خطر تغییرات اقلیم، آموزش و توانمندسازی افراد جامعه می‌تواند میزان آسیب‌پذیری مردم در حوزه سلامت را کاهش دهد.

یادداشت

چه کسی لباس مرا ساخته است؟

سوگل جوانبخش
کارشناس حوزه مد

ریزش ساختمان ۸ طبقه «رانا پلازا» در سال ۲۰۱۳، جزو اخبار تاسفبار و نگران‌کننده بود. این ساختمان ۸طبقه، کارگاه بزرگ تولید و پخش پوشاک در بنگلادش بود که ریزش آن باعث مرگ بیش از هزار و صد تن کارگر مشغول به کار و زخمی شدن ۲ هزار و ۵۰۰ تن دیگر شد؛ فاجعه‌ای که باوجود هشدارهای امنیتی از سوی کارشناسان که تا روز قبل از حادثه موردبی‌توجهی مدیران آن قرار گرفت، جنبشی جهانی در صنعت مد سریع و تولید لباس را پایه‌ریزی کرد؛

صنعتی که در یک سمت، برندهای بزرگ و سودهای کلان و در سمتی دیگر، کارگران قرار دارند و البته تولیدکنندگانی هم هستند که در بین این دو و در میانه طیف فعال هستند. از آنجایی که تعداد تولیدکنندگان زیاد است و برندها محدود، برای تصاحب انحصار تولید، رقابت شدیدی بین کارگاه‌ها ایجاد می‌شود. گفتنی است، این روند چیزی جز نبود توازن بین خریدار و فروشنده به‌وجود نمی‌آورد که در نهایت، به پایین آوردن نرخ تمام‌شده برای جلب‌رضایت صاحبان برندهای بزرگ و در واقع فساد مالی می‌انجامد. به‌طورطبیعی این فشار از سوی کارفرما منجر به به پایین آمدن دستمزد کارگران و ظالمانه شدن شرایط کاری و طولانی شدن ساعات شیفت آنها می‌شود.در این موقعیت، کارفرما و صاحب تولیدی مجبور است گاهی نرخ پیشنهادی برندها را که پایین‌تر از نرخ تمام‌شده کالا است، بپذیرد، چرا که در غیر این صورت، کارش را از دست خواهد داد.

جالب است بدانید که بیشتر کارگران نیز زنان و دختران کم‌سن و سالی هستند که علاوه بر شرایط نامناسب ذکرشده در محل کار، از نظر اخلاقی نیز از امنیت کافی برخوردار نیستند؛ این شرایط کاری دشوار در کشورهای در حال توسعه‌ای چون هند و پاکستان نیز گزارش شده است.

اما این سوال پیش می‌آید که تاثیر آن در تغییر روند صنعت تولید لباس به‌عنوان یک زنجیره تامین در مقیاس جهانی چه بوده است؟

فاجعه رانا پلازا تنها یک مورد، از صدها موردی است که هرساله در جهان رخ می‌دهد، اما توانست واقعیت‌های دردناکی از جمله فشارهای مضاعف، شرایط کاری و دستمزدهای بسیار ناچیز و حتی امن نبودن ساختمان‌ها را که در نتیجه نبود توازن قدرت و فساد سیستم است، آشکار کند. از آن زمان تلاش‌های بسیاری در راستای بهبود شرایط کارگران این صنعت انجام شده است. بسیاری از شرکت‌های پخش و خرده‌فروشی اروپایی مجبور به امضای مصوبه‌های مربوط به ایمن‌سازی ساختمان‌ها در بنگلادش شدند که باعث تغییر بزرگی در شرایط آنها شد.

گفتنی است، این اتفاق باعث انجام فعالیت‌های جهانی مختلفی به‌منظور کمک به بهتر شدن شرایط شغلی کارگران شد؛ فعالیت‌هایی از جمله به‌راه افتادن کارزارهایی برای آگاهی بخشیدن به افراد در سطح جهانی که حتی برای اطلاع‌رسانی تاثیر خرید این نوع تولیدات بر آلودگی‌های زیست‌محیطی هم موثر بوده است؛ این کارزارها با عناوینی چون «چه کسی لباس من را حاضر کرده» یا کارزار «لباس‌های تمیز» شناخته می‌شوند.

از روش‌های دیگر آگاهی‌رسانی جهانی، ساخت فیلم و مستندهای سریالی مانند سریالی با عنوان «تاثیر فشن» که با همکاری رهبران شرکت‌های مد پایدار در تولید شده و نگاهی همه‌جانبه به تاثیرات اقتصادی، اجتماعی و محیطی این صنعت داشته است.

متاسفانه با همه‌گیری ویروس کرونا، این فشار و شرایط بد کاری، زمانی که بسیاری از شرکت‌ها از پرداخت مبالغ سفارشات، خودداری کردند، شدت بیشتری گرفت.باوجود فشارهای کارزارها، هنوز تعداد بسیاری از کارگران، حقوق خود را از برندهایی مانند زارا و گپ دریافت نکرده‌اند. در سال ۲۰۱۸ ،هشتگ‌هایی مثل «چه کسی لباس من را تولید کرده» یا «من لباس تو را تولید کرده‌ام»به‌راه افتاد و در روز اول، به ترند نخست شبکه‌های اجتماعی جهان تبدیل شد.این امر نشانه‌ای است برای لزوم توجه نسل امروزی بشر به موضوعاتی که شاید تا پیش از این زمان، در هنگام خرید لباس چندان به آن توجه نمی‌کردیم.

بر طبق آمار سازمان جهانی کار (ILO)، هزار و ۹۷ مورد حادثه در محل کار در مقیاس جهانی رخ داده و بالا بردن آگاهی عمومی و ایجاد حقوق برابر و امنیت شغلی برای کارگران همچنان از اهمیت زیادی برخوردار است. گفتنی است، سودهایی که با خریدهای ضروری یا غیرضروری انسان‌ها به‌دست آمده، به‌صورت عمده به جیب برندها و نام‌ها می‌رود و حتی نقطه کوچکی سهم افراد اصلی این صنعت نمی‌شود، بنابراین نیاز است برندهای خریدمان و هدف از خریدن هر تکه لباس را برای خود و اطرافیان‌مان، بار دیگر مرور کنیم.

یادداشت

لزوم اجرای «مالیات سبز» در ایران

حسین خواجه‌پور
استاد دانشگاه

پرداخت مالیات‌های محیط‌زیستی که مالیات سبز یا مالیات کربن نیز در این دسته جای می‌گیرند، از جمله هزینه‌های قانونی بر مشاغل و بخش خصوصی است. از آنجایی که دولت‌ها توان پرداخت تمامی هزینه‌های مبارزه با آلاینده‌ها را ندارند این هزینه‌ها در قالب مالیات از بخش‌های تولیدکننده کربن و سایر آلاینده‌ها اخذ می‌شود. اخذ این نوع مالیات در اروپا کمک بسزایی به جلوگیری از تغییرات اقلیمی کرده است.

هدف از اخذ این نوع مالیات کاهش اقداماتی است که به محیط‌زیست آسیب وارد می‌کنند. در کل دنیا دودسته مالیات زیست‌محیطی وجود دارد که دسته اول با هدف مجازات افراد آسیب‌رسان به اکوسیستم اخذ می‌شود و دسته دوم بر پایه ایجاد مشوق‌های لازم با استفاده از روش‌ها و تکنولوژی‌های دوستدار محیط‌زیست است.

اخذ مالیات‌های محیط‌زیستی در دستور کار بسیاری از کشورهای درحال‌توسعه است و هدف از این اقدام دولت‌ها کسب درآمد و اجرای تعهدات کشورها در زمینه تغییرات آب‌وهوا و توسعه پایدار است.

یکی از انواع مالیات‌های سبز، مالیات کربن است و هدف از این نوع مالیات‌ستانی، کاهش ۸۰ درصدی انتشار گازهای گلخانه‌ای مضر تا سال ۲۰۵۰ و استحصال انرژی بیشتر از وسایل پایدار و سبز است.

مالیات کربن یک گزینه سیاستی است که باهدف محدود کردن انتشار گازهای گلخانه‌ای مبتنی بر کربن که مسئول تغییرات اقلیمی است، اخذ می‌شود.

مطابق با تعهداتی است که کشورها تحت توافقنامه پاریس پذیرفته‌اند، مالیات‌های کربن بر انتشار گازهای گلخانه‌ای قیمتی می‌گذارد و در نتیجه شرکت‌ها را به سرمایه‌گذاری در فناوری پاک‌تر یا روی آوردن به شیوه‌های کارآمدتر ترغیب می‌کند.

به‌همین ترتیب، ممکن است مصرف‌کنندگان تشویق شوند در بهره‌وری انرژی سرمایه‌گذاری کنند، عادات زندگی خود را تغییر دهند یا در صورت وجود گزینه‌ها، به اشکال پاک‌تر انرژی روی بیاورند. علاوه بر این، می‌توان از درآمدهای اضافی برای سرمایه‌گذاری در توسعه پایدار استفاده کرد.

در اروپا استاندارد یکسانی برای اخذ مالیات بر کربن وجود دارد، اما در ایران از سال ۹۹ مالیات سبز به پایه‌های مالیاتی افزوده شده است. یکسان‌سازی مالیات‌ستانی از کربن درصورتی‌که به‌درستی تنظیم و برای شرکت‌های مشمول اعمال شود، به‌صرفه‌ترین روش برای کاهش آلاینده‌ها و جلوگیری از تغییرات اقلیمی است.

همچنین اخذ مالیات‌های سبز برای دولت موسس درآمد ایجاد می‌کند. طرفداران این سیستم همچنین ادعا می‌کنند این درآمدها به جبران عدم دریافت سایر مالیات‌هایی که از نظر اقتصادی مخدوش‌تر هستند، مانند مالیات بر درآمد و سایر مالیات‌های حقوق و دستمزد، کمک می‌کند. با این پول، خزانه می‌تواند کمتر به مالیات‌هایی که در تصمیمات اقتصادی افراد و بنگاه‌ها دخالت می‌کنند، متکی باشد.

این منبع درآمد همچنین می‌تواند برای رفع مشکل محیط‌زیستی با اختصاص آن پول به رفتار یارانه‌ای که اثرات خارجی منفی را کاهش می‌دهد، مورداستفاده قرار گیرد. یک مثال مناسب می‌تواند درآمدهای جمع‌آوری‌شده از مالیات گازسوز باشد که برای یارانه یا جبران معافیت‌های مالیاتی برای خودروهای هیبریدی استفاده می‌شود.

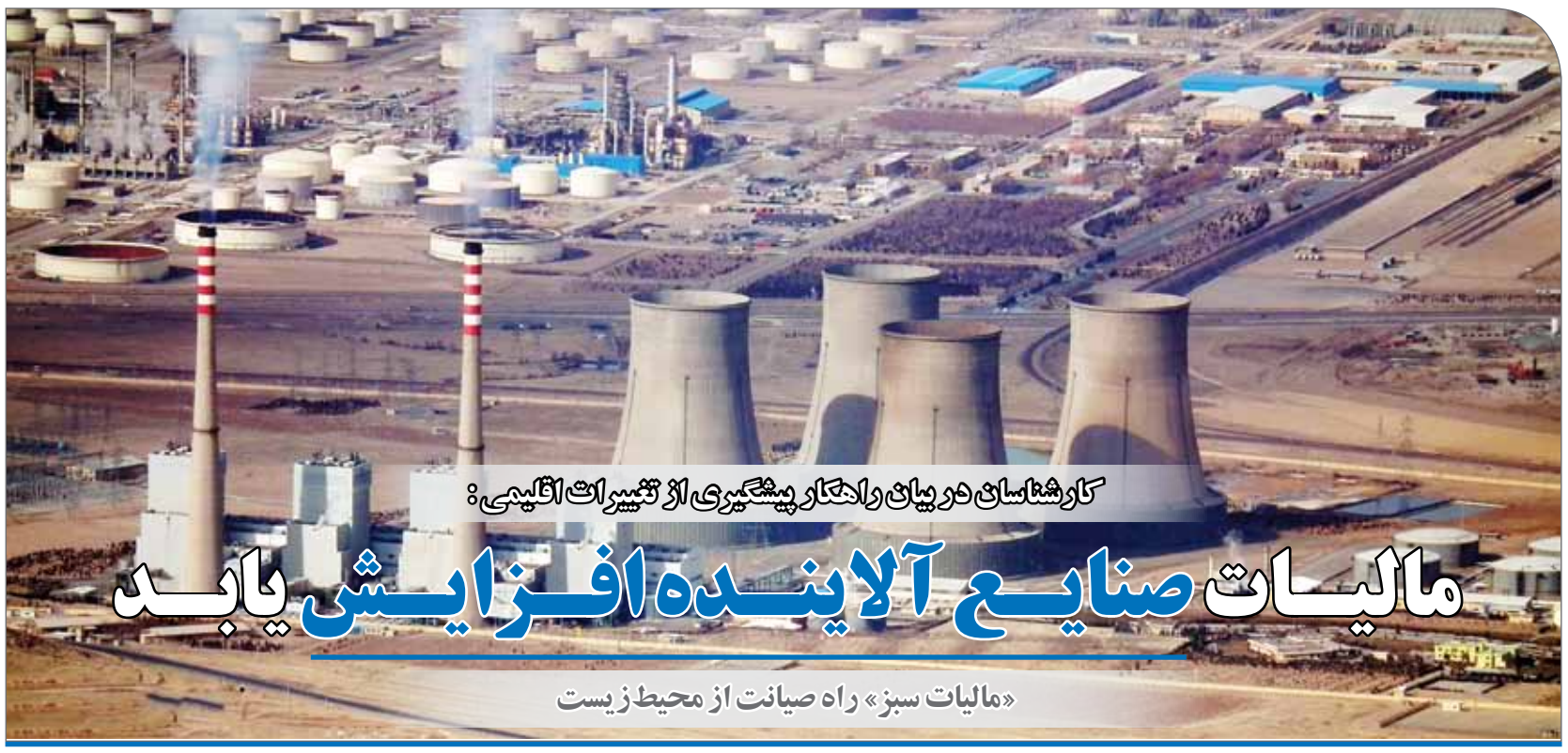
وضع چنین مالیات‌هایی در ایران نیز می‌تواند بسیار کارآمد باشد و در صورت درست اجرا شدن، انتشار آلاینده‌ها را در بازه زمانی مناسب کاهش دهد.

در ایران قانون مالیات‌ستانی از آلاینده‌ها به‌شکل مدون و استاندارد وجود ندارد، همچنین جامعه هدف مالیات‌ستانی سبز بیشتر بر کاهش مصرف سوخت‌های فسیلی متمرکز شده است؛ بنابراین در ایران نیز مالیات‌ستانی از کربن باید با کشورهای پیشرو هماهنگ شود تا با کاهش تولید کربن در صنایع از گسترش تغییرات اقلیمی در کشور جلوگیری شود. این انتظار وجود دارد که دولت مالیات اخذشده از صنایع آلاینده و مخرب اقلیم را در قالب یارانه به صنایع پاک و فاقد آلایندگی اختصاص دهد.

برنامه هفتم توسعه در مرحله آخر

رئیس سازمان برنامه‌وبودجه گفت: میزان درآمد و مصارف ما تقریبا منطبق با بودجه است و پیش‌بینی می‌شود نزدیک ۱۰۰ درصد منابع ما محقق شود. به گزارش خانه ملت، مسعود میرکاظمی پس از نشست با کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس در زمینه برخی اظهارات درباره کسری بودجه سال ۱۴۰۱ تاکید کرد: امروز ما گزارشی را به کمیسیون برنامه‌وبودجه مجلس در زمینه عملکرد ۹ ماهه و پیش‌بینی منابع و مصارف بودجه تا پایان سال ارائه کردیم.

رئیس سازمان برنامه‌وبودجه تاکید کرد: میزان درآمد و مصارف ما تقریبا منطبق با بودجه است و پیش‌بینی می‌شود نزدیک ۱۰۰ درصد منابع ما محقق شود. وی همچنین درباره لوایح برنامه هفتم توسعه و بودجه سال ۱۴۰۲ گفت: به‌دلیل اینکه بررسی سیاست‌های برنامه هفتم توسعه با تاخیر انجام و پس از آن به دولت ابلاغ شد، ما این برنامه را در دستور کار قرار دادیم. بررسی برنامه زمانی صورت گرفت که سازمان برنامه‌وبودجه درگیر تدوین بودجه سال ۱۴۰۲ شده بود. وی با بیان اینکه هنگام بررسی بودجه سالانه، سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه ابلاغ شد، تاکید کرد: در این شرایط بین اینکه سیاست‌های کلی برنامه مدنظر قرار گیرد یا بودجه سال ۱۴۰۲ یک تلاقی اتفاق افتاد. همچنین باید به این نکته اشاره کرد که ظرفیت سازمان برنامه‌وبودجه محدود است و نمی‌تواند تکمیل هر دو برنامه را با هم انجام دهد و قاعدتا باید در این زمینه اولویت‌بندی می‌شد که ما در نهایت فعالیت در زمینه بودجه سالانه را ادامه دادیم.

کارشناسان در بیان راهکار پیشگیری از تغییرات اقلیمی:

مالیات صنایع آلاینده افزایش یابد

«مالیات سبز» راه صیانت از محیط‌زیست

امروزه موضوع افزایش گازهای گلخانه‌ای و نظریه تغییر اقلیم توجه کارشناسان اقتصادی را نیز به خود جلب کرده است. پیش‌بینی می‌شود جهان با چالش جدیدی از رویدادهای جدی مواجه خواهد شد. خشکسالی‌های ممتد و طولانی به همراه وقوع سیلاب‌های مخرب، افزایش گرمای زمین و در نهایت تغییرات وضعیت جهانی در تمرکز جمعیت، مهاجرت‌های بزرگ و حوادث غیرمترقبه در مناطق مختلف کشور پیامدهای تغییر اقلیم خواهد بود. کارشناسان اقتصادی کم‌هزینه‌ترین راهکار کاهش اثر گازهای گلخانه‌ای را دریافت مالیات از صنایع آلاینده می‌دانند. مالیات سبز، از اصطلاحات جدید مالیاتی، به‌عنوان یکی از پایه‌های اجرایی کنترل آلودگی زمین قلمداد می‌شود که بر پایه هزینه است. دریافت این مالیات از بخش صنعت و تولید باعث می‌شود شرکت‌ها و صنایع آلاینده در روش عملکرد خود دقت بالایی به خرج دهند، زیرا در صورتی که آلاینده کمتری تولید کنند مشمول پرداخت مالیات کمتری خواهند شد. از سوی دیگر با این اقدام، دولت منبع جدید درآمدی خواهد داشت که می‌تواند آن را صرف آبادانی و عمران کند. صمت در این گزارش نقش اخذ مالیات سبز در کاهش تغییرات اقلیمی را مورد بررسی قرار داده است.

مریم غدیرپور
editor@smtnews.ir

در برخی کشورها از شرکت‌های آلاینده مالیات اخذ می‌شود تا عواید آن در زمینه جبران خسارت آلایندگی و حذف آنها مصرف شود

جبران آلایندگی با مالیات سبز

سعید تفکریان، کارشناس امور مالیاتی درباره پایه مالیاتی جدید باعنوان «مالیات سبز» به صمت گفت: عوارضی که دولت بر انواع و اقسام درآمدهای شهروندان خود می‌بندد و آنها را موظف به پرداخت آنها می‌کند بخش بزرگی از درآمدهای دولت را تشکیل می‌دهد و با اخذ آنها نسبت به هزینه این درآمدها در کارهای عمرانی و زیربنایی، افزایش رفاه عمومی و سلامت جامعه، کاهش فاصله بین فقیر و غنی اقدام می‌کند و به اهداف کلان خود در سطح جامعه نزدیک می‌شود.

وی با تاکید بر اینکه اجرای قانون مالیات سبز یکی از مولفه‌های ایجاد اقتصاد سبز است، گفت: اقتصاد سبز یعنی اقتصادی که بدون آسیب و ضرر زدن به محیط‌زیست باشد و برای همین این عوارض از شرکت‌های دارای آلاینده اخذ می‌شود تا در زمینه جبران آلایندگی و حذف آنها مصرف شود.

ایران، وابسته به آلاینده‌ها

این کارشناس امور مالیاتی ادامه داد: در کشورهایی مانند ایران که اقتصاد آنها وابستگی شدیدی به منابع طبیعی و محیط‌زیست دارد، مسئله مالیات‌ستانی سبز بسیار جدی‌تر و پیچیده‌تر است. این وابستگی سبب شده اختلال جدی در کارکردهای محیط‌زیست ایجاد شود. وی با اشاره به اینکه مالیات سبز در کل اروپا استانداردسازی شده، تصریح کرد: در کشورهای توسعه‌یافته با روش‌های کارکردی اقتصادی مانند اخذ مالیات سبز کمک می‌شود تا آثار خارجی منفی فعالیت‌های اقتصادی کاهش یابد. تفکریان خاطرنشان کرد: اخذ مالیات سبز از صنایع آلاینده می‌تواند اثرات منفی گازهای گلخانه‌ای را تا حدی درونی‌سازی و جبران کند، اما در ایران نه‌تنها نشانه‌ای از این‌گونه سیاست‌ها دیده نمی‌شود، بلکه همچنان محیط‌زیست ردی در سیاست‌های اقتصادی ندارد. وی با تاکید بر اینکه بهتر است در حوزه محیط‌زیست به‌جای تکیه به راه‌حل‌های فنی، راه‌حل اقتصادی در پیش بگیریم، گفت: افرادی که تولیدات‌شان با محیط‌زیست همراستا است، باید از معافیت مالیاتی برخوردار شوند و فقط باید از صنایعی که آلایندگی زیاد دارند مالیات سبز گرفته شود. تفکریان درباره گنجاندن مالیات سبز در لایحه مالیات بر ارزش افزوده اظهار کرد: اگر طرح مالیات سبز درست اجرایی شود، می‌تواند تاثیر بسزایی در شرایط زیست‌محیطی داشته باشد، اما متاسفانه این گروه از قوانین از ضمانت‌های اجرایی قوی برخوردار نیستند و ازسوی دستگاه‌های اجرایی به‌درستی پیاده نمی‌شوند.

بازدارندگی مالیات سبز

وی در ادامه خاطرنشان کرد: به‌دلیل بالا بودن تعداد صنایع آلاینده اکوسیستم کلان کشور در حال تخریب است و در این میان این مالیات سبز است که می‌تواند نقش مهمی ایفا کند، زیرا این نوع مالیات نسبت به واحدهای تولیدی اعمال می‌شود که آلایندگی بیشتری ایجاد می‌کنند و این اقدام می‌تواند آنها را مجبور به کاهش سطح آلایندگی‌شان کند.

این کارشناس امور مالیاتی با اشاره به اینکه قوانین تشویقی و تنبیهی می‌توانند در این زمینه تاثیرگذار باشند، افزود: این اقدامات هرچند کم، می‌تواند زمینه کاهش آلایندگی را فراهم کند؛ از این رو این نوع بهینه‌سازی و استانداردسازی در راستای کاهش آلودگی حتی به میزان کم هم موثر خواهد بود. این قانون نباید به خودی خود رها شود و باید قوانینی در ارتباط با کسانی که از پرداخت مالیات سبز فرار می‌کنند گذاشته شود. عکس این ماجرا نیز صادق است و صنایعی که از این مالیات حمایت می‌کنند باید مورد حمایت قرار گیرند.

بحران تغییر اقلیم

وی درباره نقش اعمال مالیات سبز در کاهش استفاده از سوخت‌های فسیلی گفت: یکی از عمده‌ترین چالش‌های فرا روی دولت‌ها بحران تغییر اقلیم است؛ از همین رو دولت‌ها می‌کوشند با اتخاذ سیاست‌ها و برنامه‌های مختلف، بر مشکلات این حوزه فائق آیند. مصرف بی‌رویه سوخت‌های فسیلی نه‌تنها تهدیدی برای آینده این منابع است، بلکه آثار منفی زیست‌محیطی نیز بر آن مترتب خواهد بود. این کارشناس امور مالیاتی با بیان اینکه اخذ مالیات سبز اصولی‌ترین راهکار برای کاهش مصرف سوخت‌های فسیلی و آلایندگی آنها است، گفت: در ایران مبنای استفاده انرژی، سوخت‌های فسیلی است؛ بنابراین باید سازکاری در نظر گرفته شود.

افزایش درآمد دولت با «مالیات سبز»

میثم حاج‌محمدی، کارشناس مسائل اقتصادی در تعریف مالیات سبز به صمت گفت: عوارضی که دولت‌ها بر انواع و اقسام درآمدهای شهروندان خود می‌بندند و آنها را موظف به پرداخت آن می‌کنند، بخش بزرگی از درآمدهای دولت‌ها را تشکیل می‌دهد. دولت‌ها با هزینه این درآمدها در کارهای عمرانی و زیربنایی در راستای افزایش رفاه عمومی و سلامت جامعه گام برداشته و به اهداف کلان خود در کشورداری نزدیک می‌شوند.

این کارشناس امور مالیاتی اجرای الزامات اقتصاد سبز در هر کشور را جزو اصول زیربنایی دانست و گفت: در برخی کشورها از شرکت‌های آلاینده مالیات اخذ می‌شود تا عواید آن در زمینه جبران خسارت آلایندگی و حذف آنها مصرف شود.

صنایع دردسرساز

حاج‌محمدی با تاکید بر اینکه باید سهم مالیات سبز در درآمدهای مالیاتی دولت افزایش یابد، گفت: برخی شرکت‌ها و صنایع، کالاها و محصولاتی تولید می‌کنند که به محیط‌زیست آسیب جدی می‌رسانند یا سال‌های زیادی در طبیعت باقی می‌مانند و تجزیه نمی‌شوند، مانند کارخانه‌های تولید لاستیک، پلاستیک و...؛ بنابراین قانون این شرکت‌ها را موظف کرده در صورت تولید محصولات با درجه آلایندگی بالای ۱۰ درصد مالیات سبز پرداخت کنند و اگر درجه آلایندگی محصولات‌شان خیلی بالا نباشد میزان مالیات سبز به ۵ درصد کاهش می‌یابد.

این کارشناس امور مالیاتی با تاکید به اینکه تعریف این پایه مالیاتی با هدف کمک به محیط‌زیست و همچنین افزایش یا حداقل حفظ سطح درآمدهای مالیاتی انجام شده، افزود: دولت می‌تواند با وضع مالیات سبز، ضمن حداکثر کردن منافع اجتماعی، درآمدهای مالیاتی بیشتری داشته باشد.

مالیات دور از دسترس

حاج‌محمدی با اشاره به اینکه اجتناب از پرداخت مالیات در کنار فرار مالیاتی در تمامی کشورها نظام‌های مالیاتی را تهدید می‌کند، اضافه کرد: اقتصاد نفتی از یک طرف و سطح معافیت‌های مالیاتی در کشور از طرف دیگر بخش‌هایی از اقتصاد را از تیررس مالیات خارج کرده است.

وی درباره مزایای اخذ مالیات سبز توضیح داد: اخذ مالیات از تولیدکنندگانی که موجب آلودگی‌های زیست‌محیطی می‌شوند، می‌تواند به اصلاح فرآیند و سازکارهای تولید کمک کند که در نهایت منجر به کاهش آلودگی‌ها و افزایش فواید اجتماعی خواهد شد.

حاج‌محمدی با اشاره به اینکه اخذ مالیات سبز این امکان را به‌وجود می‌آورد که تولیدکنندگان کمتر از فناوری‌هایی که آلودگی ایجاد می‌کنند و شدت مصرف انرژی آنها بالا است استفاده کنند و به‌جای آن از محصولاتی با شدت مصرف انرژی پایین‌تر بهره ببرند، ادامه داد: وضع مالیات بر آلایندگی زیست‌محیطی، موجب افزایش نرخ کالاهای تولیدی در این دسته می‌شود و به‌تبع آن مصرف کالاهای مزبور نیز کاهش می‌یابد.

وی ادامه داد: در ایران به‌دلیل وضعیتی که صنایع آلاینده با آن مواجهند، یعنی از یک طرف پرمصرف هستند و آلایندگی بالاتری نسبت به صنایع مشابه در کشورهای دیگر دارند و از طرف دیگر چند سالی است واردات برخی محصولات بهینه آلایندگی به کشور ممنوع است، اتلاف انرژی و در نتیجه میزان آلایندگی به‌شدت فزونی گرفته، اما هنوز اتفاقی برای اجرای صحیح قانون مالیات سبز نیفتاده است.

سبد سوختی آلاینده

این کارشناس امور مالیاتی سبد سوختی کشور را بسیار آلاینده دانست و اظهار کرد: باید مالیات سبز وضع شود تا درآمد حاصل از آن صرف اصلاح سبد سوخت یا به‌عبارت دیگر هزینه تحقیق و استفاده از انرژی‌های نو، پاک و تجدیدپذیر شود؛ هرچند در کشور ما بعید است در چنین موضوعاتی این نوع مالیات به مصرف برسد.

وی با اشاره به اینکه در سال‌های گذشته پرداخت یارانه در بخش انرژی باعث تقاضای فزاینده حامل‌های انرژی شده، گفت: در بخش حمل‌ونقل جاده‌ای نیز عوامل متعددی چون پایین بودن نرخ سوخت همراه با بالا بودن عمر خودروها و همچنین تولید گسترده وسایل نقلیه با بازدهی پایین موجب مصرف بی‌رویه سوخت شده که از پیامدهای این مسئله انتشار گسترده انواع آلاینده‌ها است؛ بنابراین سیاست‌های مالی از جمله اخذ مالیات می‌تواند از عمده‌ترین سیاست‌های کلان اقتصادی باشد که منجر به ایجاد تغییراتی در کارکردهای نظام زیست‌محیطی شود؛ تغییراتی که به‌طور ویژه از نظر ایجاد آلودگی‌ها می‌تواند بسیار بااهمیت باشد.

سخن پایانی

به‌عقیده کارشناسان استقرار نظام مالیات سبز می‌تواند از طریق کاهش انواع آلودگی‌های زیست‌محیطی در ارتقای سطح سلامت، رفاه اجتماعی و وضعیت اقتصادی جامعه نقش بسزایی داشته باشد. افزایش مالیات بر ارزش افزوده بنزین، مواد شوینده، سموم و آفت‌کش‌ها خلاف سایر عوامل نمی‌تواند کاهش آلودگی زیست‌محیطی را به همراه داشته باشد، زیرا مالیات سبز باید از منشأ ایجاد آلودگی اخذ و صرف کارهای تحقیقاتی و بهینه‌سازی صنایع شود. گاهی با هزینه این عوارض می‌توان فناوری و روش‌هایی را به‌وجود آورد که هنگام فعالیت و تولید آسیب کمتری به محیط‌زیست وارد شود؛ یعنی جایگزینی روش‌های نوین و به‌صرفه‌تر با آسیب‌رسانی کمتر به محیط‌زیست با روش‌های سنتی و قدیمی مثلا تولید ماشین‌هایی با کیفیت بهتر و با مصرف سوخت پایین‌تر و البته آلاینده‌های کمتر برای اینکه هوا کمتر آلوده شود و بسیاری موارد دیگر.

سامانه جدید برای ثبت‌نام متقاضیان مستقل مشاغل خانگی

آن دسته از متقاضیان راه‌اندازی کسب‌وکارهای خانگی که تمایل دارند به‌شکل مستقل به فعالیت بپردازند، می‌توانند با ورود به درگاه ملی مجوزها و براساس نوع درخواست خود، مراحل ثبت‌نام در سامانه جدید را دنبال کنند. به گزارش ایسنا، اشتغال خانگی یکی از شیوه‌های موثر برای اشتغالزایی به‌شمار می‌رود که امروزه در بسیاری از کشورها به منبع مهمی برای درآمد خانوارها تبدیل شده است. افراد با کار در خانه در کنار دیگر اعضا علاوه بر افزایش سطح درآمد و توسعه کسب‌وکار به افزایش رفاه و اقتصاد خانواده نیز کمک می‌کنند. در حال حاضر تمرکز بر موضوع مشاغل خانگی یکی از برنامه‌های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در حوزه ایجاد اشتغال به‌شمار می‌رود و به همین منظور ۳ هزار میلیارد تومان اعتبار در بودجه ۱۴۰۱ اختصاص یافته است. برابر آمارها، از زمان استقرار دولت سیزدهم تاکنون بیش از ۱۳۰ هزار فقره مجوز مشاغل خانگی صادر شده که ۷۰ هزار فقره آن تنها در ۷ ماه امسال صادر شده است. همچنین صدور مجوزهای کسب‌وکار در دولت سیزدهم ۱۰ برابر شده است. بیش از ۹۵ درصد مجوزهای صادره در حوزه مشاغل خانگی به‌شکل ثبت‌محور بوده و تنها یک‌سوم مجوزها سه‌روزه صادر می‌شوند. براساس اعلام دبیرخانه ستاد ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی، در حال حاضر سامانه جدیدی برای ثبت‌نام متقاضیان مستقل تعریف شده و افراد با مراجعه به سامانه مشاغل خانگی وزارت کار به‌نشانی https://mashaghelkhanegi.mcls.gov.ir و انتخاب گزینه «ثبت‌نام متقاضی مستقل» می‌توانند وارد سامانه جدید و درگاه ملی مجوزها شوند. ثبت‌نام متقاضیان تحت پوشش و پشتیبان تا اطلاع ثانوی همچون گذشته ادامه دارد.

خطر تغییرات اقلیمی از هشدار گذشت

ضرورت همسویی با اقلیم نوین

کیمیا ملکی
editor@smtnews.ir

زمین در حال گرم شدن است؛ گرمایشی که قطعا شیوه زندگی انسان‌ها به آن دامن زده است. این گرما و تغییر وضعیت جوی، باعث تغییر اقلیم در مناطق مختلف جهان شده است. یکی از نشانه‌های تغییر اقلیم کاهش بارندگی و بارش‌های ناگهانی است که اخیرا شاهد آن هستیم. به‌عقیده کارشناسان بدترین سناریو در زمینه افزایش دمای کره زمین و تغییر اقلیم این است که کشورها به تعهدات خود پایبند نباشند و انتشار گازهای گلخانه‌ای با همین روند ادامه پیدا کند. اخیرا گزارشی بسیارمهم از هیات بین‌دولتی تغییرات اقلیمی سازمان ملل که جامع‌ترین و تازه‌ترین ارزیابی دانشمندان در سراسر دنیا درباره گرم شدن کره زمین است، منتشر و در آن هشدار داده شده که دنیا ۳ سال بیشتر فرصت ندارد تا برای جلوگیری از فروپاشی اقلیمی، تحولی اساسی در تمام ابعاد زندگی ایجاد کند، این در حالی است که باوجود چندین دهه گفت‌وگوهای آب‌وهوایی، پیشرفت لازم برای نجات کره زمین از گرم شدن افراطی به‌دست نیامده، زیرا کشورها در این زمینه کند عمل می‌کنند یا تمایلی به اقدام ندارند. تغییرات اقلیمی تاثیر زیادی بر کشاورزی دارد و می‌تواند معیشت بسیاری از کشاورزان را به خطر بیندازد. صمت در این گزارش به بررسی اثرات تغییرات اقلیمی بر حوزه کشاورزی پرداخت.

عکس: صمت

تغییرات اقلیمی گریبان همه را می‌گیرد

متاسفانه اکنون تغییرات آب‌وهوایی بیشتر از هر زمان دیگری در حال رخ دادن است و زندگی ما را تهدید می‌کند. این عارضه چالشی نیست که فقط گریبان ایران را گرفته باشد و مربوط به تمام کره زمین است و آثار آن محدود به یک کشور خاص نیست. در حقیقت یکی از مشکلاتی که همه کشورها در حال حاضر با آن روبه‌رو هستند، تغییرات آب‌وهوایی و گرم شدن کره زمین است. بررسی اطلاعات به‌دست آمده از مرکز ملی خشکسالی و مدیریت بحران سازمان هواشناسی، از سال ۶۵ تا ۹۴ شاخص SPEI یعنی روند تغییرات شاخص خشکسالی براساس شاخص استانداردشده بارش و تبخیر تعرق، کاملا برعکس شده است. یعنی اگر این شاخص برای کل کشور در سال ۶۵ برابر با ۰.۸۳ بوده، در سال ۹۴ این شاخص به ۰.۸۳- رسیده است. داده‌های مرکز ملی اقلیم و مدیریت بحران خشکسالی حاوی اطلاعات جالب‌تری نیز هست. براساس مقایسه تغییرات بارش سالانه کل کشور طی ۵۰ سال تغییرات سینوسی بارش تجمعی کشور و روند کاهشی آن با آهنگ تقریبی منفی یک میلی‌متر در سال، در ۵ دهه گذشته ادامه داشته است. کم‌بارش‌ترین و پربارش‌ترین سال‌ها هم ۱۳۸۷-۱۳۸۶ و ۱۳۷۲-۱۳۷۱ به‌ترتیب با میزان ۱۲۹.۳ و ۳۲۸.۴ میلی‌متر است. نکته قابل‌توجه اینکه روند تغییرات دما هم در کشور افزایشی و روند مقدار بارش تجمعی کاهشی بوده که افزایش روند خشکی و تشدید درجه‌های خشکسالی را در پی داشته، این در حالی است که اگر بنا باشد یک صنعت، به‌عنوان آسیب‌پذیرترین حوزه از تاثیرات اقلیمی معرفی شود بی‌شک، کشاورزی با اختلاف بسیار زیاد در صدر قرار می‌گیرد. از آنجا که تمام مولفه‌های موردنیاز برای این فعالیت از جمله آب، هوا، خاک و... در مواجهه مستقیم با تغییرات اقلیمی قرار دارند، آسیب‌پذیری و میزان تخریب و ضرر و زیان ناشی از تغییرات آب‌وهوایی برای این بخش بسیار زیاد خواهد بود.

چالش را به فرصت تبدیل کنید

محمدحسین رامشت، اقلیم‌شناس درباره هشدار تغییرات اقلیمی و تاثیرات آن در حوزه کشاورزی به صمت گفت: تغییرات اقلیمی موضوعی دارای دو جنبه خوب و بد است. برای نمونه با افزایش گرما برخی از اراضی روسیه برای کشت آماده می‌شوند که این می‌تواند یک جنبه خوب باشد. علاوه بر این، در برخی موارد گسترش جغرافیای کشت یک محصول را شاهد خواهیم بود؛ برای نمونه در کشور ما خرمالو در خوزستان تولید می‌شود که در صورت گرم شدن ممکن است در مدارهای بالاتر نیز شاهد تولید این محصول باشیم. در نتیجه نمی‌توان گفت تغییر اقلیم همیشه با آسیب همراه است. وی با تعریفی از تغییرات اقلیمی، افزود: تحولات اقلیمی به‌ویژه تحولات اقلیمی دوران چهارم نوسانات زیادی دارد و همواره چهره زمین را دستخوش تغییر کرده است. شناسایی و ردیابی آثار این تحولات مقوله‌ای مهم برای ژئومورفولوژیست‌ها محسوب می‌شود. یکی از مهم‌ترین شواهد تغییرات و تحولات اقلیمی دوران چهارم وجود باقیمانده‌هایی از آثار یخچال‌های این دوره در مناطق مرتفع کوهستانی است رامشت با اشاره به تاثیرات منفی تغییرات اقلیمی بر حوزه کشاورزی اظهار کرد: در اثر تغییرات اقلیمی ممکن است بسیاری از موقعیت‌ها را از دست بدهیم. برای نمونه ممکن است زمینی که قابلیت کشت گندم را داشته، یکباره این ظرفیت را از دست بدهد. نمونه دیگر این است که دریای مدیترانه بستر بسیار مناسبی به‌ویژه برای گردشگری است که با گرم شدن هوا ممکن است این قابلیت از بین برود. براساس آنچه گفته تغییر اقلیم باعث بروز اختلال در مدیریت منابع آب شهری و به‌ویژه کشاورزی، سلامت، زیرساخت‌های شهری و شبکه تولید و انتقال انرژی، فرسایش خاک، تنوع زیستی و توریسم می‌شود. وی در تشریح نشانه‌های تغییر اقلیم گفت: افزایش دما، خشکسالی‌های پی‌درپی، افزایش آلودگی‌ها، کاهش منابع آبی، خشک شدن گیاهان و کاهش فضای سبز در سطح یک منطقه، مهاجرت گونه‌های محلی و کاهش تنوع زیستی و گونه‌ای از نشانه‌های تغییر اقلیم است.

■ نگاه خود را تغییر دهید

این کارشناس ضمن تاکید بر اینکه باید نگاه خود را به اتفاقات تغییر دهیم، افزود: نکته دارای اهمیت این است که آمادگی لازم را برای مدیریت تغییرات اقلیمی داشته باشیم و به آن به‌عنوان یک فرصت نگاه کنیم، نه یک چالش بزرگ. در حقیقت راهکار اصلی این است که شرایط را بپذیریم و بتوانیم در راستای آن پیش برویم.

رامشت با اشاره به تاثیرات تغییرات اقلیمی بر خاک اظهار کرد: تغییر اقلیم باعث تغییرات قابل‌توجهی در پوشش گیاهی طبیعی، خواص خاک و شیوه‌های کاربری زمین شد. خواص موثر خاک بسته به شرایط آب‌وهوایی عبارت است از دمای خاک، ترکیب گازهای خاک، پارامترهای بیولوژیک خاک، ویژگی افق بستر، شدت پدیده‌های انجماد، محتوای نمک، محتوای مواد آلی خاک و... که تغییر شرایط آب‌وهوایی در پی گرمایش جهانی و افزایش خشکی به شور شدن خاک‌های هیدرومورفیک کمک می‌کند.

■ اتفاقی همیشگی اما خطرناک!

این کارشناس با اشاره به اینکه تغییرات اقلیمی همیشه وجود داشته، افزود: اتفاقاتی اینچنین بسیار در زمین رخ داده، اما این بار دارای سرعت بیشتری است. تغییرات شرایط محیطی پدیده‌ای ساده و پرتکرار است؛ به‌گونه‌ای که باتوجه به آمار بیش از ۹۰ بار دمای کره زمین تغییر کرده است. اما در حال حاضر علت سرعت یافتن این اتفاق شیوه زندگی انسان‌ها است، این در حالی است که زمین تعادل ایجاد می‌کند.

■ رشد را به صفر برسانید

رامشت با بیان عوامل تشدیدکننده تغییرات اقلیمی گفت: مهم‌ترین عامل تشدیدکننده، شیوه زندگی است. دخالت انسان در طبیعت، استفاده بی‌رویه از منابع آبی و سایر منابع انرژی و بی‌توجهی به توسعه پایدار و عدم برنامه‌ریزی دقیق در اجرای برخی پروژه‌ها که در محل یا زمان مناسب یا به‌شکل مناسب صورت نگرفته از جمله عوامل بروز پدیده تغییر اقلیم است. کارشناسان متخصص عقیده دارند شیوه زندگی انسان‌ها غلط است و باید رشد را به صفر برسانیم؛ یعنی برای نمونه نباید سیمان یا فولاد تولید کرد، اما در حقیقت بشر مجبور است این کار را انجام دهد.

مهم‌ترین عامل تشدیدکننده تغییرات اقلیمی شیوه زندگی است

تولید به چه قیمت؟

عنایت‌الله بیابانی، قائم‌مقام دبیرکل خانه کشاورز درباره تاثیر تغییرات اقلیمی بر حوزه کشاورزی به صمت گفت: نخستین حوزه‌ای که تغییر اقلیم آسیب زیادی به آن می‌زند، کشاورزی است. ضرر هر اقدامی که موجب اخلال در نظام کشت، داشت یا برداشت شود، گریبان زحمتکش‌ترین افراد را می‌گیرد و باید بررسی کرد چگونه می‌توان در برابر این پدیده مقاومت کرد و ضرر این اتفاق را برای تولیدکننده کاهش داد.

■ افزایش تولید به هر قیمتی درست نیست

بیابانی با اشاره به تاثیرات بد تغییرات اقلیمی بر خاک اظهار کرد: پایه هر تولیدی خاک است، این در حالی است که با بهره‌برداری نامناسب از خاک به آن آسیب می‌زنیم. اگر نتوانیم از خاک مراقبت کنیم، به اندازه تغییر اقلیم در تولید محصولات کشاورزی خسارت خواهیم دید. استفاده از کود مناسب، بذر مناسب و... موجب می‌شود خاک همیشه قابل‌بهره‌برداری باشد. افزایش تولید به هر قیمتی درست نیست، بلکه باید به اندازه ظرفیت تولید خاک از آن استفاده کرد. استفاده از بذرهای اصلاح‌شده و بهره‌وری و تولید حسب امکانات موجود امری ضروری است. خودکفایی در تولید محصولات کشاورزی نباید به‌قیمت از دست رفتن منابع زیرزمینی محقق شود. وی با گلایه از مدیریت نادرست در حوزه کشاورزی گفت: بخش کشاورزی کشور سال‌ها است از مدیریت نادرست، روزآمد نبودن تجهیزات، بهره‌مند نبودن از تسهیلات کم‌بهره، نداشتن بازاری ثابت، نوسان نرخ و عدم کنترل نرخ نهاده‌های تولید و همچنین نبود برنامه کشت رنج می‌برد.

■ تخصص نیست

قائم‌مقام خانه کشاورز با اشاره به نبود تخصص در کشاورزان گفت: کشاورزان هنوز آگاهی لازم در زمینه استفاده از سموم مختلف را ندارند که این امر موجب وارد آمدن آسیب‌های بسیاری به خاک می‌شود. متاسفانه در برخی موارد برای از بین بردن سموم صیفی‌جات از آفت‌کش‌های غیراستاندارد استفاده می‌شود؛ از همین رو باید بر تولید صیفی و سبزی نظارت بیشتری شود. متاسفانه کارشناسان جهاد کشاورزی سموم معتبر و تضمین‌شده‌ای را برای تولید محصول بهتر به کشاورز معرفی نمی‌کنند و باید کشاورز خود با آزمون‌وخطا از بین چندین نوع سم داخلی و خارجی، یکی را انتخاب کند. از سوی دیگر اغلب فروشگاه‌های عرضه و فروش سموم در این حوزه کارشناس نیستند و افراد حاضر در این فروشگاه‌ها تجربه و تخصص کافی برای راهنمایی کشاورزان را ندارند.

همه کشورها کمک کنند

پدرام جدی، کارشناس کشاورزی درباره تغییرات اقلیمی و تاثیرات آن بر حوزه کشاورزی به صمت گفت: تغییرات آب‌وهوایی، بر کاشت، داشت و برداشت به‌شدت تاثیرگذار خواهد بود و می‌تواند خسارت‌آفرین باشد.

وی درباره منابع آبی نقاط مختلف کشور اظهار کرد: در فلات مرکزی و شرق کشورمان از نظر منابع آبی وضعیت مناسب نیست و در اصفهان، همدان، فارس، کرمان، یزد و خراسان جنوبی بیشترین تنش آبی را داریم. در شمال کشور شرایط آبی نسبتا مناسب است، اما به‌دلیل کشت غرقابی برنج، شاهد ازدیاد مصرف آب هستیم و همین باعث می‌شود در تابستان به‌ویژه در تیر شاهد تنش آبی در این مناطق باشیم. بعد از شمال، در غرب کشور نیز در اغلب سال‌ها وضعیت بارش مناسب است، اما به‌دلایل اقلیمی این شرایط منجر به دور شدن تنش آبی از این مناطق نیز نشده است. گاهی اوقات میزان بارش‌ها مناسب است، اما چون به‌صورت برف نیست و بیشتر باران است و شدت بالایی دارد، ماندگاری کمی روی زمین دارد و میزان هدررفت آنها بیشتر است و بازگردانی آنها نیز بسیار پرهزینه است و البته مقدار زیادی هم تبخیر می‌شود.

جدی ضمن تاکید بر اینکه تغییر اقلیم ابعاد اقتصادی پررنگی دارد، افزود: تداوم تغییر اقلیم به مشکلات اقتصادی و اجتماعی دامن می‌زند. همچنین موجب مهاجرت، تغییر فرآیند کاری و... می‌شود.

■ راهکار چیست؟

این کارشناس در بیان راهکاری برای حل این موضوع گفت: به‌منظور کاهش آسیب تغییرات اقلیمی باید همه کشورها دست‌به‌دست هم دهند. از سوی دیگر در حوزه کشاورزی می‌توان با فناوری خسارت‌های تغییرات اقلیمی را کاهش داد.

سخن پایانی

ضرر و زیان ناشی از تغییرات اقلیمی بر هیچ کس پوشیده نیست، اما کاش یاد بگیریم با این موضوع نیز مانند برخی از مسائل دیگر همسو شویم! زیرا به‌عقیده بسیاری از کارشناسان همراهی با این تغییر می‌تواند فرصت‌های خوبی را ایجاد کند. در حقیقت ما انسان‌ها و بهره‌برداری‌های بی‌رحمانه‌ای که از این کره مهربان کردیم موجب تغییرات اقلیمی شده‌ایم. ظاهرا اگر با این اتفاق نسبتا ناخوشایند همراه شویم می‌توانیم کمی از خشم طبیعت بکاهیم و فرصت‌سازی کنیم؛ هرچند بررسی خوب یا بد بودن تغییرات اقلیمی هنوز جای کار دارد!

یادداشت

راهکارهای ویژه برای اشتغالزایی در روستاها

ابوالفضل میرقاسمی
کارشناس توسعه پایدار روستایی

به‌دلایل مختلف، طی چند دهه گذشته نسبت جمعیت شهری و روستایی معکوس شده و بیش از ۳۰ هزار روستا خالی از سکنه شده‌اند و در بعضی روستاها نیز فقط افراد سالخورده و از کار افتاده ساکن‌اند. مهاجرت گسترده روستاییان به شهرها نه‌تنها سبب تعطیل شدن مراکز تولیدی روستایی شده، بلکه تشدید حاشیه‌نشینی در اطراف شهرها و بروز مشکلات عدیده اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی را نیز به‌دنبال داشته است.

اخیرا از واژه حکمرانی در ادبیات توسعه و پیشرفت، زیاد استفاده می‌شود. البته واژه حکمرانی به‌معنی حکومت کردن نیست و بیشتر به معنی فرآیند و نحوه تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی است. حکمرانی روستا وقتی می‌تواند اثربخش و کارآمد باشد که همه بازیگران کلیدی نظیر اعضای شورای اسلامی روستا، دهیار، امام جماعت روستا، بخشدار و همچنین افراد معتمد محلی و نیز نمایندگان اصناف مختلف فعال در روستا در فرآیند تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی برای دستیابی به آبادانی و پیشرفت روستا، مشارکت فعال و موثری داشته باشند.

در همین راستا توسعه پایدار روستایی با تاکید بر جایگزینی صنایع کوچک، موضوعی است که چند سالی می‌شود در بیشتر کشورهای آسیای شرقی جا افتاده است. در کشورهایی نظیر ژاپن و تایلند روستاها با حمایت دولت توانسته‌اند برای محصولات خود که حاصل فعالیت در عرصه صنایع خرد و صنایع‌دستی بوده، بازارسازی کنند و به رشد اقتصادی قابل‌توجهی برسند و در این فرآیند هر روستا با یک محصول شناخته می‌شود.

توسعه پایدار روستایی زمانی محقق می‌شود که محصولات تولیدشده از استاندارد کافی برخوردار باشند و در کنار آن، بخش خصوصی یا دولتی در بازار از کسب‌وکارهای شکل‌گرفته حمایت کند. در کشورهای گفته‌شده، صنایع خرد در روستاها به‌قدری توسعه یافته‌اند که نوع و روند اجرایی آنها نظیر کارگاه‌های تولیدی هم موردتوجه گردشگران خارجی قرار گرفته و خود به‌عنوان یک جاذبه گردشگری شناخته می‌شود؛ به‌عبارت دیگر، علاوه بر تولید محصول، ماهیت تولید و روند آن هم ارزآور شده است.

در هر جغرافیای روستایی باید کسب‌وکارها به فراخور شرایط طبیعی آن، راه‌اندازی شوند و تحقق این هدف از دانش‌بنیان‌ها برمی‌آید. حال باتوجه به گرمایش زمین و تغییرات اقلیمی و تاثیری که این معضلات بر الگوی بارش و رژیم بارندگی گذاشته، شرایط طبیعی روستاها دچار دگرگونی شده و ظرفیت‌شان برای کشاورزی کاهش یافته است؛ همچنین حفر چاه‌های غیرمجاز و دخالت‌های بیش‌ازاندازه انسان در طبیعت باعث شده مناطق روستایی با بحران کم‌آبی مواجه شوند و شرایط برای اشتغال بحرانی‌تر شود، به‌همین دلیل، دیگر نمی‌توان اتکای ۱۰۰ درصدی روی کشاورزی و دامپروری داشت و بهتر است از معیشت‌های جایگزین و مکمل استفاده کنیم تا درآمد بخشی از خانواده‌های روستایی از این طریق حاصل شود.

برای کاهش تعداد مهاجران اقلیمی باید به فکر معیشت جایگزین بود که در کنار آن بحث افزایش بهره‌وری هم مطرح می‌شود، چراکه باید از داشته‌های موجود طبیعی نظیر آب‌وخاک، استفاده مناسب کرد. گفتنی است بهره‌وری در بیشتر مناطق روستایی کشور پایین است و متاسفانه استفاده درستی از منابع موجود نمی‌شود. برای مثال، الگوی کشت نباید متاثر از گرانی یا ارزانی یک محصول کشاورزی باشد، بلکه باید به فراخور طبیعت منطقه، کاشت را انجام داد و برای توسعه معیشت جایگزین، صنایع خرد همپای گردشگری می‌توانند موجب رشد اقتصادی روستاها شوند.

در بیشتر کشورهای پیشرفته برای راه‌اندازی صنایع خرد، کارخانجات برخی از بخش‌های کار خود را برون‌سپاری می‌کنند. در ایران هم می‌توان میان صنایع بزرگ و کوچک با کسب‌وکارهای روستایی ارتباط برقرار کرد؛ درحالی‌که بیشتر روستاهای کشور تبدیل به مکان زندگی سالمندان و متاسفانه نسبت جمعیت شهری و روستایی ما معکوس شده است.

توسعه صنایع خرد در روستاها با بهره‌گیری از توان دانش‌بنیان‌ها امری شدنی است. از آنجایی که دانش‌بنیان‌ها دارای ظرفیت‌های فناورانه بالایی هستند، می‌توان با برقراری ارتباط میان دانش بومی هر منطقه با دانش روز، صنایع خرد را در روستاها توسعه داد. در واقع باید برنامه‌ای طراحی شود که در بطن آن دانش‌بنیان‌ها، علم روز را با دانش بومی و ظرفیت‌های موجود پیوند دهند و متناسب با هر منطقه، شرایط اشتغالزایی منحصر به‌فردی را در آن به‌وجود بیاورند. کشاورزی قراردادی از آنجایی که تمامی روند تولید در آن، طبق یک برنامه مشخص پیش می‌رود، می‌تواند برای روستاییان فرآیندی مفید به‌حساب بیاید. کشاورزی قراردادی به این معنا است که کارخانه‌های تولید محصولات مرتبط با روستا با آموزش به کشاورزان و ارائه امکانات مناسب، محصول تولیدشده موردنظر را خریداری کنند و بعد با تغییر و تحولات به بازار برسانند. چنین تجارتی برد-برد است و سودی که دلالان از محصولات کشاورزی می‌برند، عاید تولیدکننده محلی و کارخانه‌دار می‌شود. اگر چنین الگوهایی را شناسایی کنیم، به‌طور قطع روستانشینان هم از آن استقبال کافی می‌کنند؛ بنابراین توسعه صنایع خرد با توان دانش‌بنیان‌ها در روستاها امکان‌پذیر است، اما باید متناسب با شرایط طبیعی، اقلیمی و زنجیره عرضه و تأمین مشخص انجام گیرد.

متاسفانه اسناد آمایشی در ایران در حد مطالعه است و در بیشتر زمان‌ها خاک می‌خورد. برنامه آمایشی باید متناسب با وضعیت نسبی و رقابتی هر منطقه نوشته شود. خدمات گردشگری با افزایش بهره‌وری و استفاده درست از منابع می‌تواند از پدیده پناهندگان اقلیمی در کشور بکاهد.

چهارشنبه
۲۱ دی ۱۴۰۱- ۱۸ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ - ۱۱ ژانویه ۲۰۲۳- شماره ۲۲۴۳-پیاپی۳۵۶۱

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»
مدیرمسئول: ناصر بزرگمهر
سردبیر:عاطفه خسروی

سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۲ - ۰۹۹۹۹۱۹۵۷۶۱
ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر:(داخلی-۱۰۴) پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: هنر سرزمین سبز

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

موج گرمای بی‌سابقه اکنون در هند و پاکستان بر زندگی روزانه نزدیک به یک میلیارد نفر تأثیر گذاشته است. گرمای سوزان به برداشت گندم آسیب می‌رساند، مانع کار بسیاری از کارگران در فضای باز می‌شود و مردم را در برابر مشکلات جدی سلامتی و حتی مرگ آسیب‌پذیر می‌کند. این شرایط متفاوت در بسیاری از مناطق جنوبی جهان‌دیده می‌شود.

نگاه به تحولات جهانی حکایت از آن دارد که کشورهای کنیا و بنگلادش از شرایط بد اقلیمی رنج می‌برند. شمال کنیا با خشک‌سالی طولانی‌مدت مواجه است که جوامع روستایی را در معرض خطر بیشتر گرسنگی قرار می‌دهد. سال گذشته، باران‌های سیل‌آسا یک‌چهارم بنگلادش را زیرآب برد و خانه‌های میلیون‌ها نفر را ویران کرد. این‌ها برخی از آخرین نمونه‌هایی هستند که نشان می‌دهد چگونه ۳.۶ میلیارد نفر در کشورهای درحال‌توسعه بار عمده بحران اقلیمی را تحمل می‌کنند که نقشی در ایجاد آن نداشته‌اند. این وضع پیش‌نمایشی از این واقعیت است که اگر جامعه جهانی فوراً اقدام‌های اقلیمی را افزایش ندهد، وضع «عادی جدید» برای این کشورها چگونه خواهد بود.

با توجه به قدرت و ثروت برخی کشورها، مسئولیت کشورهای توسعه‌یافته در قبال بحران اقلیمی، بر دوش کشورهای ثروتمند در آمریکای شمالی و اروپا است. بر همین اساس انتظار می‌رود کشورهای آسیب‌پذیر از تأثیرات اقلیمی کمک کنند و هرگز این امر به‌فوریت کنونی نبوده است. باوجود سهم ناچیزی که اکثر کشورهای آسیب‌پذیر در ایجاد تغییرات اقلیمی داشته‌اند، این کشورها جاه‌طلبانه‌ترین اقدامات را برای مقابله با آن دنبال کرده‌اند. کمک کشورهای ثروتمند در این زمینه نه‌تنها کاری اخلاقی است، بلکه به کاهش چالش‌ها و هزینه‌های پیش‌رو نیز کمک می‌کند. برای مثال، تلاش برای بازسازی و بازیابی تخریب فیزیکی و اقتصادی ناشی از بلایای طبیعی، کاهش مهاجرت پناهندگان اقلیمی و بازگشت آنان را به دنبال دارد که به دلیل غیرقابل‌سکونت شدن وطن خود مجبور به ترک آن شده‌اند.

تصمیم‌های اتخاذشده در مذاکرات اقلیمی سازمان ملل در سال گذشته در گلاسکو (COP۲۶) بسیار کمتر از انتظارات کشورهای درحال‌توسعه آسیب‌پذیر از تغییر اقلیم بود. این درحالی است که نمی‌توان بیشتر از این برای اقدام‌های مؤثر اقلیمی صبر کرد.

کنسرسیوم ACT۲۰۲۵ (ائتلاف برای تحول اقلیمی تا سال ۲۰۲۵) دعوت برای اقدامات اقلیمی کرد. این کنسرسیوم متشکل از هفت اندیشکده اقلیمی و کارشناسانی است که برای ارائه نتایج بلندپروازانه، متعادل، منصفانه و عادلانه در مذاکرات اقلیمی سازمان ملل، ارتقا و تقویت نیازها و اولویت‌های کشورهای آسیب‌پذیر درحال‌توسعه و ترسیم راهی به‌سوی همبستگی جهانی بیشتر در حوزه تغییر اقلیم همکاری می‌کنند.

ائتلاف تحول اقلیمی ۲۰۲۵ (ACT۲۰۲۰) صدای کشورهای آسیب‌پذیر را در اجلاس سال جاری اعضای کنوانسیون تغییر اقلیم در مصر (COP۲۷) تقویت می‌کند.

فراخوان جدید ائتلاف یادشده برای «ارتقای اقدام اقلیمی» از سوی تعدادی از سازمان‌های جهانی کشورهای جنوب تهیه‌شده است و ۵ محور اصلی را مشخص می‌کند که برای پیشبرد اهداف اقلیمی و موفقیت اجلاس کاپ ۲۷ در مصر نیاز است.

▣ پر کردن شکاف کاهش انتشار

در زمان برگزاری اجلاس گلاسکو (COP۲۶)، دانشمندان ارزیابی هشیارکننده‌ای از انتشار جهانی گازهای گلخانه‌ای تا سال ۲۰۳۰ ارائه کردند. در صورت اجرای کامل برنامه‌ها و دسترسی به این اهداف کاهش تعیین‌شده از سوی کشورها، میزان گرمایش جهانی حداقل ۲.۵ درجه سانتی‌گراد تا پایان این قرن خواهد بود که مسیری فاجعه‌بار به‌ویژه برای کشورهای آسیب‌پذیر است. اگر تعهدهای کشورها برای دستیابی به خالص انتشار صفر تا اواسط قرن در نظر گرفته شود، افزایش دما را می‌توان تا حدود ۱.۹ درجه سانتی‌گراد نگه داشت. بااین‌حال، اهداف ۲۰۳۰ برخی از کشورهای با نرخ بالای انتشار گازهای گلخانه‌ای به حدی ضعیف هستند که مسیرهای قابل‌اطمینانی برای دستیابی به اهداف خالص انتشار صفر آنها ارائه نمی‌کنند. این موضوع نشان‌دهنده یک «شکاف» عمده است.

پیمان اقلیمی گلاسکو (Glasgow Climate Pact) با به رسمیت شناختن فوریت پرداختن به این چالش، از کشورها می‌خواهد که «تعهدات خود را تحت موافقت‌نامه پاریس که با عنوان مشارکت‌های معین ملی (NDCs) شناخته می‌شود تا زمان اجلاس کاپ ۲۷ بازبینی و تقویت کنند» تا این اهداف کشوری با اهداف دمای جهانی هماهنگ شود. به‌این‌ترتیب اعضای موافقت‌نامه پاریس به‌ویژه کشورهای عضو گروه ۷ و گروه ۲۰ باید در چارچوب سندهای مشارکت معین ملی به‌روز شده، متعهد به کاهش بیشتر انتشار گازهای گلخانه‌ای شوند تا دستیابی به هدف محدود کردن افزایش دمای جهانی به ۱.۵ درجه سانتی‌گراد (آستانه دمایی که دانشمندان معتقدند از خطرناک‌ترین تأثیرات اقلیمی جلوگیری می‌کند) در دسترس باشد. وعده‌های بلندپروازانه‌تر اقلیمی اخیر به جهان کمک کرده است فاصله گرمایش را از ۴ درجه سانتی‌گراد به ۲.۱ درجه سانتی‌گراد کاهش دهد.

بااین‌حال، ازآنجاکه هر کسری از درجه گرمایش تفاوت زیادی در مقیاس تأثیرات اقلیمی و تأثیر آنها بر زندگی آسیب‌پذیرترین کشورها ایجاد می‌کند، میزان پیشرفت کنونی برای مهار این تأثیرات کافی نیست.

در اجلاس مصر، بر اساس «برنامه کاری برای جاه‌طلبی و اجرای کاهش» که در اجلاس کاپ ۲۶ ایجاد شد، کشورهای توسعه‌یافته باید در جاه‌طلبی اقلیمی پیشرو باشند. به‌ویژه که آنها باوجود سهم گسترده‌شان در بحران اقلیمی، در عمل به وعده‌های اقلیمی خود عقب مانده‌اند.

▣ جریان‌های مالی

پس از اجلاس کاپ ۲۶، به شکست کشورهای توسعه‌یافته در دستیابی به هدف کمک سالانه ۱۰۰ میلیارد دلاری وعده داده‌شده تا سال ۲۰۲۰ اشاره شد. این شکست، «شکاف اعتباری» را ایجاد کرد و توانایی کشورهای درحال‌توسعه را برای برنامه‌ریزی بیشتر اقدام‌های اقلیمی محدود ساخت.

کشورهای توسعه‌یافته باید منابع مالی کافی برای کمک به کشورهای درحال‌توسعه برای مقابله با تغییرات اقلیمی اختصاص دهند.

علاوه بر این مطمئن شوند این بودجه از طریق توانمندسازی جوامع برای پیگیری راه‌حل‌های سازگاری موردنیاز، به آسیب‌پذیرترین کشورها کمک خواهد کرد. هدف و میزان این بودجه، پرداخت ۶۰۰ میلیارد دلار تا سال ۲۰۲۵ است، هدفی که کشورهای توسعه‌یافته هنوز در مسیر دستیابی به آن نیستند. همچنین باید تا سال ۲۰۲۵ تعادل تأمین مالی بین «کاهش انتشار» و «سازگاری» برقرار شود.

سخن پایانی

درنهایت، در فرآیند تعیین هدف مالی اقلیمی جمعی جدید برای دوره پس از سال ۲۰۲۵، درحالی‌که نقش ضروری تأمین مالی عمومی اقلیمی از سوی کشورهای توسعه‌یافته به‌رسمیت شناخته می‌شود، باید اهداف مالی شفافی برای مشارکت بخش خصوصی و سایر بازیگران غیردولتی نیز تعیین شود.

استان

آماده‌باش برق گلستان برای شرایط جوی

مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق گلستان گفت: تمامی اکیپ‌های شرکت توزیع نیروی برق گلستان با تمام توان، آماده ارائه خدمات به شهروندان در شرایط جوی هفته جاری هستند. به گزارش خبرنگار صمت از استان گلستان، سید احمد موسوی گفت: با توجه به هشدار اداره هواشناسی استان تمام اکیپ‌های عملیاتی این شرکت جهت گذر از سرمای پیش رو، به‌صورت شبانه‌روزی جهت خدمت‌رسانی به مردم در آمادگی کامل قرار دارند. وی افزود: حفظ آسایش و آرامش مشترکان و اطمینان از پایداری شبکه به‌منظور جلوگیری از بروز کوچک‌ترین وقفه در این روزها برای ما اهمیت دارد چراکه مردم ما شایسته ارائه بهترین خدمات هستند. مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق استان نیز در پایان این بازدیدها ضمن اطلاع از روند آمادگی نیروها در شرایط موجود؛ بر آمادگی کلیه نیروها در آماده‌سازی شرایط برای گذر از سرمای ۱۴۰۱ که از ماه‌های قبل شروع‌شده، تاکید داشت.

چهره

برخورد با تخلف از قانون هوای پاک ادامه دارد

امسال فراکسیون محیط‌زیست مجلس، مسئولان وقت دستگاه اجرایی را به دلیل ترک فعل در اجرای قانون به قوه قضاییه معرفی کرد که پرونده مذکور در شعبه ۳ دادگاه کارکنان دولت در دست رسیدگی است و برای تعدادی از متهمان این پرونده قرار مجرمیت صادرشده است. به گزارش ایسنا سمیه رفیعی رئیس فراکسیون محیط‌زیست مجلس شورای اسلامی با تقدیر از دستگاه قضایی به دلیل برخورد قاطع با ترک فعل‌کنندگان قانون هوای پاک گفت: ۲۳ دستگاه در زمینه اجرای قانون هوای پاک وظیفه‌دارند. متاسفانه باگذشت ۵ سال از تصویب این قانون، عمده دستگاه‌ها عملاً یا وظایف خود را انجام نداده‌اند یا اینکه به‌صورت ناقص به وظایف خود عمل کرده‌اند. وی با اشاره اظهارات رئیس کمیسیون کشاورزی و محیط‌زیست مجلس درباره ترک فعل دستگاه‌های دخیل در اجرای قانون هوای پاک، افزود: امسال فراکسیون محیط‌زیست مجلس، مسئولان وقت دستگاه اجرایی را به دلیل ترک فعل در اجرای قانون به قوه قضاییه معرفی کرد که پرونده مذکور در شعبه ۳ دادگاه کارکنان دولت در دست رسیدگی است و برای تعدادی از متهمان این پرونده قرار مجرمیت صادرشده است. رئیس فراکسیون محیط‌زیست مجلس شورای اسلامی با تاکید بر اینکه برخورد قاطع دستگاه قضایی در خصوص متخلفان محیط‌زیست در هر حوزه‌ای می‌تواند در ارتکاب جرائم بازدارنده باشد، گفت: ارتباط بسیار خوبی در این حوزه بین مجلس و قوه قضاییه برقرار است که امیدواریم از این ظرفیت در بهبود وضعیت محیط‌زیست کشور بهره بگیریم. رفیعی همچنین با تاکید بر این که نظارت مجلس بر اجرای قانون هوای پاک و آیین‌نامه‌های اجرایی آن ادامه دارد، اظهار کرد: پرونده ترک فعل این قانون بسته نشده و مجلس پس از نظارت‌های دوره‌ای خود، هرگونه تخلف در این حوزه را به دستگاه قضایی معرفی می‌کند. وی با اشاره به مرگ حدود ۲۱ هزار نفر در سال گذشته در ۲۷ شهر کشور فقط به دلیل آلاینده ذرات معلق کمتر از ۲.۵ میکرون تصریح کرد: قطعاً اجرای کامل قانون هوای پاک می‌تواند از این تعداد مرگ‌ومیر بکاهد. رئیس فراکسیون محیط‌زیست مجلس با انتقاد از عملکرد کمیته اضطرار آلودگی هوای تهران گفت: تصمیمات این کمیته باید منطبق با قانون و آئین‌نامه‌های اجرایی آن باشد که در این خصوص جلسه‌ای در فراکسیون محیط‌زیست مجلس تشکیل و تذکرات لازم داده شد. رفیعی در پایان با اشاره به استقرار هیات بازرسی سازمان بازرسی کل کشور در استانداری تهران به‌منظور بررسی عملکرد کارگروه اضطرار آلودگی هوای پایتخت اظهار کرد: قطعاً مجلس نیز در راستای حفظ حقوق شهروندان با هرگونه تخلف از اجرای قانون هوای پاک برخورد خواهد کرد.

نظرگاه

جایگاه آمایش سرزمین در نظام شهری ایران

سعید زنگنه- کارشناس جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری: بسیاری از معضلات شهری امروز متأثر از نبود طرح آمایش سرزمین در سطح ملی و اجرا نشدن آن در سطح استانی است.

معادل انگلیسی آمایش (Planning) و به معنای برنامه‌ریزی است و معادل‌های Special planning و land use planning برای آمایش سرزمین استفاده می‌شود. آمایش سرزمین برنامه‌ریزی در سطح ملی و برای کلیت کشور است.

توسعه متوازن و توسعه عادلانه، استفاده بهینه از تمام منابع برای توسعه و پیشرفت کشور، شناخت بهینه سرزمین یا ساماندهی و نظام بخشی به فضای طبیعی، اجتماعی و اقتصادی در سطح ملی از اهداف تدوین برنامه آمایش سرزمین است. آمایش سرزمین برقراری ارتباط مناسب و متعادل میان جمعیت، فعالیت و فضا است و فتح دوباره سرزمین است. در این برنامه ظرفیت‌ها و استعدادهای توسعه نقطه به نقطه کشور و تمامی فاکتورهای طبیعی و انسانی شناسایی می‌شود و تلاش دارد جمعیت در سطح فضا را به صورت متعادل و عادلانه توزیع کند.

این برنامه اهمیت زیادی دارد زیرا قبل از این که بخواهیم برای تک تک سکونتگاه‌ها و مراکز جمعیتی برنامه‌ریزی کنیم و چشم‌انداز آینده (ایران ۱۴۰۴) را ترسیم کنیم، باید برای کلیت کشور در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و کالبدی برنامه‌ریزی کنیم. فضاها و زمین‌ها و هر بخش و ناحیه از کشور استعدادها، ظرفیت‌ها و توان‌های بالقوه مشخصی دارد. در این نوع از برنامه‌ریزی مشخص می‌شود پتانسیل‌های منطقه‌ای و ظرفیت‌های نقطه به نقطه کشور در حوزه‌های مختلف از جمله گردشگری، کشاورزی و صنعت چقدر است همچنین در هر ناحیه از کشور اجازه بارگذاری چه میزان جمعیت وجود دارد؛ در طرح آمایش سرزمین جمعیت و فعالیت در سطح فضا به صورت بهینه توزیع می‌شود. توزیع متعادل، عادلانه و متناسب جمعیت و فعالیت در سطح فضا از اهمیت زیادی برخوردار است. بارگذاری جمعیت، فعالیت و ثروت در برخی نقاط بالا برآورد می‌شود درحالی‌که سایر نقاط کشور خالی از جمعیت، فعالیت و سرمایه گذاری است و آمایش سرزمین سعی دارد از ظرفیت‌های همه نقاط کشور به خوبی استفاده کند.

آمایش سرزمین برنامه‌ریزی در مقیاس ملی، کلان و در سطح سرزمین است که تمامی نقاط کشور را شناسنامه‌دار کرده و تمامی ویژگی‌ها و ظرفیت‌های نقاط مختلف را شناسایی می‌کند درحالی‌که برنامه‌ریزی شهری در مقیاس یک شهر است بنابراین مفهوم هر دو برنامه یکی است اما یکی در سطح شهر و دیگری در مقیاس ملی انجام می‌شود. در سطح شهر نیز فضا، جمعیت و فعالیت داریم و در فرآیند برنامه‌ریزی سعی داریم فضای شهری را به کاربری‌های مناسب اختصاص دهیم، همچنین در تلاش هستیم توزیع کاربری‌ها و زیرساخت‌های شهری در مناطق مختلف شهر عادلانه باشد.

توزیع بهینه امکانات، خدمات، کاربری‌ها و سرانه‌ها بر طبق استانداردهای ملی و جهانی در فرآیند برنامه‌ریزی شهری مورد توجه است و هدف از انجام آن کاهش مشکلات شهر و حرکت آن به سمت توسعه پایدار و ایجاد رفاه برای شهروندان است. روال منطقی این است که قبل از برنامه‌ریزی شهری، برنامه آمایش سرزمین به درستی تهیه شود. با شناسایی ظرفیت‌ها و استعدادهای نقاط مختلف کشور در حوزه‌های مختلف، چشم اندازهای بلند مدت تدوین می‌شود سپس نیاز است برنامه‌ریزی شهری در چهارچوب پیشنهادات، راهبردها و چشم اندازهای آمایش سرزمین حرکت کند. راهبردها برای هر نقطه، هر بخش و هر منطقه از کشور متفاوت است بنابراین زمانی که برنامه‌ریز قصد برنامه‌ریزی برای شهرهای هر منطقه از کشور را دارد، نیاز است به راهبردهای برنامه آمایش سرزمین توجه کند. برخی موضوعات شهری مرتبط با مسائل کلان کشور و برخی دیگر مرتبط با جمعیت، توان اقتصادی، ترکیب سنی و جنسی و پتانسیل‌های طبیعی یک شهر در مقیاس خرد است.

نیاز است ضمن توجه به ظرفیت‌های درونی یک شهر، به راهبردها و فرآیندهای منطقه‌ای که شهر در آن واقع شده است نیز توجه شود و جهت گیری‌ها، برنامه‌ها و اهداف بلندمدت و کلان در سطح ملی باید مدنظر باشد.

این امکان وجود ندارد که در سطح کلان یک سری راهبردها و استراتژی‌های خاص تعریف شود اما اهداف و پروژه‌هایی که در فرآیند برنامه‌ریزی شهرهای مختلف در نظر گرفته می‌شود متناسب با برنامه‌ریزی در سطح کلان نباشد. برنامه‌ریزی شهری و برنامه‌ریزی آمایش سرزمین باید در راستا و در تناسب با یکدیگر باشند.

در کشورهای در حال توسعه به دلیل منابع درآمدی اندک، سرمایه گذاری تنها در نقاط محدودی از کشور انجام می‌شود نتیجه آن‌که این نقاط به تدریج رشد می‌یابند و سایر نقاط کشور از رشد و توسعه باز می‌مانند بنابراین نیاز است بر طبق برنامه آمایش سرزمین و در ادامه روند توسعه، در همه نقاط کشور سرمایه‌گذاری شود چنانچه برنامه‌ریزی آمایش سرزمین انجام نشود، پتانسیل‌های بالقوه طبیعی و انسانی و کالبدی مکان‌ها بالفعل نشده و استفاده بهینه‌ای از این ظرفیت‌ها نخواهد شد. جمعیت و فعالیت تمرکزگرا شده و صرفاً در نقاط خاصی متمرکز می‌شوند. تمرکزگرایی بیش از اندازه در یک یا چند منطقه از کشور اتفاق می‌افتد و سایر مناطق با وجود داشتن ظرفیت‌هایی متناسب از جمعیت و فعالیت خالی می‌ماند.

امروزه شهرنشینی الگوی غالب سکونت در دنیا شده است. قبل از انقلاب صنعتی شهرنشینی در دنیا تنها ۳ تا ۵ درصد بود، شهرها کوچک بودند و حدود ۹۵ درصد مردم دنیا در روستاها زندگی می‌کردند. در سال ۲۰۰۶ نسبت شهرنشینی و روستانشینی مساوی شد و روزبه‌روز جمعیت شهرنشین در حال افزایش است. در حال حاضر در حدود ۶۰ درصد جمعیت دنیا در شهرها و ۴۰ درصد در روستاها ساکن هستند. شهرنشین شدن در کشور ما در بازه زمانی کوتاهی اتفاق افتاد درحالی‌که در کشورهای توسعه‌یافته این روند آرام بود.

در ایران، ۵۰ سال پیش، ۳۰ درصد در شهرها و ۷۰ درصد در روستاها زندگی می‌کردند. بر طبق آخرین سرشماری در سال ۹۵، حدود ۷۰ درصد در شهرها و ۳۰ درصد در روستاها زندگی می‌کنند اما باید منتظر سرشماری سال ۱۴۰۰ ماند که ازنظر من در حال حاضر، حدود ۷۷ درصد جمعیت کشور در شهرها ساکن هستند. نیاز است روند سریع شهرنشین شدن متوقف‌شده و ساختارهای شهری تقویت شود بااین‌حال نمی‌توان در برنامه‌ریزی آمایش سرزمین و برنامه‌ریزی شهری، شهرها را نادیده گرفت و در نظر داشتن شهرها اهمیت زیادی دارد.